

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvemši nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petič à Din 2.—, do 100 vrst 2.50 Din, večji inzerati petič vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. «Slovenski Narod» velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din.

Uredništvo: Knafljova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Upravništvo: Knafljova ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Nettunske konvencije bodo predložene Narodni skupščini

Kako zagovarja vlada svoj sklep. — V Italiji ne pripisujejo ratifikaciji posebne važnosti in nadaljujejo kampanjo proti nam.

— Beograd, 26. maja. V vladnih krogih se zatrjuje, da bodo nettunske konvencije še tekom današnjega dne predložene Narodni skupščini in stavljene za dne 30. maja na dnevni red. Vladni krogi naglašajo, da se bo treba z ratifikacijo teh konvencij pač sprijazniti, češ da ni drugega izhoda. V ostalem pa naglašajo, da je ratifikacija teh konvencij v sedanjem trenutku najbolj neljuba Italiji, ker bodo s tem presekane vse italijanske intrige proti naši državi. Italija se je doslej oprala zlasti na to, češ da naša država ne izpolnjuje prevzetih obveznosti. Obenem zatrjujejo vladni krogi, da bo predložen Narodni skupščini istočasno tudi zakon o agraru v Dalmaciji, tako da bo Narodna skupščina lahko sprejela ta zakon še pred ratifikacijo konvencij.

— Beograd, 26. maja. Današnje «Vreme» objavlja vsebino nettunskih konvencij. Konvencije obsegajo 51 dokumentov in so razdeljene na tri skupine. Prva skupina obsega likvidacijo vprašanj, ki izvirajo iz mirovnih pogodb, druga skupina vsebuje sporazum o izvršitvi rimske pogodbe glede Reke, tretja skupina pa se nanaša na izvedbo člena 9. rimskega pakta.

Rim, 26. maja. Vsi italijanski listi so že objavili krajsa poročila o sklepu jugoslovenskega ministrskega sveta, da se nettunske konvencije predložijo Narodni skupščini v ratifikacijo. Po obširnih poročilih pa, ki jih objavljajo skoro vsi listi o protijugoslovenskih manifestacijah italijanskih dobrovolcev v Zadru, izgleda, da fašistični tisk ne polaga prevelike važnosti na ta sklep beogradske vlade. Čeprav ima biti odločen korak na poti do rešitve spornih vprašanj med Jugoslavijo in Italijo. To domnevo le še bolj potrjuje dejstvo, da je «Giornale d'Italia» danes zopet začel svojo gonjo o jugoslovenskih vojnih pripravah. V članku »Angleško zlato in jugoslovensko orožje« se je spravil vojaški sodnik rimskega lista nad inozemsko posojilo Jugoslavije ter razlaga, da bo to posojilo služilo le za vojne priprave jugoslovenske vojske. Clankar navaja razne podrobne podatke o sestavi jugoslovenske armade ter prihaja na čuden način do zaključka, da bi morala Italija, če bi sledila sorazmerno s številom prebivalstva jugoslovenskemu vzorcu (110 tisoč broječe vojske) podvojiti svojo vojsko, ki šteje okroglo 200.000 mož. Clankar pri tem seveda pozablja na druga oborožena vojska Italije, namreč na fašistično milico

Protitalijanske demonstracije v Šibeniku

Ogorčenje radi nameravane ratifikacije nettunskih konvencij narašča. — Demonstracije pred italijanskim konzulatom. — Alarmantne vesti italijanskih listov.

— Šibenik, 26. maja. Sinoči se je vršilo tukaj veliko protestno zborovanje proti nameravani ratifikaciji nettunskih konvencij. Ta korak vlade je vzbudil po vsej Dalmaciji velikansko ogorčenje. Četudi so prireditelji bili v svojih govorih zelo zmerni in so oblasti ukrenile vse potrebno, da bi ne prišlo do neljubih incidentov, so zborovalci po shodu priredili demonstracije po mestu, vzklikajoč proti Italiji in proti izdajstvu Dalmacije. Demonstracije so potekle mirno. Le skupina mladih ljudi, kakih 30 oseb, je odšla v ulico, kjer se nahaja italijanski konzulat, in demonstrirala pred konzulatom. Iz množice je nekdo vrigel kamen v okno konzulata, naker je takoj nastopila policija z orožništvom ter demonstrante razgnala.

— Trst, 26. maja. «Popolo di Trieste» prinaša iz Zagreba poročilo o napadu na italijanski konzulat v Šibeniku, ki pravi, da so protitalijanski jugoslovenski elementi v Šibeniku povzročili težke incidente. Po sinočnem protestnem zborovanju proti ratifikaciji nettunskih konvencij, na katerem je prišlo do ogorčenih demonstracij proti Italiji, je odšlo okoli 300 oseb v spredu med petjem in klicanjem proti Italiji pred italijanski konzulat, v čigar prostorih sta bila samo konzularni tajnik in njegova soproga, ker je

konzul Cavallero odpotoval v Split. — Pred konzularnim poslopjem, poroča tržaški list, je prišlo naravnost do zvezinskih demonstracij. Med neprestanim psovanjem je razbila množica steklena vrata k posloju in vdrila na vrta, kjer se je opustošenje nadaljevalo. Demonstranti so razbili vse šipe na oknih s kamenjem ter razbili tudi vrata. Razbili so tudi rolete.

Ko so se dogajali ti prizori na vrtu konzulata, ne da bi jugoslovenska policija posredovala je italijanski konzularni tajnik telefoniral na vojaško posejstvo ter zaprosil za vojaško zaščito. Povdariti je treba, da jugoslovenske oblasti kljub pričakovanim demonstracijam niso ukrenile nobenih varnostnih odredb. Ker so se opustošenja nadaljevala in ko je pričela množica vdirati v poslopje, je dospel na mesto oddelek orožništva, ki je demonstrante potisnil nazaj. Množica se je umaknila, nato pa je skušala ponovno skočiti italijanski konzulat. Končno je dospela četa na konjih, ki je preprečila ponovni napad na konzulat. Demonstracije so se nato nadaljevale še po ulicah. Demonstranti so grozili z nasiljem številnim italijanskim družinam, ki so trepetale v bojazni pred dejanskimi napadi.

Zakaj je šel g. Davidović v južno Srbijo

G. Davidović je zbiral v Južni Srbiji podatke o partizanstvu radikalnega uradništva, da utemelji svoje zahteve po spremembi upravnega aparata.

— Beograd, 26. maja. Politični krogi so z velikim zanimanjem pričakovali povratek G. Ljube Davidovića iz južne Srbije, kamor je odpotoval začetkom tega tedna, da se na licu mesta prepriča o dejanskem položaju. Znano je, da vlada med demokrati veliko nezadovoljstvo s sedanjim režimom in da so zato zahtevali obsežne spremembe upravnega aparata. G. Vukičević je te zahteve odklonil in tako je prišel G. Davidović v skrajno mučen položaj. Da bi se na eni strani izognil neprijetnostim v demokratskem klubu, na drugi strani pa pridobil na času in obenem sam proučil razmere, je G. Davidović nenadoma odpotoval v južno Srbijo. G. Davidović se je sinoči vrnil v Beograd. Kakor zatrjujejo v poučenih krogih, bi se imela g. Davidović in g. Vukičević jutri ponovno sestati, da razpravljata o demokratskih zahtevah.

radikalni poslanci iz južne Srbije. Domneva se celo, da bo v ta namen sklicana skupna konferenca radikalnih in demokratskih južnosrbskih poslancev, da bi tako spravili njihove zahteve v sklad. O uspehu te konference pa sodijo vladni krogi sami zelo skeptično. Zahteve demokratov so v dijametralnem nasprotju z zahtevami radikalov, ker zahtevajo demokrati glave najvnetejših radikalnih agitatorjev in eksponentov. V okolici g. Davidovića zatrjujejo, da je g. Davidović na svojem potovanju po južni Srbiji zbral mnogo podatkov o partizanstvu radikalnega uradništva. Demokrati bodo zahtevali, da se to uradništvo odstavi in da pridejo na ta mesta demokratski pristaši. Radikali seveda to zahtevo že vnaprej odklanjajo in izključujejo na tej podlagi ta sporazum.

Spričo takega stanja stvari sodijo v političnih krogih, da se bodo nasprotstva med obema glavnima vladnima strankama po povratku g. Davidovića še bolj poostriala.

Pred kongresom rezervnih častnikov

Člani ljubljanskega pododbora so prispevali za Ratnički dom v Beogradu nad 250.000 Din, pa ne bodo imeli od njega nobene koristi.

Jutri in pojutrišnjem bodo zborovali v Sarajevu delegati pododborov udruženja rezervnih častnikov, toda žal ne bodo zastopani na obnem zboru vsi pododbori, kajti diktator Radosavljevič je nekatere pododbore, med njimi tudi ljubljanskega kot največjega v državi, od letošnjega obnega zbora proti pravilom in brez vsake utemeljitve kratkoma izključil. Letošnji občni zbor, čigar sklepi bodo neveljavni, ker ni bil pravilno sklican in ker se ga ne udeležijo delegati vseh pododborov, bo nekaka komedija, na kateri bo predsednik Radosavljevič pel slavospeve o svojih zaslugah in se dal ponovno izvoliti za predsednika. Udruženje rezervnih častnikov in bojnikov šteje nad 18.000 članov in že po številu je to organizacija, ki bi ji morala tudi vlada posvetiti večjo pozornost. Toda hegemonistični režim je menda zadovoljen z neznosnimi razmerami v tej važni patrijotični organizaciji, ker se je predsednik Radosavljevič v imenu vseh članov udruženja postavil odločno na stališče rezimovcev, dati za to ni bil pooblaščen in dati se udruženje po pravilih v nobenem slučaju ne sme vmešavati v dnevno politiko.

Na tem prostoru namerava zgraditi velik Ratnički dom, ki bo stal nad 15 milijonov dinarjev. Kapital za ta dom je baje že zagotovljen. Glavni vir dohodkov organizacije rezervnih častnikov so uniforme, ki pripadajo vsem rezervnim častnikom po zakonu o ustrojstvu vojske in mornarice brezplačno. Središnja uprava je pa potrebovala denar za razne potrebne in nepotrebne izdatke, na drugi strani je pa sklenila zgraditi v Beogradu Ratnički dom in zato je izposlovala od vojnega ministrstva, da so šle vse uniforme skozi njene roke. Rezervni častniki so morali plačevati za uniforme po 500 do 700 Din in ta denar se je stekal v blagajno središnje uprave. Kaj pomeni ta znesek za državnega, pa tudi za pretežno večinu privatnih uradnikov, si lahko mislimo. Poleg tega morajo plačevati rezervni častniki precej visoko članarino in nebroj drugih prispevkov, kajti središnja uprava se je postavila na stališče, da je treba izžeti iz njih čim več. Izžema jih z neverjetno vno, tako da se je pojavilo zloristi med siromašnejšimi upravičenimi ogorčenje.

Ljubljanski pododbor je že več let trn v peti središnji upravi. Moralna zaščenica, ki jo je dobil ljubljanski pododbor od središnje uprave s tem, da je bil izključen od letošnjega obnega zbora, je tembolj kričeča in nezasluzena, ker je baš ljubljanski pododbor v blagajno središnje uprave največ prispeval in ker je bilo njegovo poslovanje ves čas vzorno. Ljubljanski podod-

VIII. mednarodni vzorčni velesejem

Ljubljana, 2.—11. junija 1928

600 razstavljalcev. Vsakovrstno blago. Ugoden nakup. — Specijalne razstave: avtomobilska, pohištvena, francoska, kmetijsko-strojna, umetniška, higienska. Popust na železnicah in parobrodih. Legitimacije se dobe v večjih denarnih zavodih, potniških uradih in po pošti tudi od velesejmskega urada. 1045

bor bi moral dobiti po številu članov 1150 uniform, dobil jih je pa samo 460 in še te deloma brez pelerin. Za uniforme so plačali člani ljubljanskega pododbora središnji upravi nad 250.000 Din, kar znaša nad 10 % premoženja središnje uprave. Ves denar za uniforme se bo baje porabil za Ratnički dom. Toda vprašati se moramo, komu bo služila ta ogromna palača, za katero namerava izdati središnja uprava nad 15 milijonov Din. Člani pododborov bodo imeli presneto malo koristi od Ratničkega doma. Jasno je, da si hoče diktator Radosavljevič s svojo klicko zagotoviti eksistenco, kajti v tako veliki palači bo mnogo mest, ki jih bodo zasedli pojedini člani središnje uprave na čelu z g. Radosavljevičem in žrveli brezskrbno na račun rezervnih častnikov.

V načelu ne nasprotujemo zgraditvi Ratničkega doma, toda odločno obojujemo taktiko središnje uprave, ki si je prisvojila pri tem monopol in razpolaga z denarjem tako, kakor se ji zljubi. Uprava Ratničkega doma, odnosno fonda, iz katerega se bo palača gradila, bi morala biti v rokah zastopnikov vseh pododborov. Toda doslej ni imel zastopnik nobenega pododbora vpogleda v poslovanje središnje uprave, v kolikor se tiče fonda, iz katerega se bo gradil Ratnički dom. Tudi uprava Ratničkega doma bi morala biti v rokah zastopnikov poedenih pododborov, vsaj onih, ki so za dom največ prispevali. Toda Središnja uprava tega pod nobenim pogojem ne bo dopustila in tako bo upravljala Ratnički dom, zgrajen iz prispevkov vseh rezervnih oficirjev, klika Radosavljevičevih priganjav. Če to dovolj jasno priča o neznosnih razmerah v organizaciji rezervnih častnikov. Tu bo potrebna temeljita remedura in čimprej pride do nje, tem bolje bo za organizacijo samo in za vse njene člane.

Italijanska finančna politika

Rim, 26. maja. Finančni minister Volpi je podal na današnji seji poslanske zbornice obširen eksponat o finančni politiki vlade. Govoril je o posledicah deflacijske politike ter o revalorizaciji in stabilizaciji valute naglašajoč, da te operacije ugodno vplivajo na ozdravljenje in obnovo italijanskega gospodarstva. Po ministrovem govoru in po odo britvi proračuna finančnega ministrstva je bilo spomladansko zasedanje poslanske zbornice zaključeno. Prihodnja seja bo sklicana pismenim potom.

PROTIVERSKI BOJI V RUSIJI

Moskva, 26. maja. Sovjetska vlada vodi v zadnjem času boji proti cerkvi z največjo ostroščjo. V guberniji Voronež je bilo v zadnjem tednu zaprtih 40 cerkev zaradi prejemnega zanimanja prebivalstva. V Kostromi ob Volgi je bila prirejena protiverska razstava, istočasno pa je bil otvoren protiverski muzej. Prve mesece tega leta je priredila zveza ateistov po raznih pokrajinah 28 kongresov.

PREISKAVA V BUENOS-AIRESU

— Buenos Aires, 26. maja. V zvezi z bombnim atentatom na italijanski generalni konzulat je policija prišla okoli 200 sumljivih oseb. Pričakovati je še novih aretacij. Vsed eksplozije je bilo uničeno veliko število važnih aktov. Včeraj ponoči je umrl inženjer Alippi, ki je bil pri atentatu težko ranjen.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA. Ljubljanska borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Dunaj 799.75, Berlin 13.6075, Pariz 223.80, Praga 168.45, London 277.48, Curih 10.95, Milan 299.25, Newyork 56.83.

ZAGREBSKA BORZA. Zagrebška borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Dunaj 799.75, Berlin 13.6075, Pariz 223.80, Praga 168.45, London 277.48, Curih 10.95, Newyork 56.83.

INOZEMSKA BORZE. Curih: Dunaj 73.02, Berlin 124.25, Milan 27.34, London 25.335, Newyork 518.875, Pariz 20.43, Praga 15.3775, Beograd 9.1326.

Vprašanje londonskega posojila postaja vedno bolj zamotano

Kreditorji stavijo vedno nove nesprejemljive zahteve. — Po sedanjih pogojih je posojilo nesprejemljivo. — Sumljiv molk vlade

Beograd, 26. maja. Glede inozemskega posojila vlada čimdalje večja zmeda, ker vlada v strahu pred neuspehom in še večjo blamažo skrbno prikriva pravo stanje stvari in spušča v javnost balončke, ki imajo na eni strani namen, da uspravajo javnost, na drugi strani pa naj dokažejo delavnost vlade. Vendar pa prihajajo kljub temu prikrivanju na dan vesti, ki dokazujejo, da trditve vlade, da bo posojilo sklenjeno še ta mesec, niti najmanj niso v skladu z dejanskim položajem stvari.

Ze finančni minister je v izjavi, ki jo je te dni objavila «Politika», namignil, da pogajanja ne potekajo gladko in da ni izključeno, da pred poletnimi parlamentarnimi počitnicami sploh ne dobimo posojila, kakor se je naglašalo v vladnih krogih. Današnji listi pa objavljajo informacije, da so stavili kreditorji zopet povsem nove zahteve. Tako poročajo zagrebške «Novosti», da zahteva banka Rotschild, eden izmed glavnih kreditorjev, da se porabi to posojilo v prvi vrsti za kritje srbskih predvojnih dolgov. V tem slučaju bi za investicije ostala le mala vsota, tako da bi posojilo izgubilo značaj investicijskega posojila, od katerega si vlada toliko obeta. Verjetno je, da so baš na tem vprašanju zatala pogajanja, ker čaka finančni minister, ki se še vedno mudi v Parizu, na nove instrukcije vlade. V zvezi s tem se je vršila večeraj dolgotrajna konferenca med zunanjim ministrom, ministrom trgovine, ki zastopa finančnega ministra in ministrskim predsednikom.

Je pa še cela vrsta drugih vprašanj, ki prihajajo polagoma na dan in ki spravljajo celo posojilo v zelo čudno luč. V preliminarini pogodbi je določena višina provizije za banke. Iz tega se da sklepati, da banke ne nameravajo pre-

zvzeti »feme« celoga iznosa posojila in nam staviti protivrednost na razpolago, marveč da igrajo zgolj vlogo komisijonarjev za podpisovanje posojila v Angliji in Ameriki na naš račun in na naš riziko.

Tudi način priprav za stabilizacijo dinarja je dokaj nenavaden. Iz dosedanjega postopanja in izjav vladnih krogov se da sklepati, da je bila kreditorjem priznana pravica vmešavanja v našo notranjo zakonodajo. To znači nečuvno ponižanje države in Narodna banka bi na ta način postala država v državi, kjer bi poveljevali inozemski kapitalisti. Za tako ceno je posojilo z državnega in narodnega gospodarskega stališča nesprejemljivo.

Se bolj sramotna za našo državo postaja zadeva, če se izkažejo kot resnične verzije, da zahtevajo posojilodajalci poleg vseh drugih težkih in nesprejemljivih pogojev tudi ratifikacijo nettunskih konvencij. Tak način sklepanja posojila spravlja državo v nekako politično odvisnost od inozemskih bankirjev in tembolj je upravičeno bojazen gospodarskih krogov, da bo država, če pride do tega posojila gospodarsko še bolj odvisna od volje kreditorjev, kakor je že.

Razumljivo je, da vzbujajo te vesti v gospodarskih krogih največjo pozornost in da vlada tudi med gospodarskimi krogi čimdalje večje nerazpoloženje za to posojilo. Vedno bolj pa se v javnosti podčrtava zahteva, naj vlada končno natoči čistega vina in obvesti javnost o pravem stanju stvari. Kakor se doznava namerava opozicija o priliki sestanka Narodne skupščine tekom prihodnjega tedna s posebno interpelacijo zahtevati od vlade, da bodisi v javni ali tajni seji Narodne skupščine poroča, kako stoji zadeva posojila.

Venezelos o položaju v Grčiji

Atene, 26. maja. Poleg pogajanj za sestavo nove vlade povzročila največje težkoče razpust zbornice, ker finančni zakon še ni izglasovan in hoče državni predsednik zbornico razustiti brez predhodnega pristanka senata. Sedaj iščejo izhoda iz te situacije. Venezelos je mnenja, da so nove volitve neizbježne. Pripravljen je za vsako delo, ki ga zahteva domovina. V nekem članku razlaga vzroke, ki so ga bili privedli do tega, da se je ponovno posvetil političnemu delovanju. Videl je politične nevarnosti, ki grozijo državi in razkosanje političnih strank, kar vedno bolj otežkoča sestavo vlade, ki bi bila zmogljiva za delo. Venezelos je prepričan, da bi sledila nova diktatura, ki bi uknila per-

lamentarne ustanove, kar bi imelo katastrofalne posledice. Prepričan je dalje da je edino liberalna stranka dovolj močna, da bo rešila državo pred pretečo nevarnostjo. Zaradi tega se je odločil, da ponovno prevzame vodstvo liberalne stranke.

OBSOJEN VOHUN

Košice, 26. maja. Pred senatom košičkega sodišča je bil danes Matija Antoš ki je tudi v Jugoslaviji in Rumuniji vohunil, zaradi zločina vojaške izdaje obsojen na pet let prisilnega dela. Vohunsko službo je opravljal v korist Madžarske. Zaradi istega zločina je bila obsojena pri isti razpravi tudi neka Terézija Milek na tri leta prisilnega dela.

Manifestacija za zatirane rojake

'Ali morejo imeti vsiljene krivične pogodbe trajno vrednost? — Krivda fašistične Italije za nerazpoloženje jugoslovenskega naroda proti njej. — Demonstracije akademske mladine proti fašistovskim nasilstvom.

Svetovna vojna je prinela evropskim narodom toliko grozot in uničila toliko duševnih in materijelnih vrednot, da si izmuzeni narodi, zlasti pa po vojni novo ustvarjene države, ki se imajo še danes boriti z žalostnimi gospodarskimi in socialnimi posledicami večletnega sistematičnega uničevanja, iskreno žele dolgotrajnega miru. Tudi Jugoslavija si želi miru, ker ga nujno potrebuje za svojo konsolidacijo, ki je tem težja, ker je bila ustvarjena iz pokrajim, ki so bile med vojni skoro popolnoma spustošene ali pa so bile pod pokojino Avstrijo stoletja zapostavljene in med vojno namenoma bolj izčrpane kakor pa druge nemško-avstrijske. Tudi z italijanskim narodom si želi naše ljudstvo živeti v miru po načelu vsakemu svoje. Nočemo imeti sovražnikov, ampak čim več prijateljev. Italija pa je sistematično delala na to, da odošaji med nami in njo niso mogli postati prijateljsko iskreni. Rapalska pogodba, ki je bila izsiljena od njene strani in ki je v popolnem nesoglasju z vsemi načeli, za katera so se borili tlačeni narodi v svetovni vojni za samoodločbo, je zasekala globoko rano v naše narodno telo. Ta rana bi bila manj občutna, če bi videli da postopa službena Italija z našimi rojaki onstran mej po človeško, da jim priznava pravice, ki jih druge velesile priznavajo celo svojim nekulturnim kolonijam. Toda Italija je skrbela, da je ostala ta rana za nas vedno skeleča.

Pol milijona naših ljudi v Italiji je brez narodnih sol, dasi je bilo njihovo šolstvo pred vojno razmeroma bolje razvito kakor pa v predvojni Italiji. Bivša Avstro-Ogrska je bila napram slovenskim manjšinam, zlasti pa proti italijanski manjšini pravičnejša, kakor pa je napram njim Italija, ki se je po lastnih trditvah borila za »osvojenjen narodov« izpod avstrijskega jarma. To govori za celo knjigel.

Z Jugosloveni v Italiji se postopa kakor z manj vrednimi državljani, ki ne smejo uživati svojih političnih, kulturnih in gospodarskih pravic. Kljub raznim prijateljskim pogodbam, ki so bile izsiljene od

Jugoslavije, se v takih razmerah med našim narodom nikdar ne morejo razviti iskrena prijateljska čustva napram naši italijanski sosedu in zato se bodo v duši našega naroda pogodbe, ki jih sklepajo naše vlade pod pritiskom razmer z Italijo vedno smatrale kot krpe papirja. Kri ni voda in nemoteno sožitje narodov je mogoče le po načelih pravičnosti!

Aretacija desetih slovenskih dijakov v Skocijanu, ki jih nameravajo izročiti italijanske oblasti izrednemu fašistovskemu sodišču, vesti, da hoče Italija izsiliti ratifikacijo nettanskih konvencij od naše strani v zvezi z najetjem inonemškega posejla, so samo dokaz stalne italijanske neiskrenosti.

Včeraj je v Ljubljani zopet manifestirala naša mladina za najpravičnejše slovenske pravice naših rojakov v Italiji. Po dobro uspelim zborovanju, ki ga je sklicala akademska podružnica Jugoslovanke Matice v veliki dvorani hotela »Unionac«, je mladina in množično občinstvo privedlo tudi na ljubljanskih ulicah demonstracije proti vedno ponavljajočim se fašistovskim nasilstvom nad našim miroljubnim življenjem onstran mej. Prišlo je zopet do izraza eno razpoloženje, ki so ga ustvarile pri nas rapalska pogodba, beograjske in nettanske konvencije.

Kakor vedno, je bila tudi sedaj mladina prva, ki je dvignila svoj glas za zatirane brate. To je tista mladina, ki živi samo v svojih idealih, ki je dozorela po vojni in ki je niso pokvarile korumpirane razmere, v vojnih in povojnih letih. Ta mladina, ki gleda v bodočnost, ko bo jugoslovenska država regala od Jadrana do Crnega in Egejskega morja, ve, da je bodočnost njena, slovenska, in da se vse krivice same od sebe maščujejo. Vzrok za obup bi imeli, ako bi ne imeli idealne mladine, ki ne išče trenutnih materijalnih koristi. Tako pa vemo, da smo narod bodočnosti.

Težkoče, s katerimi se imata boriti naša država in narod vseh neopobnosti svojih vlad, bodo prej ali slej premagane, in zato trajne vrednosti ne morejo imeti nobene vsiljene konvencije, ki ne temelje na sporazumu, odgovarjajočemu narodni duši.

Pisane zgodbe iz naših krajev

Kri v ljubavnem trikotniku. — Nočne pustolovščine mladega vajenca. — Kralj tihotapcev pod ključem. — Senzacionalno odkritje zločinov.

Poročali smo že, da je Rudolf Richter v Zagrebu napadel z nožem svojo ženo in kavarnarja Vinka Prpiča. Sprva aretirani napadalec ni hotel izpovedati, zakaj je napad izvršil. Sedaj pa za krvavi napad popolnoma pojasnjen. Richter je izjavil, da je pred 8 dnevi njegova žena odšla iz hiše in ker je prej imela razmerje s kavarnarjem Vinkom Prpičem, je postal ljubosumen in menil, da ima žena zopet s kavarnarjem ljubavne odnose. Na dan napada je Richter prišel iz Kustošja v mesto, ker je hodil k zobozdravniku. Šel je tudi v Tkalcjevo ulico, ker ga je srce vlekle k ženi. Na svoje veliko razočaranje je pa opazil, da je bil pri njegovi ženi Albini Prpič. Da ne bi nastali družinski prepri, je Richter zapustil stanovanje in odšel v gostilno in se napil, kar ni njegova navada. Alkohol ga je malo zmedel in odšel je na stanovanje svoje žene in vprašal, kje je Prpič. Ko je žena odgovorila, da je Prpič že odšel domov, je ljubosumni mož potegnil žepni nož in zabodel ženo v prsa. Ker je začela klicati na pomoč, je pobegnil in tekla naravnost v kavarno Vinka Prpiča in ga istotako napadel z nožem. Richter je izjavil, da je vse to storil iz ljubosumnosti. Zasljušana je bila tudi Richterjeva žena, ki je izjavila, da je usodnega dne prišel njen mož pijan v njeno stanovanje in jo napadel z nožem, nakar se je onesvestila in se je zavedla šele v bolnici. Izjavila je tudi, da je mož izvršil napad z nožem iz ljubosumnosti. Odslija je od nje, ker se ni mogla razumeti z moževimi starši. Zasišani Prpič je izjavil, da je prišel Richter pijan v njegovo kavarno. Zabrulsi je kavarnarju v obraz, da je vso noč spal pri njegovi ženi in ga napadel z nožem. Kavarnar Prpič je živel tri leta z Albino, preden se je omožila z Richterjem. Prpič in Richterjeva nista vložila ovadbe proti napadalcu, ker je izvršil svoje dejanje v ljubosumnosti.

Klobučarski učenec A. M. je bil že nad leto dni brez posla. Potepal se je v brezdelju po Zagrebu. Ko je nekega dne stradal ves dan, se je spomnil hiše, kjer je nekoč delal kot klobučarski pomočnik. Spomnil se je tudi, da v tej hiši stanuje prostitutka Ljubica, ki pomoči odide na cesto. Zato se je odločil, da vplomi v njeno stanovanje in jo okrađe. Bilo je že pozno po polnoči. Ulice so bile prazne, le tu pa tam je hušnila kaka ženska postava izza vogala. Tudi Ljubica je stala na vogalu in nagovarjala nekega zakasnelega gospoda. Tedaj se je klobučarski učenec splazil do hiše, kjer je stanovala Ljubica. Vežna vrata so bila odprta in istotako tudi vrata Ljubičine sobe. Bila

je popolna tema in učenec se je dotipal do postelje in se skril pod njo. Kmalu je prišla prostitutka, seveda v spremstvu. Učenec je čepel ves čas pod posteljo in ko je Ljubica zopet odšla na ulico, je videl, kako je vtaknila zasluzenih 100 Din v predal nočne omarice. Ko je bil sam v sobi, je odprl predal in vzel iz njega 1890 Din gotovine in vložno knjižico na 22.000 Din. Razen tega je pobasal v žep še neke papirje in legitimacije. Te je vrgel v kanal. Okradena devojka je tativno takoj opazila in prijavila redarstvu. Učenec si je nakupil z ukradenim denarjem obleko in ko je hotel kupiti še čevlje, ga je policijski agent aretirjal. Pri njem so našli še ves ostali znesek, katerega so vrnilih prostitutki, učenca pa izročili sodišču.

Že dolgo je povzročal velike skrbi finančni kontrolor v Mostarju neki Derviš Vuk, ki ga finančni organi imenujejo kralja tihotapcev. Zastehovali so ga finančarji preobčeni v civilno obleko, pa ga niso našli. Znano je bilo, da Vuk tihotapi na veliko in da ima mnogo pomagacev v svojem podjetju. Imel je številne dečke in deklice, ki so razpečavali tobak po mestu in okolici. Zvečer so pa prihajali k njemu po plačilo. Dobivali so po 50 Din na dan in še posebej za madure. Tudi policija ni mogla do živoga temu velikemu tihotapcu, ker je znal zabrisati za seboj vsako sled. Policija in finančarji mu niso bili kos. Vukova hiša je bila zbirališče raznih sumljivih elementov, toda pri številnih preiskavah policija ni mogla najti ničesar kaznjivega. Pred dnevi so pa kralja tihotapcev končno prijeli. Patrulja, obstoječa iz 4 finančarjev, je že več dni zasledovala Vuka in pazila na vsako njegovo kretanje. Zgodaj jutraj so finančarji potrkali na vrata Vukove hiše. Nikče se ni javil, in ko so čakali kake pol ure, so se vrata slednjič odprla. Finančarji so se splazili do vrta in videli, kako neki deček meče čez ograjo velike zavojce tobaka. Stoi, v imenu zakona! je zaklical vodja patrulje. Deček je spustil zavojce vtihotapljenega tobaka. Tobaka je bilo 100 kg. Deček je izpovedal, da je Vuk imel več pomagacev. Finančarji so tihotapca takoj aretirali, vendar mu je pa uspelo še isti dan pobegniti. Probstost je užival komaj tri ure. Policija ga je izsledila in ponovno aretirala ter izročila sodišču.

Še za časa okupacije in po prevratu so se v beograjski okolici dogajale tatvine, umori in roparski napadi, ki so ostali nepojasneni. Policija in orožniki so uvedli obsežne preiskave, toda brez uspeha. Nekega osumljenec je bilo tudi aretiranih in prišli so pred sodišče, pa so bili oproščeni zaradi pomanjkanja

dokazov. V posvskem srezu je obstojala dobro organizirana razbojniška tolpa, ki je imela mnogo pomagacev in ji ni bilo mogoče priti do živoga. Če se je mož hotel znebiti žene ali obratno, je samo naročil topla, ki je imela svoje pomagace v vsakem okraju. Razbojnik so vse uredili, da ni ostalo najmanjšega sledu. Tako je nastal prepri med sinom Živkom in njegovim očetom. Sin je najel roparje, ki so umorili očeta in mu odnesli 300.000 Din. Roparji so izročili denar sinu in dobili za odškodnino 30 tisoč Din. Leto pozneje so našli tudi sina Živka ubitega v gozdu. Policija je slednjič prišla na sled zločincem in jih aretirala.

MAGNA PURGA

Cisti

osvežuje, desinficira želodec in čreva

Odstranjuje žeravico (zgaga), napetost, vzpehavanje, katar

MAGNA

Zdravilo

Laboratorij

Alga - Sušak

Za 2 poskusna omota priložite naročilo 10 Din v znakah.

Dobiva se po vseh lekarnah omot za 4 Din.

Sarajevska policija in Slovenka na konju

Mlada Slovenka Jožica Kerhova iz Maribora je v bosanskem Višegradu pri otrokih gozdnega upravitelja Seluščica vzgojiteljica in predvsem učiteljica nemščine. Obtemem se bavi z lahaškimi sportom. Najema konje in jezdarji. Končno se je — baje že v treh mesecih — iztremljala tako, da je odjezdila v Sarajevo. Po hitri in vztrajni ježi je dospela tja v 14 urah. Zdal pa jo je zgrabila policija in jo — aretirala in zaprla. Zakaj, za Boga?! »Slovenski Narod« je poročal 24. t. m.: »Jahala je namreč oblačena v moško obleko in njen konj je bil ves znojen in upehan.« — »Slovenec« z dne 26. t. m. pa poroča: »Ker je bila oblačena v moško obleko in je jahala na oznojenem konju, jo je policija pri vstopu v mesto zaprla.« Oba lista poročata torej enako, vendar se zmerom ne razumemo, zakaj so bosanski redarji prišli in zaprli našo rolačkinjo? — Dogodivščina je zanimiva in načelne važnosti ne le za ženske, nego tudi za moške. Ait je v Sarajevu moška obleka na sportni jezdarji nemoralna ali pohušljiva? V Bosni torej ne dovolijo ženskam jezdariti v pravilni in po vsem svetu običajni jezdarini opravi — v moških hlačah? Naj pošlje sarajevsko policijsko ravateljstvo vendar par redarjev vsaj v Ljubljano, da vidijo, kako jezdarijo po naših ulicah in v njih razno naše dame lepe konje v moških hlačah! In živ krst se ne zgraža nad njimi, ker Slovenci smo pač že tako daleč, da vemo: razni sporti se goje tudi od dam vedno le v hlačah! Turistika, smučanje, sanjkanje, telovadba, aeronavtika in jezdarjenje se izvršuje po vsem kulturnem svetu od obeh spolov enako v hlačah. In glede hlač ni prav nikakih predpisov; lahko se uporabljajo bričes, pump, jezdalne ali čisto moške hlače.

Ali so policaji v Sarajevu res še taki filistrski reakcionarci in azijski nevedneži, da jim to še dandanes ni znano?! — Obleka ni sploh nikoli pohušljiva in tudi moški sme jezdariti, če se mu ljubi, magari v ženski obleki. Saj nosijo Sikoti, Albanci in razni južni Balkanci. Orki in drugi kratka ženska krija vsak dan in za parado. Celo angleški kralj nastopa s krilcem! Nam se zdí taka oprava morda nekam smešna, nikakor pa ne pohušljiva. V Bosni in zlasti v Sarajevu pa bi — ako so doledni — morali aretirati monarha, ki bi incognito prijezdil v nacionalni noši...

In našo vrlo sportistično so aretirali tudi zato, ker je bil njen »konj znojen in upehan«. Tudi to ni nikač razlog. Kje stoji znojen, da bi ježni konj ne smel biti znojen in upehan? Ako je konj tekal 14 ur, je vsakemu tepcu jasno, da ni mogel biti suh in neupehan. O kakem tpinčemu konju ne more biti govora; mlado dekle gotovo za konja ni pretežko. Gotovo je Slovenka konja poskrbeti spotoma napolila in nakrmila ter tudi sama počivala, zakaj da bi vzdržala brez odmora celih 14 ur v sedlu, je neverjetno. Sicer pa je konj dumajarska filjakarja, ki je vozil kočijo in gospodarja

Naš novi roman

V nekaj dneh začne izhajati v «Slovenskem Narodu» roman

„Trije pravičniki“

eno najboljših del, kar jih je napisal sloviti angleški pisatelj

Edgar Wallace.

Še pred tremi leti je bilo to ime docela neznano. Takrat je Wallace predla tako trda, da se je moral preživljati s slabo honoriranimi revijskimi kupleti. Potem pa se je nepričakovano preokrenilo. Nekega dne se je Wallace pojavil v loži ravnatelja velikega londonskega varijeteja ter mu je ponudil natipkan kos papirja. Direktor je list prečital — bili so sami kupleti — nato se je za obrnil k avtorju, čigar obleka je bila videti močno ogoljena in zanemarjena: »Koliko bi radi?« »Deset šilingov,« je izdaval Wallace. »Kaj, deset šilingov?« se je zasmel ravnatelj, »deset funtov vam dam; pesnice niso napačne!«

Od takrat je šlo z Wallaceom stalno navzgor. Začel je pisati kriminalne romane, ki so si tako rekoč čez noč osvojili občinstvo ne samo Anglije, nego tudi Amerike in kmalu tudi vsega ostalega sveta. Wallaceove romane — baje jih je že čez sto — čita danes ves kulturni svet v angleščini, francoščini, nemščini, laščini, češčini, rusčini, švedščini in srbo-hrvaščini, cirilski in latinski. Le v slovenščini ga doslej še nismo imeli.

Wallace ima svoj poseben, samonikel slog. Njegove storije se čitajo napeteje in sodobneje kakor Doyleve, Renardove, Lerouxove, Wellsove in Leblancove, da omenimo samo najodličnejše zastopnike kriminalnega, pustolovskega in fantastičnega romana. Če začneš čitati Wallacea, ga gotovo ne boš odložil prej, dokler mu nisi prišel do konca. Duhovitost, napetost, svojevratnost stila so tudi glavne vrline njegovega romana

„Trije pravičniki“

s katerim predstavljamo Slovincem doslej še neznanega avtorja.

Naš novi roman začne izhajati prihodnji teden. Prosimo naročnike in čitatelje, da nanj opozore vse svoje prijatelje in znance.

od Dunaja do Pariza, brez dvoma pretrpel neprijetno več. Toda filjakarja v Parizu niso aretirali, nego so njega in konja ovenčali in pogostili ter ga slavili kot zmagovalca sportnika.

Zakaj so torej sarajevski redarji prijeli Slovenko, ki je dokazala samo to, da je »dekle od fare«, izvrstna jahalka, ki je zaslužila hvalo, priznanje vseh sarajevskih sportnikov? Morda tudi zato, ker je povedala, da se zanima za kozarška hetmana? Naj nam pošlasi slavnega sarajevskega policijskega direktorja, zakaj se mlado dekle, ki je umetnica v jezdarstvu, ne sme zanimati za kazarške hetmane, ki so — kakor ve ves ostali svet, izvenzki sarajevske redarje — jahalci brez primere? Ali je uorda že v besedi »zanimanje« — nemoralnost in pohušljanje?

Vsekakor: Sarajevo, kjer hodijo mahamedanke v dimljah, je za sportske vrlo opasno mesto! Ne vemo, v kakšnih toaletah nastopajo ondi telovadke, turistke, smučarice. Otvoro sklepamo iz doživljaja vrle Slovenke, da se ondi ženske kopljejo in plešejo balet izključno v meniških kubah.

Mar ne? Prosimo odgovora, preslavna sarajevska policija!

SPORT

— Austria: Ilirija. 26. t. m. ob 16.30, igrišča Ilirije. Na binokstni ponedeljek odigra SK Ilirija mednarodno tekmo z »Austrijo« iz Celovca. Kot prvak Celovca oziroma Koroške je Austria nov zanimiv gost v Ljubljani, čegar nastop proti Iliriji bo predvidoma prinesel najboljši sport ter napeto in fair igro. V Austriji je 7 igralcev, ki so reprezentativno nastopili 29. m. m. v teanu Celovca proti Ljubljani. V prvenstvenem tekmovalstvu koroške nogometne zveze ni zgubila niti ene igre, pa tudi proti prvotomu Gradca in Salzburga beleži zmagovite rezultate. — Ilirija postavi v ponedeljek svoje najbolje moštvo. Verovšek bo pomaklen zopet v obrambo, v levi zvezi pa boče preiskusiti Ilirija Košenino. — Predtekmo igrata ob 15. uri rezervi Ilirije in Hormesa.

— Kolesarske dirke za binokstno praznike. Otvorivena dirka kolesarskega in motociklističnega društva »Sava« ter Zvezna dirka kolesarskih društev se vrši dne 28. maja na progi Ljubljana — Logatec. Vozel se v dveh skupinah. I. juniorji 29 km, II. prvorazredni dirkači 29 km. Start točno ob pol 15. pri gostilni Rupar km 1400, cilj je v Logatcu pri hotelu Kramar km 30.400. Prijave dirkačev brez prijavnice se sprejemajo do 28. maja do 10. ure dopoldne v sprejemni pisarni. — Istočasno se vrši tudi izlet in je skupni odhod točno ob 13. s Sv. Jakobova trga na cilj v Logatec. — Sportnike opozarjamo, da je evrdica Bajtel prevzela zastopstvo odličnih avstrijskih »Titan« motorjev, v najkrajšem času pa prevzame tudi zastopstvo francoskih avtomobilov znamke »Mathis«.

— Tour de Slovenie. Kolesarska dirka »Tour de Slovenie« se radi stalno slabega vremena in slabega stanja cest vsled deževja preloži na kasnejši termin. Odbor.

— Iz LLAP. Kakor vsako leto, tudi letos priredi LLAP s sodelovanjem SK Ilirije in ASK Primorja propagandno štabelo za prehodno »Jutrovo« darilo »Matija Gabeca«, in sicer na binokstni ponedeljek dne 28. t. m. ob 11. uri dopoldne. Start je pred Narodnim domom, cilj na Kongresnem trgu. Tekmovalje se vrši po: Aleksandrovi, Dunajski, Dalmatinski cesti, Komenskega ulici, Resljevi cesti, preko Kerkovega trga Pred škofijo, Stritarjevi ulici, preko Marijinega trga, Presernove in Selenburgove ulice do cilja na Kongresnem trgu. P. d. občinstvo se naproša, da gre našim rediteljem v vzdrževanju reda vsakako na roko, da ne bo štetini tek oviran. G. sodnike LLAP-a prosim, da se sestanejo točno ob 10. uri pred Narodnim domom, oba sodejca člana pa se pozivata, da starvita po 18 svojih članov na razpolago v svrhu rediteljstva. — Tajnik I.

V Mariboru organizira medklubski odbor LNP-a tekme za polna mariborska trgovca ličarje; v turnirju sodelujejo SSK Maribor, SK Zeleničar, SK Svoboda in SK Ptuj.

Na Raketu odigrata v nedeljo ob 14.30 tamkajšnji SK Javornik in SK Elan iz Novega mesta revanšno odlično tekmo za podeleno prvenstvo ljubljanskega okrožja LNP-a. Prvo srečanje med njima v Novem mestu je končalo s 4:1 v prid Elanu.

V trbovljah igra v nedeljo ob 15. uri SK Amater z vojaškim SK Triglavom iz Ljubljane.

Beleznica

KOLENDAR.

Jutri: Nedelja, 14. maja 1926; katoličani: Binkošti; pravoslavni: 14. maja, Magdalena.

DANASŠNE PRIREDITVE.

Drama: »Cyrano de Bergerac«.

Opera: »Manon«.

Kino Matica: »Kralj Pelikanijec«.

Kino Ideal: »Notredamski gubavec«.

PRIREDITVE V NEDELJO.

Drama: ob 15. »Snežulčica«.

Opera: ob 15. »Grofica Marica«.

Kino Matica: »Kralj Pelikanijec«.

Kino Ideal: »Notredamski gubavec«.

Film ZKD: ob 11. v Matici: Ekspedicija na Mont Everest«.

Sport: Primorje - Maribor na igrišču Primorja ob 16.30.

PRIREDITVE V PONEDELJEK.

Drama: »Stilmondski župan«.

Opera: ob 15. »Mignon«, ob pol 20. »Knevinja čardaš«.

Kino Matica: »Kralj Pelikanijec«.

Ljudski kino (Ideal): »Notredamski gubavec«.

Film ZKD (Matica): ob 11. dopoldne: »Ekspedicija na Mont Everest«.

DEŽURNE LEKARNE.

Danes in jutri: Sušnik, Marijin trg; Kurali, Gosposvetska cesta.

Cefir za srajce!

Najnovejši vzorci!

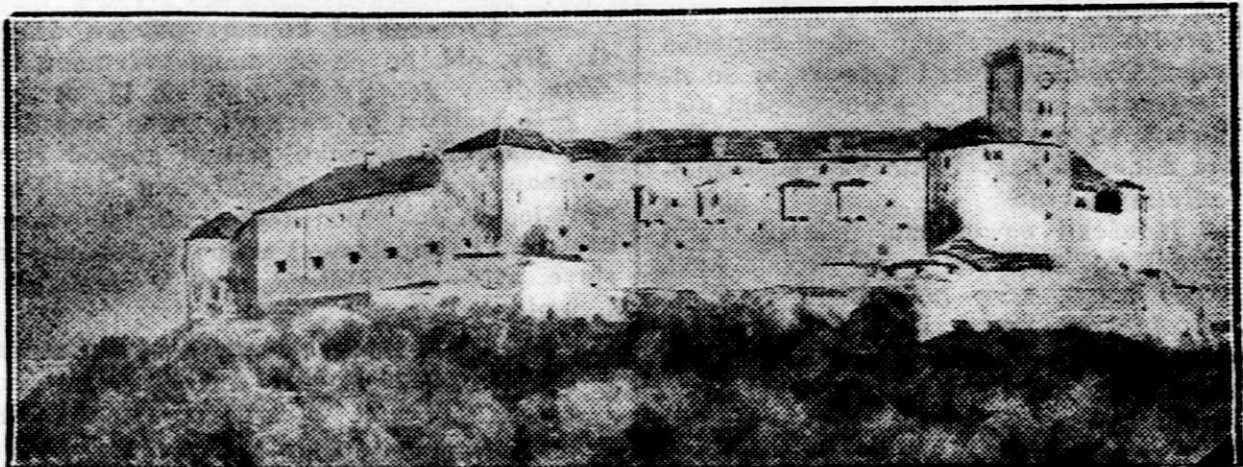

A. & E. Skabernè

LJUBLJANA

Ljubljanski grad in njega prebivalci nekdanj in zdaj

Kaj pripoveduje zgodovina o našem gradu — Nekdanj kaznilnica, zdaj ječa prostovoljnih jetnikov, v kateri životari nad 500 siromašnih Ljubljančanov

Iz zgodovine gradu

Zgodovina ljubljanskega gradu je zavita v popolno temo. Na razvalinah nekdanje Emone, ki jo je porušil Atila, je po ugibanju zgodovinarja Valvasorja Narsetis, poveljnik cesarja Justinijana, zgradil novo naselbino, ki so jo po vnovič porušili Avari in Longobardi. Franki so baje zgradili ob Ljubljanci pod hribom novo mesto ter ga nazvali Laybach. Zgodovinar Vrhovec trdi, da je brez dvoma pripomnila Ljubljani k novemu življenju izvrstna lega ljubljanskega Gradu, opasanega na dveh straneh z Ljubljano. Za surova stoletja minuli časov so imeli taki kraji po svoji trdnosti legi veliko važnost; le pod takimi utrdinami je bil človek takrat varen svojega življenja, na katero so prežale vsakovrstne nevarnosti. Zato so nastajala mesta in trgi le pod gradovi na hribih ali ob vodah. Na rimskih razvalinah je nastalo po vsi srednji Evropi mnogo novih mestec, ki so se delom povzpela do tolike moči, da so postala »palače« in sedeži tako zvanih pfaiz-grafov.

Tako se je zgodilo bržčas tudi v Ljubljani, da je izvrstna lega ljubljanskega Gradu napotila deželne kneze, da so v vojaškem oziru važni hribe, ki je zapiral ceste na tri strani sveta, utrdili in poslali v trdnjavo dovolj močno posadko. V Gradu in okoli njega se je začelo razvijati rodelstvo in trgovstvo, z njim vred pa rasti tudi mesto, ki se je spodaj stikalo k varnemu gradu.

Kakšen je bil grad v starih časih

Valvasor je pisal leta 1689., da je ljubljanski Grad zelo staro zidanje, o katerem pa se ne ve, kdaj je bilo zgrajeno. Verjetno se mu dozdeva, da so ga zgradili vojvode koroski ali vsaj mejni grofi von Crainburg, ki so bili obnem istrski mejni grofi v XI. in XII. stoletju. Valvasor domneva, da je grad le polagoma narasel do tedanje velikosti. Iz slik, ki so priložene I. knjigi Valvasorjevega dela »Die Ehre des Herzogtums Krain«, je razvidno, da sta bila v njegovi dobi na Gradu dva ogromna gradova, ki sta segala od enega roba hriba do drugega. Med gradovima je bila planota; med planoto in gradoma pa je bil globok jarek, preko katerega je vodil dvigalen most s stražnico na sredi. Oba gradu sta imela več trdnjaviških stolpov ter sta bila menda na strani proti Sv. Petru zvezana s trdnjaviškim oziidjem in stolpci. Tudi ob gradu navzdol je bilo izpeljano obrambno zidovje. Na severni strani proti reki je bil grad obdan s trojnim zidovjem in stolpci. V Valvasorjevi dobi je imel upravitelj gradu naslov Burggraf ter 12 vojakov, ki so zaporedoma neprestano stražili.

Tik ob gradu je stal tudi visok stolp, ki so ga zvali »Pfeiffer-thurm«. Vsak večer ob zatonu solnca so namreč 4 trobači (3 Posaunen, 1 Zinke oder Cornet) četrt ure svirali na tem stolpu; svirali pa so tudi pri posebnih slavnostih na vse zgodaj ali če je bil izvoljen nov župan, nov mestni sodnik, mestni komornik ali bolniški mojster. Na tem gradu je tudi vsak dan zjutraj ob sedmih zvonilo v spomin zmage nad Turki, ki so oblegali Ljubljano brezuspešno. Veliki zvon v tem stolpu je zvonil 1. maja in na dan sv. Elizabete od polnočve do ene in ob zaključku vsakega letnega sejma.

Na stolpu je bila tudi ura ter je moral čuvaj lastnorčno biti po zvonu dotično uro ter s tem dokazati, da pazi na eventualni požar. Podnevi je moral izobesiti rdečo zastavo, ponoči pa rdečo laterno v smeri požara. Ako se je bližal mestu sovražnik, je moral storiti isto ter z zastavico ali laterno označiti, iz katere smeri se približuje. Tak čuvaj pa je bil še tudi na drugem visokem stolpu ob vzhodnem delu gradu.

V gradu je prebival deželni glavar ali deželni knez; leta 1260 je bival tu n. pr. Ulrik vojvoda Koroski. Leta 1515. so kmetske oblegali grad, toda Ivan pl. Auersperg, kranjski deželni glavar, jih je odbil z velikimi izgubami.

Pod gradom so bile velike ječe v silnih globočinah, v katere so spuščali ujeete Turke in razne zločince; pa tudi različne »upornike« po vrveh. Da je poginilo v tistih strašnih ječah tudi več plemičev, ki so imeli borbe z ljubljanskimi graščaki, dokazuje pogin plemiča Rūbenbergerja von Tentschach iz Koroske, ki je bil zadnji potomec starega rodu.

Podrobnih slik ali celo načrtov o ljubljanskih dveh gradovih žalibog ni ostalo ničesar več. Grad proti karlovškemu predmestju so porušili Francozi spozetka 19. stoletja ter so danes ohranjeni le še ostanki spodnjega zidu pod imenom »stare šance«. Na bivši planoti med obema gradovima je rasla včasih ogromna stara lipa, ob njej na obeh straneh so bili postavljeni topovi. Nedaleč stran je stala smodnišnica, kjer je baje še leta 1237 v skromni kočiji prebival puščavnik.

Grad — kaznilnica

Nekdanja rezidenca ljubljanskih in kranjskih gospodarjev pa je z naraščajočo civilizacijo postala neudobna, in gospodje so se preselili v mesto. Grad se je končno izpremenil v kaznilnico, kamor so zapirali največje in na nadaljšo dobo obsojene zločince, ki so se bavili z različnimi obrtni ter so z nizkimi cenami delali hudo konkurenco ljubljanskim obrtnikom. Kot izprehajališče so imeli manj nevarni kaznjenci dvorišče, najhujši zločinci pa izprehajališče med štirimi visokimi zidovi. Lična cerkvice sv. Jurija je uživala simpatije cesarja Friderika, ki je leta 1489. ustanovil zase večno mašo ter so tudi poznejši cesarji imenovali za to cerkvice dvornega grajskega kaplana; pozneje so opravljali cerkveno službo očetje franciskani. Zadnji cesar, ki je počastil to cerkvice, je bil tudi zadnji avstrijski cesar Karel s cesarico Cito. Pripeljala sta se na Grad z avtomobilom, sedela na klopi pred Gradom in zrla na krasoto gorejskih planin. Takrat, med vojno, pač še nista slutila, da sta zadnji v Ljubljani in da se bliža konec...

Grad je leta 1895. potres tako poškodoval, da je postal kot jetnišnica opasen in neraben. Jetnike so torej odpravili v Maribor in Gradiško, grad pa je ostal več let skoraj prazen. Ostali so ondoli le upravitelj, požarna čuvaja ter župnik cerkvice sv. Jurija.

Občinski svet ljubljanski je 16. maja leta 1905. kupil grad s planoto vred od erarja za 60.200 kron. Župan Hribar je nameraval napraviti na Grad električno vzpenjačo iz Mestnega doma, načrt pa se radi previsokih stroškov ni mogel uresničiti. Na gradu je Hribar projektiral tudi mestno galerijo umetnin, umetniške ateljeje, javno kavarno, restavrant in drugo. Toda tudi ti načrti se niso mogli izvesti, ker ni bilo sredstev.

Ko je izbruhnila vojna, je vojaška uprava uporabljala grad najprej kot zbirališče raznih, tudi odličnih političnih osumljencev, kasneje kot zapore, naposled pa kot karantensko štabico italijanskih vojnih ujetnikov. Grad je upravljal major Kern, ki je grad in okolico na mestne stroške uredil in olepšal.

Grad ponos Ljubljane

O ljubljanskem gradu so že mnogo pisali skoro vsi ljubljanski dnevniki. V dolgih kolonah s slikami so že opisali zunanost in notranost te najlepše zelene razgledne točke v precejšnji višini nad belo Ljubljano. Zato bi se marsikomu zdelo odveč ponovno popisovati ljubljanski grad. Vendar so še nekatere svetle in temne strani na ljubljanskem gradu, ki jih kaže popisati, da se ne bo prehitro pozabilo, da je grad še vedno kaznilnica in sicer kaznilnica prostovoljnih jetnikov, ki nimajo nič drugega na vesti, kakor da so neizmerno revni in bedni in zato obsojeni na življenje v nekdanji kaznilnici.

O življenju na ljubljanskem gradu zveš največ od hišnika Lavtarja, ki opravlja to službo že 10 let. »Sprejemnico« ima takoj ob desni pri vhodu v poslopje. Zelo enostavna je in morda najzanimivejši v njej je star šivalni stroj, ob katerega se g. Lavtar vedno opira sedeč pri oknu. G. Lavtar je bil namreč krojač po poklicu, predno je postal kastelan na ljubljanskem gradu. Kot pošten krojač z dušo in telesom se pa ni ločil od svojega šivalnega stroja, ko se je moral ločiti od svoje delavnice. Zato je vzel s seboj svoj šivalni stroj in se stara z njim vred na Gradu.

Hišnik Lavtar je najmarknejša oseba med grajskimi prebivalci. Siv je že in izkušten in dobričina z izredno prirodno duhovitostjo. Trezno presoja vse dogajanje v gradu in filozofira po svoje o vseh vprašanih, tičočih se njegovemu vodstvu poverjenega gradu. Prijetno ga je poslušati, ko popisuje svetle strani gradu in njegovih prebivalcev in srce se trga človeku, ko popisuje bedo in trpljenje le-teh. Kakor je bil Lavtar z dušo in srcem krojač, kar priča njegov stroj ob oknu, tako opravlja svojo novo službo hišnika z dušo in srcem. Lavtar ljubi grad in hoče, da bi bil lep, kolikor mogoče lep. Zato je prvo, kar pove, žalostno stanje okoli gradu.

In stari Lavtar ima prav. Ljubljanski grad je biser, ki ga še vse pre malo cenijo kot razgledno in sprehodno točko. Zunanost in okolice se posveča vse pre malo pažnje. Res je, da je mestna občina za silo po vojni uredila drevored in parke, toda to je vse pre malo. Grad zasluži, da se mu posveti večja pozornost, da se uredijo parki in drevoredi ter opremijo z vsem, kar bi pritegnilo Ljubljančane in tuje. Kaj bi vse storili drugje v tem pogledu, če bi imeli sredi prestolice tako lepo razgledno točko kakor je naš grad! Če zaradi tujskega prometa bi bila preureditev in moderniziranje zunanosti našega gradu priporočljiva.

V notranjost gradu se je pa veliko delalo. Saj je mestna občina preuredila ječe

in kazemate v stanovanja, ki jih je okoli 50 tako, da stanuje sedaj na gradu kakih 95 strank, ki štejejo skupno nad 500 članov. To je republika, malone večja kakor naše mesto Vinska gora v številu prebivalcev.

Beda grajskih prebivalcev

In morda bi bilo bolje, da bi večine teh stanovanj ne bilo, kajti ne odgovarjajo prav nobenim predpisom stanovanjske higijene. Nasprotno imajo vse slabe lastnosti, ki jih dan današnji človeška bivališča ne smejo imeti. To so grobnice z živimi mrličmi. Stanovanja v celicah, ječah in kazematah so temna in vlažna. Pozimi je baje kar teklo po stenah. Neprijeten smrad po plesnobi se meša s stranišnim smradom in vonjem po kuhinji, plencah in bolnih ljudeh. Takozvana viteška dvorana je razdeljena v pet stanovanj, ki so ločena samo z deskami. Tukaj se sliši jokanje otrok, ki jih strupena atmosfera zastruplja od dneva v dan. Jetični možakar s svojo materjo prebiva v najtemnejšem oddelku. Pokašljuje in pljuje naokrog, otroci, raztrgani, umazani, nezdravih lic in rahitčnih nog se pa plazijo po kamenitih tleh. Strašen je pogled v viteško dvorano, kjer so se nekdanj vitezi zabavali v izobilju. Kdor ne ve, kaj je beda, kdor ne pozna življenja siromakov, odvisnih od milosti drugih, naj pride na ljubljanski grad in naj si ogleda viteško dvorano.

Žalostne slike siromaštva

Še strašnejše je stanovanje grajskega »Robinsona«. Tako namreč Grajanu imenujejo starca, ki živi s svojo ženo v eni izmed ječ ljubljanskega gradu. Starec je nad 70 let star in živi popolnoma zanemarjeno. Zena je tudi onemogla, ima le še toliko moči, da se tu pa tam »nauka«, kar povzroča »družinske prepire«. Živita med podganami, ki so velike kakor mačke. »Robinson« je obrasčen, ker se kdaj ve koliko let že ni obril in ostrigel. Tudi se ne domisli več, da bi se umil ali opral perilo. V tej ječi, preurejeni v »stanovanje«, žalostno umira zakonski par v blatu in smradu med podganami. Robinson je bil pred dolgimi leti nadoficijal pri sodnji in dobiva pokojnino. Baje je pa velik skopuh in še bolj apatičen, odkar je izgubil precejšnjo vsoto v Peskovi banki. Taki ljudje morajo v hiralnico ali uzbnožico.

Takih žalostnih slik z ljubljanskega gradu je še več. Vse pričajo o veliki bedi grajskih prebivalcev. Človek bi mislil, da se prebivalci ne zanimajo za drugo kakor za to, kako bi zapustili grajske luknje. Temu pa ni tako. Družabno življenje je na gradu zelo razvito. Sraj imajo Grajanje štiri društva. Najvažnejše vsekakor Napredno kulturno in politično društvo »Ljubljanski grad«. Potem je še društvo »Krekova mladina« in prosvetno društvo Sv. Jurja. Četrto je pa »pozicijski« tem društvom. Firma tega društva je stroga tajnost, ve se le po izjavah nekaterih njegovih članov, da je društvo na strogo katoliški podlagi ter dela največ združbe med grajskimi prebivalci, z duhovnim pastirjem vred, ki išče po gradu »izgubljene ovce«.

Najstarejši prebivalec gradu je pa šestletni 87letni starček Prijatelj Anton, ki prebiva s svojo tudi že staro ženko že 26. let na gradu.

Ob otvoritvi obrtno - vajeniške razstave v Celju

Celje, 25. maja.

Skoraj neopaženo, tiho in skromno je zadnja dva meseca pripravljalo Slovensko obrtno društvo v Celju vajeniško razstavo. S skromnim vabilom na posamezne obrtnike in pa s pobudo obrtno - nadaljevalne šole na obrtni naraščaj se je v malem zamisljenju vajeniška razstava izpremenila skoraj v obrtno razstavo, kar dokazuje število in kakovost došlih predmetov. Tukaj so razloženi skoraj vsi predmeti, ki jih proizvajala naša domača obrt. Vajeniški naraščaj vseh strok se je oglašil k razstavi v tolikem številu, da bodo vsi zgornji prostori Narodnega doma v pravem pomenu besede natlačeni s prav lepimi izdelki, ki jasno kažejo duševne zmožnosti sedanjega obrtnega naraščaja. Žurnalistika temu pokretu ni posvečala prave pozornosti, dasiravno ima obrtništvo v narodno - gospodarskem oziru gotovo večji pomen kakor razne druge zadeve, katerim časopisje posveča več pažnje. Kako malo le obrtništvo v javnosti sploh upoštevano, dokazuje tudi najnovejši »Vodnik skozi Celje« za leto 1928, kateri precej detajlirano opisuje današnje Celje, a za obrtništvo ima isti prav malo prostora, dočim izdajatelj ni pozabil na istega v inseratnem oddelku.

Ta vajeniška razstava ne bo pokazala samo praktične zmožnosti obrtniških vajencev, ampak tudi teoretično znanje, katero so si pridobili vajenci na naših obrtno-nadaljevalnih šolah. Vse, kar je izpostavljeno občinstvu na ogled, je začetek razvoja duševnih zmožnosti ter moramo pri natančnem pregledu razstavljenih predmetov imeti pred očmi, da pri tem še nerazvitem duševnem razumu smemo pričakovati od tega naraščaja ono dobo, ko v naši državi ne bomo več potrebovali tujih strokovnjakov, to pa le v tem slučaju, če bo v bodoče država posvetila večjo pažnjo obrtništvu ter obrtnemu šolstvu.

Pri tej priliki bodi omenjeno, da bi naše obrtno - nadaljevalne šole že davno morale prenehati, če bi za iste lokalni faktorji ne storili več nego svojo dolžnost, osobito naša mestna občina, ki že od početka preobrata posveča svojo veliko paž-

njo obrtno - nadaljevalni šoli in za isto mnogo žrtvuje, posebno zadnja leta, ko je država odtegnila svoj prispevek.

Tako upamo, da je naše obrtno društvo zopet pokazalo, da razumeva dane mu naloge, Celju in širši okolici bo za te praznike pokazalo, kaj zmoro složno in smotreno delo. Zato se odbor sme nadejati, da bo občinstvo upoštevalo pozhrtvovalni trud ter s tem dalo našemu mlademu naraščaju veselja in poguma do še nadaljnjih uspehov.

Ivan Rebek.

Prosveta

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama. Začetek ob 20.

26. maja: Sobota, ob 16.: Cyrano de Bergerac. Dijaška predstava pri izredno znižanih cenah. Izven.

27. maja: Nedelja, ob 15.: Snegulčica. Otroška predstava pri znižanih cenah. Izven. — Ob 20.: Hamlet. Izven.

29. maja, torek: Zaprto.

Opera.

Začetek ob pol 20.

26. maja, sobota: Manon. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

27. maja, nedelja: Ob 15. Grofica Marica. Ljud. predstava pri znižanih cenah. Izven. — Ob pol 20. Kneginja čardaša. Opereta. Premierski abonma.

29. maja, torek: Zaprto.

30. maja, sredo: Dekle zlatega zapada. B.

Hamlet — petdesetič!

(Razmišljanje ob 50. predstavi).

Po Vseh svetih leta 1921 se je vršila bralna vaja za Hamleta in za njo aranžiranje Vse osebe je bilo prešinjeno od odgovornosti in čim bolj so se vaje razvijale, tem bolj se je kazalo, kako veliko nalogo si je nadelo gledališče. Res je, Hamlet niso igrali prvič na slov. odru, a vendar je bilo naše snovanje novo — da smo imeli zanesljivo zavest, da se dogaja prvič. Ze vse dramaturgične predpriprave in ureditev teksta so zavzele, lahko rečem, mesece in začetkom januarja 1922 je delo hitelo svojemu koncu nasproti. Na odru so se vežbale scene s statisti, s Fortjubrasom, v foyeru, v parterju sta se pod vodstvom učitelja borila na fleret Hamlet in Laertes, zgoraj v bufeju pa je molil kralj svojo mračno molitev:

»beseda dviga se, a duh je brez peroti in prazen glas ne ve do neba poti.«

Dne 28. januarja, torej skoro po trimesečnih pripravah, se je dvignil zastor in pokazal Hamleta v novi obliki. Ne rečem, da so bile te oblike nove, bile so izpopolnjene s pridobitvami Hudožestvenikov in Burghtheatra, prirejane za nas. — Ako povem sedaj, ko pišem ta jubilejni spomin, da je bil »Hamlet« kostumno in dekorativno popolnoma na novo opremljen in so znašali stroški zanj 160.000 kron, lahko rečem tudi, da se je izpremenjen v dinarje vsaj petkrat izplačal, da je torej prinesel vsaj 200.000.

Uspeh, ki ga je doživel Hamlet, je bil tako velik, da je dosegel v tisti sezoni 16 razprodanih hiš — in bil sprejet od vse kritike enodušno pohvalno. — Bil je ao lep čas in skorajda ne pomnimo lepšega pri našem gledališču. Igrala je kraljico pri premijer Borštnikova, kralja Gaberšček, prvega grobarja Gradiš in Polonija Ločnik, ki ga je poklical k sebi najvišji režiser v goste.

V sezoni 1922/23 smo Hamleta ponavljali v abonmaju in je igral ulogo kralja že M. Skrbinšek, kraljico pa g. Medvedova. Sezona 1921/24 zaznamuje štirinajst uprizoritev, v zasedbi pa je prevzela ulogo kraljice ga. M. Vera, na mesto odlišlega g. Dradiša pa je vstopil g. Plut z grobarjem.

V sezoni 1921/25 smo ga uprizorili štirikrat, enkrat z ruskim gostom Elskim v ulogi Hamleta, v naslednji 20/26 pa samo na vel. pondeljek. Izpremembe v zasedbi so bile malenkostne. Sezona 26/27 ga je postavila dvakrat na oder, letošnja pa mu je dala z gostovanjem g. E. Kohouta z Nar. divadla v Pragi poseben sijaj. Bila je to četrta predstava v tej sezoni.

Sedem let je minilo od premijere. Preko hudih usod, gledaliških kriz, da celo preko sodne dvorane je romal večni mislec in uloge so se menjale. Ostali so ves čas: Rogoz kot Hamlet, Peček kot Horacij, gg. Medved, Sancin, Smerkolj in Drenovec kot Gildenster. Vse ostalo se je tekem petdesetih večerov menjalo, odhajalo in spet prihajalo, oddalo uloge in jih spet prevzelo... Pokopali smo Ofelijo Šaričeva in Nablocko, Wintrovo in Vido in Laertes Kraljev in Janov sta dobivala menjače smrtni sunek otrovanega papirja...

Ako prenese vodo, prenese tudi Lux

Za vse fine tkanine!

Zdaj, ob petdeseti predstavi naj povem: odprl nam je Hamlet široka vrata k Shakespearaju, katerega se je naša publika bala in ga zdaj vzljubila, kot še nobeno stvar. — Ta petdeseta predstava pa je slovo! Čas je tekal naprej in ni nam dano, da bi segali v njega neizprosno koleseje. Mi vemo, da smo našli že sami distanco do tega Hamleta, vemo, da je v njem globlin, katerih pred sedmimi leti morda nismo videli, morda ne spoznamo. Ne zato, ker je naredil vsvo svojo dolžnost, ga odlagamo, temveč zato, ker je nujnost, da ga postavimo pred nove vidike — da rečem s Hamletom: a to je le odlog za kratke dni.

Prijetno pa je imiti zavest, da se pričinja tradicija slov. teatra z delom, ki je tako veliko in večno. Morda je to naključje — a dejstvo je: na padlagi starih izkušenj bomo gradili in snovali novega Hamleta črez leto ali dve.

Slovenka Nada Obereigner iz Ljubljane, ki je dovršila po srednješolski maturi še tri letnike dunajske akademije za dramatsko umetnost, je angažirana kot igralka na Lobe-gledališču v Breslavi za prihodnjo sezono. Slovenka Manica Stor, ki je nastopala na šentjakobskem odru v Ljubljani, pa je angažirana v Galbonz na severni CSR.

Zagrebska »Mladost« v Ljubljani. V četrtek, 31. tm. koncertira v Filharmonični dvorani zagrebški akademski pevski zbor »Mladost« pod vodstvom komponista Jakova Gotovca. Pevski zbor »Mladost« deluje že od leta 1900 dalje in sicer v kulturnem in nacionalnem pravcu. V kulturni smeri skrbi za umetniško dovršeno izvajanje jugoslovenske in slovenske gglasbene literature, v nacionalni pa, da nosi umetno zborovsko pesem med širše plasti naroda ter prireja v to svrhu razne turneje po domovini in izven njenih mej. Od svojega postanka dalje je pridelil zbor »Mladost« nad 400 koncertov po vseh pokrajinah naše države. Bil je pa tudi že v Češki in Poljski. Trenutno je v Nemčiji. Ker je to eden najboljših moških zborov, zasluži vse naše zanimanje.

Massenet: Manon. Danes zvečer se poje v ljubljansk opor prvokrat v letošnji sezoni Massenetova opera Manon pod taktirko kapelnika g. Neffata. Naslovno vlogo poje prvič na našem odru gna. Majdčičeva, ostale glavne vloge so v rokah gg. Banovca, Beteta in Neralica, člana mariborske opere. »Manon« je brez dvoma ena najbolj melodioznejših oper, ki je stalno na repertoarju vseh boljših gledališč. Izredno zanimiva zasedba pri tej uprizoritvi bo gotovo privabila v opero mnogo občinstva. Predstava se vrši pri ljudskih znižanih cenah.

Na binokstni nedeljo so v ljubljanskem gledališču tri predstave. Popoldne ob 15. uri je v operi »Grofica Marica« v znani običajni zasedbi z go. Poličevo v naslovni vlogi. V dramu pa je popoldne mladinska predstava »Snegulčica in Skratje«. Ti dve predstavi sta v prvi vrsti namenjeni za naše birmance in birmanke ter veljajo za nji znižane cene. Zvečer ob 20. pa je v dramu petdeseta uprizoritev Shakespearjevega »Hamleta«. Pri tej predstavi nastopi prvokrat po daljši boleznj zopet ga. Šaričeva, ki spada brez dvoma med najboljše članice ljubljanske drame.

Na binokstni pondeljek uprizori drama zvečer ob 20. Stilmondskega župana, v operi pa je popoldne ob 15. uri Thomasova opera »Mignon«, zvečer pa premijera operete »Kneginja čardaša«. Opereta se vrši za premierski abonma.

Prvič v Ljubljani! Popolnoma novo!

Danes! Velika premijera bučnega smeha! Danes!
SMEH SMEH
Priljubljena, nerazdružljiva in nedosegljiva komika
PAT in PATACHON
v izvrstnem vefilmtu smeha in zabave

Kralji Pelikanije

Pat in Patachon kot gledališki lasuljar, brivec, šepetalec, ljubimec, diplomat, ministar, kralj itd.

Vse binokstne praznike boste veselili in od srca se boste nasmejali pri tem sporedu!

Danes otvoritev naše letne sezije ob globoko znižanih letnih cenah
Predstave ob 4., pol 8. in 9. uri.

Telefon 2124 ELITNI KINO MATICA

Važno!

Cena za
MAGGI jeve kocke za govejo juho
 znaša sedaj eno no
Dinar 1.-

Dnevne vesti.

— Polovična vožnja za udeležence ljubljanske velesjeme dovoljena. Prometni minister je danes brzojavno obvestil urad ljubljanske velesjeme, da je tudi letos dovoljena udeležencem ljubljanske velesjeme polovična vožnja. Ministrstvo je izdalo podrejenim organom potrebna navodila.

— Iz prometne službe. Vpokojeni so pri direkciji državnih železnic v Ljubljani Ivan Kovač, Jakob Zumer, Anton Bajec, Josip Kozelj, Karel Ožek, Karel Grosman, Ivan Pesek, Josip Zupanc, Ivan Auf, Josip Križ, Anton Kofler, Ivan Verdonig, Karel Bitenc, Jakob Habjanič, Franc Jaroš, Mihael Weis, Filip Vodopivec, Franc Zupan, Alojzij Ferenc, Karel Mehtig, Ivan Grum, Franc Birk in Franc Brandsteter; imenovanl so: za šefa administrativnega oddelka splošnega oddelka v prometnem ministrstvu dosedanjega šefa personalnega oddelka dr. Ivan Kavčič, za šefa sekcije za vzdrževanje proge v Ljubljani glavnega proga dosedanjega šefa sekcije za vzdrževanje proge v Celju ing. Ciril Peteržel, za šefa sekcije za vzdrževanje proge v Celju dosedanjega šefa sekcije za vzdrževanje proge v Ptujju ing. Anton Ozvald; premeščena sta od splošnega oddelka ljubljanske direkcije k splošnemu oddelku generalne direkcije v Beogradu Josip Gaberjevič, iz Trbovelj v Maribor glavni kolodvor pa šef manevarov Alojzij Treves.

— Razpisane učiteljske službe na osnovnih šolah ljubljanske oblasti. Na osnovnih šolah ljubljanske oblasti so razpisane stalne učiteljske službe in sicer v srežu Brežice 15, v srežu Črnomelj 18, v srežu Kamnik 13, v srežu Kastav 7, v srežu Kočevje 28, v srežu Kranj 19, v srežu Krško 21, v srežu Laško 5, v srežu Litija 11, v srežu Ljubljana - mesto 8, v srežu Lozatec 2, v srežu Novo mesto 29, v srežu Radovljica pa 6. Prošnje je treba vložiti potom šolskega upravitelja in sreskega šolskega nadzornika najkasneje do 20. junija. Podrobnosti so razvidne iz razglašene v »Uradnem listu« št. 51 z dne 26. t. m.

— Nov odvetnik v Murski Soboti. V imenik odvetnikov s sedežem v Murski Soboti je vpisan dr. Friderik Fleck.

— Živalske kužne bolezni v mariborski oblasti. V mariborski oblasti so bili 21. t. m. 3 slučajni vrančinega prisada, 1 smrkavost, 1 stekline in 2 svinjske rdečice.

— Razpisana služba. Pri državni proizvodni delavnici v Ljubljani se odda mesto pogodbenega tehničnega vodje z mesečno nagrado 1000 Din. Prednost imajo inženjerji, ki so večji izdelovalci vseh vrst protez in ortopedskih pripomočkov. Prošnja naj vložijo prošnje do 2. junija pri velikem županu ljubljanske oblasti.

— Iz »Uradnega lista«. »Uradni list« št. 51 z dne 26. t. m. objavlja uredbu o zapiranju in odpiranju trgovskih in obrtnih

obratovainic in uredbu velikega župana ljubljanske oblasti, s katero se uvaja za Blejsko jezero jezerskopolicijski red.

— Ferijalne kolonije. Ferijalni Savez je sklenil sprejeti letos v svoje kolonije brezplačno večje število siromašnih učencev in učenk. Vpisovanje se je že pričelo. Za vzdrževanje siromašnih učencev je dobil ferijalni Savez od beogradske občine večjo denarno podporo.

— Napredovanje poštinih uradnikov. Pri poštinem ministrstvu pripravljajo nov ukaz o napredovanju poštinih uradnikov.

— Razpis natečaja. Izpraznilo je mesto predstojnika pri pošti Brezno. Prošnje naj se vlagajo na pošto ravnotejstvo v Ljubljani.

— Slov. plan. društvo naznanja, da so za binkošti otvorjene in oskrbovane sledeče kočje Osrednjega odbora: Spodnja koča na Golici, Kadilnikova koča vrh Golice, Aljažev dom v Vratih, Erjavčeva koča na Vrščici, Staničeva koča (samo za praznike), Malnerjeva koča pod Črno prstjo, Orožnova koča pod Črno prstjo, Kerkova koča na Ratitovcu, Koča na Kamniškem sedlu, Čožova koča na Kokrskem sedlu, Koča na Veliki planini, Dom v Kamniški Bistrici. Vse navedene kočje ostanejo odprte tudi po praznikih celo sezono; izvezeta je Staničeva koča pod Trizlavom.

— Vestnik za tujski promet v Sloveniji začneta izdajati ljubljanska in mariborska zveza za tujski promet. Vestnik bo bogato ilustriran in bo prinašal opise naših zdravilišč in letovišč, obvestila prometnega značaja, drobne vesti iz turisticke in sporta, imenike tujcev i. dr. Vestnik je namenjen gostom tujcem, zato bo izhajal v tujih jezikih, predvsem v nemščini.

— Dobava službene obleke. perila in obutve za organe finančne kontrole za proračunsko leto 1928-29. Dne 20. junija 1928 ob 11. uri se bo vršila pri oblastnem inspektoratu finančne kontrole v Ljubljani ofertalna licitacija za dobavo službene obleke, perila in obutve organom finančne kontrole za proračunsko leto 1928-29, službujočim v območju tega inspektorata. Pogoj za licitacijo in pravilnik o oskrbovanju in nošenju službene obleke, ki je sestavljen del pogodbe, se dobe za ceno 17 Din med uradnimi urami v pisarni tega inspektorata.

— Aleksandrovo. Zaradi neugodnega hladnega, deževnega vremena se je pomlad letos precej zakasnila. Naposled je pa le pokazala, da je napočila njena vlada. Vreme imamo lepo, modro nebo in božje solnce na njem. Ker je dovolj vlage, vse bujno raste in cvete, pač vesel pogled po dolgi mrtvi dobi. Češnje so že dozorele in jih pridno zobljemo vsi domačini in tujci, katerih je že precej. Tujski promet se uspešno razvija in Aleksandrovo napreduje od leta do leta. Obeta se mu vsakrako lepa

bodočnost spriču njegove lepe lege, ugodnih morskih in solčnih kopeli ter čistega, zdravega zraka. Pa drugič še kaj!

— Obrtna higijena silno napreduje n. pr. v Angliji, kjer se zavedajo velike narodnogospodarske škode, ki jo povzroči bolezen delavca. V nekaterih kraljih so vpeljali za vsakega delavca »zdravniško karto«, ki je slična naši delavski knjižici in ki jo mora imeti delavec vedno pri sebi. Tudi pri nas se je zadnja leta v pogledu obrtne higijene storilo že marsikaj koristnega, a koliko več uspehov bi dosegli, ko bi se vsak posameznik dovolj zanimal za napredek higijene v obrti. — Kako važno je to vprašanje za delavca kot tudi za delodajalca, kaže poseben oddelek na stalni higijenski razstavi na velesjemu v Ljubljani.

— Podprajte družbo sv. Cirila in Metodaja! Družba je edino slovensko obrambno šolsko društvo v Jugoslaviji ter vredna in potrebna vsestranske podpore.

— Loterija Jugoslovanske Matice obsega 600 dobitkov in sicer: 1 motorno kolo 3 HP (francoska znamka), 20 koles »Tuor de France« in »Luxus«, 19 električnih svetilk, 25 karbidnih svetilk, 50 gumijevih plaščev, 100 zračnih cevi za kolesa, 100 pump za kolesa, 100 kolekcij orodja in lepila in 185 zvoncev z zastavicami.

— Zrebanje se vrši 1. junija. Izzrebane številke bodo objavljene v vseh slovenskih dnevniki. Dobitki se onim, ki jih zadenejo, dostavijo na dom. Srečke po 10 Din so na prodaj pri vseh podružnicah Jugoslovanske Matice v Sloveniji, po raznih ljubljanskih trafikah in knjigarnah ter pri Jugoslovenski Matici v Ljubljani, Selenburgova u. 7.

— Smrtna kosa. Danes je umrl v Ljubljani vpokojeni železniški nadredvident gospod Anton Sbucl. Pokojni je bil simpatičen, značajan in splošno priljubljen mož. Pogreb bo v ponedeljek ob dveh popoldne iz Jan Trdinove ulice št. 8. Blag mu spomin! Težko prizadetim rodbinam naše iskreno sožalje!

— Vreme. Včeraj zjutraj je kazalo, da nam bo dež za praznike prinesel, danes je pa zavladalo pravo jesensko vreme. Temperatura je znašala danes 5,5 stopinj C, kar je ob tem času paš redek pojav. Barometer je kazal zjutraj 761 mm. Včeraj so imeli deževno vreme v Mariboru, Zagrebu, Beogradu, Splitu in Dubrovniku, oblačno v Ljubljani in Sarajevu, lepo pa v Skoplju. Najvišja temperatura je bila včeraj v Skoplju in sicer 25 stopinj. V Beogradu so imeli 20, v Sarajevu 19, v Splitu in Dubrovniku 18, v Zagrebu 17, v Ljubljani 16,8, v Mariboru 15 stopinj.

— Pomiložena morlica. Okrožno sodišče v Novem mestu je bilo te dni obveščeno, da je kralj pomiložil roparska morlica Sipaška in Skomino, ki sta v neki vasi pri St. Janžu na brutalen način umorila dva že priletna zakonca. Pred novomeško poroto sta bila morilca v pomladnem zasledanju obsojena na smrt na vešalih in justifikacija bi se morala izvršiti že prihodnji teden. V zadnjem hipu je kralj oba morilca pomiložil in jima je bila kazen spremenjena v dosmrtno ječo. Oba so prepeležla v mariborsko kaznilnico.

— Važno! Cena za Maggi-jeve kocke za govejo juho znaša sedaj eno no 1 Din.

— Tuberkuloza. Kakor je v srednjem veku razsajala »črna kuga« ter morila milijone ljudi, tako divja danes »bela kuga« — jetika. Na tuberkulozi umira v Sloveniji povprečno vsak sedmi bolnik. Jetičnih ljudi pa je v Sloveniji približno 60.000. Kako si zagotovimo zmago nad to najbolj pogubno boleznijo? Vzajajmo, utrjujmo si telo s primernimi telesnimi vajami. V naravo, na svež gorski zrak! — Temu prevažnemu higijensko - socialnemu vprašanju je Stalna higijenska rastava na velesjemu v Ljubljani posvetila posebno pažnjo.

— Pri ljudeh z oslabilimi delovanjem srca vam pripravljamo kupica prirodne grenčice »Franz-Josef«, zaužita vsako jutro na tešče, lahko telesno odvajanje. Strokovni zdravnik za srce so prišli do zaključka, da celo pri težkih oblikah napak srčnih zaklopnice učinkuje voda »Franz-Josef« zanesljivo in brez vsakršnih težav. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in špecerij. trgovinah.

— Naši današnji nakladi je priložena posebna pozornost vredna znane bančne tvrdke Bankovno komanditno društvo A. Rein i drug v Zagrebu, katere vsebino predvsem priporočamo našim cenjenim čitateljem. Splošno znana točnost in solidnost te tvrdke, kakor tudi sijajni uspehi njenih strank so povzročili, da se ta tvrdka smatra danes za največje in najpomembnejše podjetje te vrste.

— Izpuščaji na obrazu, mozolji, ogrci (Mitesser) itd. so čisto vzrok nečiste krvi. Zato naj očisti, kdor hoče imeti resnično lepo svoje telo, kri in kožo potom 6- do 12tedenske kure z naravnim »Planinka« zdravilnim čajem. Le tako si ohrani kožo mlado in svežo. Zahtevajte samo pravi »Planinka« - čaj, ki se ne prodaja odprto, temveč v plombiranih paketih po 20 Din z napisom protizvajalca: Lekarna Mr. Bahovec, Ljubljana.

— Svarilo! Opozorjamo občinstvo, da razen tvrdke Janežič, izdelovalnice šolskih zveskov, ni nihče upravičen prodajati karkoli v korist »Podpornemu Društvu slepih« ali za slepe. — Prosimo, da se morebitna zloraba takoj javi oblastem, ali društveni pisarni. Podporno društvo slepih, Ljubljana.

— »Dan bonbončkov« priredi ženska Ciril - Metodova podružnica v Novem mestu dne 10. junija t. l. Pričakuje mo, da bo rodoljubno občinstvo dragevolje položilo ta dan mal' dar domu na oltar.

Iz Ljubljane

— J. Ravateljstvo splošne bolnice v Ljubljani naznanja, da sta tako bolnica za duševne bolezni na Studencu, kakor tudi psihiatrski oddelk splošne bolnice v Ljubljani tako prenapolnjena, da je vsak sprejem bolnikov v ta dva zavoda do nadaljnjega popolnoma nemogoč.

— J. Udruženje vojnih invalidov v Ljubljani priredi v nedeljo dne 3. junija po mestu, od 2. do 11. junija pa pri vhodu ljubljanskega velesjeme nabiranje prostovoljnih darov, da na ta način pomaga onim svojim članom, ki so najbolj potrebni pomoči. Človekoljubni cilji, ki ga zasleduje udruženje, je vse naša javnost znano, enako pa tudi bridka resnica, da brez gmotnih sredstev tega cilja ne more doseči. Prepričani smo, da se bo naša javnost kljub težki gospodarski krizi, ki nas vse mori, na dostojen način odzvala prošnjam nabiralnik in nabiralec in tako dokazala, da zna ceniti ne le žrtve junakov, ki so dali svoje življenje za domovino, ampak tudi tistih bednih, ki so na altarju domovine žrtvovali svoje zdravje — vojnih invalidov. Ividežnost nesrečnih trpinov bodi vsakemu darovalcu iskreno plačilo.

— J. Prodaja vstopnic za otroško prireditve Pomladno slavje v Tivoliju. 2. junija t. l. je iz ljubeznosti prevzela cvetličarna Korsika, Aleksandrova cesta. Sedeži po 20 in 15, stolišča 8 in 5 Din. Opozorjamo da vlada za prireditve vsestransko zanimanje.

— J. Starešinam JNAD. »Jadrana«! Prvi redni občni zbor naše starešinske zveze se vrši v soboto dne 2. junija t. l. ob 20. uri v društvenih prostorih, Ljubljana, Tomanova ulica 3, v običajnim dnevnim redom. Prosimo vse Jadraneve starešine — tudi one, ki dosedaj še niso prijavili svojega vstopa v Zvezo, da se občnega zbora sigurno udeležijo. Po občnem zboru se vrši priateljiski sestanek. — Odbor.

— J. Pomladni izlet društva »Pravnik«. Sozlasno z večino članov se priredi letošnji »Pravnikov« izlet dne 3. junija, to je prvo nedeljo v mesecu juniju. Odhod iz Ljubljane z brzovlakom ob 8. uri 40 min. do Logatca, od tam peš po stari cesti na Vrhniko, kjer bo skupno kosilo. Popoldne razgled bližnje vrhiške okolice, povratek z večernimi vlaki. Udeležniki naj se javijo do incl. 1. junija pri društvenem tajniku.

— J. Promenaadni koncert muzike dravske div. obl. bo ob ugodnem vremenu v »Zvezdi« v nedeljo 27. maja ob 11. uri.

— J. Vodstva po razstavi Ivane Kobilice. Za binkošne praznike priredi gospod Ivan Zorman vodstvo v Jakopičevem paviljonu nedeljo, 27. in v ponedeljek, 28. tm. vsakokrat ob 11. popoldan. Vabimo k obilni razstavi, ki se nepreklicno zapre v petek, dne 1. junija.

— J. Zborni atelje dentista Ferdinanda Palovca, Kongresni trg 14, ne sprejema od 1. do 30. junija.

— J. Najnovejše bluze: Kristofič-Bučar!

— J. Smrt v Ljubljani. Pred dobrimi 14 dnevi smo poročali, da je odšel od doma postrežek France Pestotnik, stanujoč na Tržaški cesti. Može se je prejšnji večer — bilo je 3. maja — doma spri in je brez slovesa odšel. Vso noč in tudi naslednji dan za ni bilo domov. Domači so sumili, da se mu je pripetilo kaj hudega ali pa da je izvršil samomor. Kaj je bil ta sum upravičen. Včeraj zjutraj so našli Pestotnika utopljenega v Ljubljani. Truplo so opazili delavci na jezcu pri Fužinah. O tem so bili takoj obveščeni orožniki. Komandir stanice narednik Sušnik, ki je ugotovil, da na truplu ni nobenih znakov nasilja, je odredil, da truplo Franceta Pestotnika, ki je bilo takoj identificirano, prepeljejo v mrtvašnico v Dev. M. v Polju.

— J. Žrtve brezobzirnega kolesarja. Na Poljanski cesti je včeraj neki brezobzirni kolesar povozil šestletno Dragico Nuderle in jo precej težko poškodoval. Dekletce so morali prepeljati v bolnico, dočim jo je brezobzirni kolesar pobrisal.

— J. Krasna birnarska darila najceneje kupite pri FR. P. ZAJEC, trgovina ur in zlatine, Ljubljana, Stari trg 9.

Iz Celja

— J. Zlet celjske šolske šupe se vrši v nedeljo, dne 24. junija v Šoštanjju.

— J. Letalski dan v Celju. Aeroklub »Naša krila« v Celju priredi v nedeljo, dne 12. avgusta velik letalski dan, pri katerem bodo med drugim sodelovala tudi vojaška in civilna letala iz Zagreba in Ljubljane.

— J. Smrtna kosa. Na Bregu je umrl 45-letni čevljarški mojster Franc Schlosser.

— J. Nočno lekarniško službo ima od sobote, dne 26. tm. do petka, dne 1. junija lekarna »Pri Orluc« na Glavnem trgu.

— J. Regulacija Savinje. Kakor čujemo, se namerava v kratkem pričeti z regulacijskimi deli med obema železniškima mostoma in pri izlivu Voglajne. Tozadevni načrti so v Beogradu že odobreni in se vrši v kratkem vodopravna komisija.

Gledališki kritik.

— Obžalujem, gospod, toda moja hčerka se je odločila za umetniško karjiero in v doglednem času ne poda nobenemu moškemu roke. Pod nobenim pogojem je pa ne poda vam, ker ste napisali o njenem glasu in umetnosti nepovoljno kritiko.

— Vidite, gospa, če bi mi podala roko, bi mogel zatisniti vsaj eno kritično uho.

Zastore, posteljna pregrinjala perilo, monograme, obleke i. dr. veze najkrajše in najcenejše:

mehanično umetno vezanje
Matek & Mikeš
 Ljubljana, Da imatinova ulica 13

Entljanje, ažuriranje, predtiskanje ženskih ročnih del za trgovino, šolo in dom.

Opremljeno sobo
 takoj oddam. Gosposka ulica 9, I. nadstropje. 1057

Moderni brivaki salon
 J. Miletič, se priporoča cenjenemu občinstvu. Posebnosti: Bubi-frizure ter vsa lasničarska in brivska dela. Ljubljana, Karlovska cesta 14. 1046

Strojni ključavničar
 išče službo event. gre tudi za slugo ali vnetarja. Nastopi lahko takoj. Ponudbe na upravo lista pod »Zmožen tudi nemščine 1024«.

Profesor
 v Mariboru vzame dijaka v oskrbo; dobra hrana, velika solčna soba, kopal, natančno nadzorstvo, prilika za francosko in nemško konverzazacijo. Naslov pri upr. lista. 1029

Stavbišče naprodaj.
 Sokolsko društvo v Štepanji vsi prodaja svoje staro stavbišče »Planin« na Kodeljevem v obsegu 4160 kvadratnih metrov. — Stavbišče leži ob cesti, ima krasno solnčano lego in je prav prikladno za vsako zgradbo. Poizvedbe pri Fr. Stana. Poljanska cesta 87, I. nadst. 1055

Prazno sobo
 išče mirna gospodična v sredini mesta. Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Čistota 1054«.

Išče se
 prvovredni jaremničar (gaterist), cinkarist in brenasč za parno žago v Sreenu. Obišne ponudbe s prepišani izračuni, plačilnimi zahtevami in časom nastopa na Publicitas, d. d. Zagreb, Gunduličeva 11 pod »Paropila, Sreem 16379«. 1040

Zastoj
 dobiše kamea za zidanje v kamnolomu Lesno brdo. Alojzij Vodnik, Ljubljana. 1038

Trgovski pomočnik
 starejša moč, z večletno prakso, v trgovini s mešanim blagom, išče službo poslovodja v večjem kraju na delci. Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Poslovodja 1022«.

Stanovanje
 1-2 sob, kuhinja in pritlična išče mirna uradniška družina v stari ali novi hiši. Vsežitev 1. junija event. tudi poseje. Ponudbe na upravo »Slov. Nar.« pod »Zračno 1000«.

Mladenič
 star 22 let, zmožen slovenskega in nemškega jezika. Išče kakršno si bolji delo za časa velesjeme. Dopisje na upravo »Slov. Naroda« pod »Brezposeln 991«.

Urarski pomočnik
 z orodjem, dobra moč, se sprejme. Fr. P. Zajec, Ljubljana, Stari trg 9. 911

Šivilja
 začetnica, išče službo. Nastopi lahko takoj. Ponudbe na upravo lista pod »Šivilja 992«.

Meblovana soba
 zračna, s električno razsvetljavo (na meji Rožne doline), se odda solidnemu gospodu, z zajetom 300 Din mesečno. Vpraša se v upr. »Slov. Naroda« pod »Solčna lega 996«.

Strojepisna
 išče delo za dom. Ponudbe na upr. »Slov. Nar.« pod »Prepisi 1001«.

Gospodična
 stara 24 let, veča tudi v gospodinstvu, išče službo vzgojiteljice k osemu otroku. Dopisje na upravo lista pod »Polstena 1007«.

Stanovanje
 v novi hiši, dve sobi, predsoba, kuhinja in pritličje, 25 minut od pošte, oddam mirni in snažni stranki. Mesečna najemina 500 Din. Vsežitev 1. junija. Ponudbe na upr. lista pod »Solčna lega 1005«.

Mlad gospod
 pošten in vreden, išče službo sluge, vrtarja ali počnega čuvaja. Nastopi lahko takoj. Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Vestan 990«.

Teod. Korn, Ljubljana,
 Poljanska cesta šte. 3.
 Krovce, stavbni, galanterijski in okrasni klepar, instalacije vodovodov. Naprava strelododov, kopalnice in klosetne naprave. — Izdelovanje posod iz pločevine za firneč barvo, lak in med vsake velikosti, kakor tudi posod (škafle za konzerve) ter litografija. 22/T

Šivalni stroji

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz lastne tovarne — 15letna garancija — Vezenje se poučuje pri nakupu brezplačno. PISALNI STROJI »ADLER« — KOLESA iz prvih tovarn, »Dürkopp«, »Styria«, »Wafrenrad« (orožno kolo) — PLETILNI STROJ, JI vedno v zalogi — Posamezni deli koles in šivalnih strojev. — Daje se tudi na obroke. — Ceniki franco in zastoni.

IVAN JAX i SIN LJUBLJANA, Gosposvetska 2

Modni atelije
Eliza Hitzl-Huber
 Kolodvorska ulica št. 34
 nasproti kina »Dvor«
 Izvurjuje plašče, kostume, obleke in družabne toalete

Gramofonisti pozor!

15 in 17 cm široke gramofonske plošče, ki igrajo delj kakor 20 cmske in stane 1 centimeter samo 1 dinar ne dobiše nikjer, a prvovrstne plošče znamk »His Master's Voice«, »Odeon«, »Columbia«, »Polydor«, »Homokord«, »Fonotipia« daje ameriške, francoske plošče samo pri gramofonisti tvrdki

A. RASBERGER - Ljubljana, Tavčarjeva ul. 5.

Zelo znižane cene!
 Dvokolesa novi modeli 1928, motorji, otroški vozički, najnovejši šivalni stroji in pnevmatika Michelin. Posebni oddelek za popolno popravo, emajiranje in poniklanje dvokoles in otroških vozičkov, šivalnih strojev itd. Prodaja na obroke. Ilustrovani ceniki franco.
 »TRIBUNA« F. B. L. tovarna dvokoles in otroških vozičkov, LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4

Obšina Ljubljana
 Mestni pogrebni zavod

V globoki žalosti naznanjamo, da nam je danes zjutraj po kratki bolezni umrl predragi brat in stric, oziroma svak, gospod

Anton Sbuclz

železniški nadredvident v p.

Pogreb predragega pokojnika se bo vršil v ponedeljek, 28. t. m. ob 2. uri popoldne izpred hiše žalosti, Jan. Trdinova ulica 8, na pokopališče k Sv. Križu.

Blagemu pokojniku bomo ohranili topel spomin.

Ljubljana, dne 26. maja 1928.

Rodbine: Truden, Kos, Malalan

--- Moda ---

Moderne svilene jopice

Moderne svilene jopice so letos moda. Nosijo se lahko prosto vsake obleke in vplivajo zelo apartno. Te svilene jopice se lahko nosijo ob vsakem vreme-

nu in so jako posrečena modna kombinacija. Opažati je, da se uveljavljajo tudi pri nas.

V ljubljanskih modnih ateljejih

Tudi v modi ljubljani ni ravno zadnja in ni čuda, da ima številne modne salone, katere je posetil te dni naš sotrudnik, da si jih ogleda. Saj je sezona, čas, ko se prelevi z naravo vred tudi človek, čas, ko se posebno nežni splo kakor pomlad obleče v nove toalete po najmodernejši modi, ki je baš v veljavi. Zato je zanimivo pogledati tudi v delavnice naših najodličnejših modnih salonov, kjer se izdelujejo toalete, s katerimi naše ljubljankice ožive in okrase ulice, promenade in parke. Tudi ljubljankice nočejo v modi zastajati za svojimi tovarišicami v drugih večjih mestih. In naši modni saloni so tudi napredovali, da uspešno konkurirajo celo z inozemskimi. Kmalu pride čas, ko bo ljubljanska dama opustila staro navado da ob prihajajoči sezoni odjarda v inozemstvo, najraje na Dunaj in v Gradec, da si nabavi moderne spomladanske toalete.

Res je, da tovarniško izdelovanje ženskih oblek konkurira z modnimi saloni, ki so se pa kljub temu obdržali in celo pomnožili. To dokazuje, da tudi najboljše tovarniška izdelava ne more biti enakovredna s kreacijo kaknega modnega salona, kajti človeka okusno in pravilno obleči ni malenkost. Ravno v oblačilni stroki se pokaže, da ostane stroj le stroj in tovarniška izdelava nikoli ne more nadomestiti izdelave človeške roke v modnem salonu. Kajti ženska toaletka, ki naj damo res okusno in pravilno ter modno odgovarjajoče obleče, je skoraj bi rekli umetniška kakor slika itd. Tudi naše žentstvo ima okus in ve ceniti dobro in slabo obleko in v ljubljani se opaža na ulicah in promenadah vedno lepše ženske toalete, izdelane v ljubljanskih modnih ateljejih. Kako prijetno do človeku, kadar pogleda na ulici lepo, okusno in pravilno oblečeno damo. In le malokateri ve, koliko truda in študiranja zahteva taka toaletka. Kaj vse je treba pri izdelavi vpoštevat, da bo obleka ženski ali moškemu primerna in da dvigne prirodno lepoto. Kajti slaba, osebni neprimerna ali celo nemoderne obleka lahko popolnoma skvari vtis, ki bi ga človek sicer napravil, ali pa ga celo osmeši. Ljubljanski ženski svet se sicer skromno obleče, toda vedno bolj se vidi, da so ljubljanske dame razmeroma do-

bro oblečene, za kar gre seveda zahvala našim modnim oteljem.

MODNI ATELJEJ MARIJA ŠARČ.

Na Kongresnem trgu, predno se pričenja Wolfova ulica, je modni ateljeje gđ. Marije Šarčeve, odlične modne referentije in sotrudnice za modo pri naših večjih listih. Ateljeje gđ. Šarčeve poseča samo izbrana publika. Ljubljanska elita, ki se zaveda, da ima gđ. Šarčeva izreden okus, da ustvarja toalete, ki se lahko kosajo s toaletami iz prvovrstnih pariških salonov, da ima izredno bogat repertoar zamisli in da so vsi njeni izdelki izredno apartni, elegantni in okusni. Povdariti moramo, da je gđ. Šarčeva že večkrat razstavila svoje izdelke v Parizu in da je bila v znak priznanja odlikovana z diplomami. Razstavila je tudi na naših razstavah. Poleg tega ne smemo prezreti dejstva, da je bila idejna ustvariteljica prve in najlepše slovenske revije »Vesnac«, ki pa žal ni našla pravega razumevanja v javnosti. Takrat, ko je izhajala »Vesnac«, je tudi vznikla misel slovenske »dečevce«, ki je bila sedaj po osmih letih realizirana. Danes je »dečevca« na zmagoslavnem pohodu. Priznati je treba, da je ateljeje gđ. Šarčeve eden naših najbolj renomiranih salonov za ženske toalete.

MODNI SALON ZDENKE RODIČ.

V dvorišni zgradbi Zadrugne gospodarske banke ima modni ateljeje Zdenka Rodičeva. Salon Zdenke Rodičeve si je v razmeroma kratkem času pridobil s svojimi modnimi deli sloves odlične delavnice ženskih toalet.

Interieur tega salona je nadvse zanimiv. Predsoba je okrašena s pretežno starinskiimi slikami, istotako je opremljena sprejemnica s slikami domičnih mojstrov in drugimi dekorativni. Stevilne modne revije, ogledalo itd. so značilnosti poklica, kateremu salon služi. Lastnica Zdenka Rodičeva je sicer Čehinja in je prišla k nam z Dunaja ter se v kratkem času privadila našemu jeziku in prinesla seboj razen svojega prirojenega okusa tudi bogate izkušnje. Vljudnost in uslužnost tega ateljeja do strank, strokovno znanje, stalni kontakt z najnovejšimi modnimi novostmi in točnost v postrežbi so dvignili ateljeje v kratki dobi med prve v ljubljani. Izdelke tega modnega ateljeja je ljub-

ljansko žentstvo že imelo priliko občudovati v gledališni modni reviji in velesajmski modni razstavi.

MODNI SALON F. SELJAK.

V Wolfovi ulici ima svoj modni salon F. Seljakova. Njen salon je med prvimi v ljubljani že dolgo. Ljubljanske dame, ki žele biti dobro in lepo oblečene, se zglasijo pri F. Seljakovi. Že pogled v delavnico F. Seljakove priča, da je salon soliden v vsakem oziru. Delavnica je obsežna in prostorna, v njej so pridne »punčke«, ki marljivo šivajo, likajo in opravljajo druga v to stroko spadajoča dela. Tu pa tam se melanholično ozrejo na ljubljanski Grad, ki je iz delavnice viden in najlepši sedaj v spomladanskem brstenju. Kdo bi jim zameril, saj so še vse tako mlade.

Med njimi pa hodi lastnica modnega salona F. Seljakova in nadzira ter svetuje, popravlja in ogleduje. Na obešalniku vise že izgotovljene obleke v prijetnih spomladanskih barvah. Prazniki se bližajo in klijentke bi se rade pokazale za praznike v novih toaletah. Poleg delavnice je v salonu velika svetla in solnčna soba z veliko mizo, kjer F. Seljakova kroji naročene toalete. Tudi ta soba je solidno opremljena in se človek v njej počuti domačega, k čemur pa v največji meri pripomore sama F. Seljakova, ki s svojo prirojenjo prijaznostjo napolni že itak lep salon s prijetno toplino.

MODNI ATELJEJ ELIZA HITZL-HUBER.

Modni ateljeje Elize Hitzl - Huber je med najstarejšimi modnimi saloni v ljubljani, a je kljub temu obdržal mesto med prvimi. V tem salonu so bile izdelane že pred volno toaletami iz najboljše ljubljanske družbe. Salon si je znal s svojo solidnostjo in točno postrežbo obdržati še številne klijentke, ki si naročajo v tem ateljeju plašče, kostume in obleke. Modni salon Hitzl-Huber je še posebno na glasu, ker se izdelujejo v njem predvsem družabne toalete. To je nekaka specialiteta tega salona. Njena lastnica Eliza Hitzl - Huberjeva je dama s srebrno sivimi lasmi in živahnimi očmi, ki pričajo o njeni inteligenci in navdajajo človeka s spoštovanjem.

Salon je opremljen z dragoceno opravo, kakršne se vidijo le še v starejših bolj-ših meščanskih hišah. Delavnica modnega ateljeja je pa urejena popolnoma moderno. Pri Elizi Hitzl - Huberjevi v Kolodvorski ulici nasproti kina »Dvora« naročajo svoje obleke vse ljubljanske dame, ki ne marajo ravno prekričati in hipermodernih toalet, a so vendar radi lepo, preprosto in okusno oblečene. Te so v tem modnem ateljeju najboljše postrežene. Modni salon izdeluje po najnovejših francoskih žurnalih, ki so klijentkam vedno na razpolago. Modni salon izdeluje po najnovejših francoskih žurnalih, ki so klijentkam vedno na razpolago. Modni salon Elize Hitzl - Huberjeve je sicer po letih obstoja najstarejši v ljubljani, ker obstoja nad 35 let, toda s svojimi modnimi, umerno modernimi in okusnimi kreacijami si je obdržal mesto med prvimi modnimi saloni.

Porazna statistika o ženskih nožicah

Lepe nožice spadajo k ženskim čarom in zlasti odkar so kratka krila v modi, so prišle ženske nožice še bolj do veljave. Toda lepih nožic je malo. Nočemo sicer delati nečemu spolu krivice, toda statistika, ki jo je te dni objavil neki podjetni Francoz o lepih ženskih nožicah, je naravnost porazna. Ta gospod, ki je baje strokovnjak in ve ceniti ženske nožice, je potoval po Evropi in Ameriki — v ljubljani ni bil — in je ugotovil, da najmanj 90 odstotkov žensk nima lepih nog. Mož zatrjuje, da ima 18 od teh 90 odstotkov žensk krive noge na zunaj (X), 9 odstotkov krive noge na znotraj (O), 14 odstotkov ima predebele in 29 odstotkov pretenke noge. 20 odstotkov se pa sploh ne more več imenovati noge, to so samo sredstva za hojo.

Sodba dične Francoza torej ni preveč laskava, toda pribiti moramo, da Francoz ni bil v ljubljani in torej njegovo mnenje za ljubljankice ni merodajno.

Steklo in marmor

se težko čisti. — V ta namen služi najbolje a da ne zapušča prask

Schicht-Ou Ominol

Znanost proti ženski modi

Moda naših dni je šla kljub vsem resnim in satiričnim pomislekom svojo pot tja do radikalnih posledic, ki jih prvotno nihče ni slutil. Ženski svet jo je sprejel skoro brezpogojno, moški so jo pa molče trpeli. Tu tam se je čul kak protest moralistov, toda pred zdravniški forum je bila moda doslej redko citirana. Šele nedavno je nastopil znani nemški zdravnik profesor Rubner proti moderni ženski obleki. Rubnerjev glas je merodajen zlasti kar se tiče obleke, kajti mož je bil na tem polju po klasiku Pettenkofferju takorekoč tvorec znanstvenega naziranja. Njegova sodba o moderni ženski obleki je naravnost porazna. Prof. Rubner kratkomo odklanja sedanjo žensko modo deloma kot moralist, še bolj pa kot zdravnik.

Svoje stališče je podprl s točnimi statističnimi podatki. V učniku higijene trdi, da tehta moška obleka poleti 2 do 3, pozimi pa 6 do 7 kg. Ženska obleka je nekoliko težja. Ta knjiga datira namreč iz l. 1895, ko so bile ženske obleke še drugačne, nego so dandanašnji. V št. 10. »Deutsche Medizin-Wochenschrift« z dne 9. marca 1928., pa pravi prof. Rubner, da tehta ženska obleka z obutvijo in perilom vred poleti 915 — 955 gramov, pozimi, ko nosijo ženske dvojne čevlje, pa 2165 gramov. Sama obleka brez čevljev in plašča odnosno kožuha tehta 1250 gramov. Ni čuda, da se prof. Rubner ne more sprijazniti s tem napredkom. Govori celo o naraščajoči umrljivosti mladih žensk med 20 in 26 letom, kar je po njegovem mnenju pripisati v prvi vrsti sedanji modi.

Prof. Rubner pravi, da moderna ženska obleka pozimi ne more greti telesa, ker pokriva komaj polovico kože. Po njegovem mnenju bi morale ženske zavreči batist in nositi triko. Kljub energičnemu nastopu proti modernim ženskim oblekam pa ne ugovarja kratkim krilom, niti odpravi steznika. Najbolj zameri modi, da servira ženskam prelahke obleke, v katerih pozimi prezebajo. V tem pogledu ima mož deloma prav. Prav ima tu-

di, ko trdi, da so izdatki za parfume, pudre, barvila itd. odločno previsoki. Prof. Rubner nastopa energično tudi proti takozvani vitki liniji. Res je, da velja o človeški maščobi zlasti na ženskem telesu stara príslovia, da vsega preveč škoduje. Toda vsega premalo v tem primeru tudi ni umestno. Rubner meni, da ženska ne sme biti presuha. Narava sama zahteva, da je ženska okrogla. Mož je tudi velik nasprotnik bufifrizure. Svojo polemiko zaključuje s trditvijo, da logika v modi nikoli ni imela mesta in da se z razumom ni mogoče boriti proti nji. Moda je bolezen, ki se je z nasilnimi sredstvi ne da izlečiti. Modne prismo-darije se bodo same izživele in s tem se je treba zadovoljiti.

Humoristični kotichek

Navada.

— Kako ste se počutili med pletom z aeroplanom?
— Izvrstno!
— Ali vas ni brnenje motorja motilo?
— Ne preveč, saj sem že vajena takih tonov.
— Kaj ste že kdaj letali?
— Ne, toda moj mož vsako noč strahovito smrči.

Slaba stran nove mode.

Prijatelji se pogovarjajo o novi modi hoditi brez klobuka. Nekateri so za, drugi proti. Zlasti eden energično protestira, da bi hodili moški brez klobuka. Ko ga prijatelj vpraša, zakaj protestira, odgovori, da je to proti interesom vseh uradnikov. Po prej so tolažili stranke, če se je šef odstranil iz pisarne, da se kmalu vrne, češ, saj visi klobuk na kljuki. Zdaj pa ta pretveza ni več mogoča.

Talent za telefonistko.

Kakšen poklic si izbere vaša hčerka?
— Oh, križe in težave imam z njo. Stokrat jo moram vprašati, predno dobim odgovor. Skrbi me, kaj bo z njo.
— Nikar si ne belite glave. Vaša hčerka je zelo talentirana za telefonistko.

Mila Pachner:

Dekleta

Adela in Minda se vedno smejeta Petruški, da je tako sramežljiva. In res, ta Petruška se sramuje vedno in povsod. V tramvaju, kjer se ii vidijo kolena izpod krila, na univerzi pri predavanjih, kjer za njo sedeči dihaajo v njen vrat, doma vpričo pismoonoše, če jo slučajno vidi v jutranji halji.

Toda največja zabava je, kadar se dekleta zjutraj umivajo. Včasih vstane Petruška nalašč pol ure prej, da se lahko nemoteno umije in obleče, včasih pa predolgo spi in ko zleze iz postelje, mleduje: Dekleta, lepo vaju prosim, ne glejte me, sicer se ne bom mogla umiti.

Najprej jo Adela in Minda dražita. Na videz se obrneta naenkrat se pa ozreta na Petruško, ki do ušes zardi in plane v spalnico, da se skrije pod odejo. Kmalu sta se pa Adela in Minda naveličali nagajati sramežljivi družici in naposled sta začeli njeno sramežljivost respektirati.

Toda dekleta se nikoli ne umivajo, ne da bi se dražila in zbijala šale. Včasih prične Minda: Čui, Petruška, to vendar ne gre, da si tako sramežljiva. Saj smo same, dekleta med seboj. Ne razumem, kako je mogoča sramežljivost med dekleti. Kaj pa je hudega, če te vidim nago?

A Petruška ugovarja: Saj ne morem nič za to, da sem tako strašno sramežljiva. Doma sem morala imeti svojo sobo, za vse na svetu bi ne bila spala z našo Lido.

— No, a kaj, če bi zbolela in bi morala k zdravniku? — se oglasi Adela.

— Ne vem, najbrž bi zblaznela, — odgovori Petruška obupano.

— No, a če bi morala k zdravniku? Če bi šlo za tvoje življenje? Če bi ti ne preostajalo nič drugega?

— Ne smeja se mi, toda priznati moram, da bi ne šla. Priti k zdravniku in sleči se — ne, to ni mogoče!

— Pa vendar ne misliš ostati stara devica. A kaj če se omožiš? — vpraša Adela zmagoslavno.

— Saj to je baš najstrašnejše, — vzdihne Petruška. — Vem, da bo treba sramežljivost premagati, toda ne morem si misliti, da bi stanovala v isti sobi z moškim. Saj bi se niti preobleči ne mogla vpričo njega.

— Torej boš morala živeti ti v Afriki, tvoj mož pa v Ameriki, — pravi Adela smeje. A Minda pripomni: Ne razumem te sramežljivosti. Veš, ne rečem, da sramežljivost ni umestna, toda priznati moram, da sploh ne vem, kakšen je ta čut. Oni dan sva govorila o tem z medicincem Lesnim. On pravi, da je to pri mnogih ženskah samo zavest lastne, fizične inferiornosti. A ti, Petruška, si tako čedna. Le poglej moje noge! Tako velike otiščance imam, da tenkih svilenih nogavic sploh ne morem nositi. Ti si pa tako nežna, bela...

In Minda postane otožna, kakor vedno, kadar govori o svojih nogah, ki jo zelo kaze.

— Kaj pa morem za to, — vzdihne Petruška.

— Pogtej Zdeno Sucho, — se oglasi

Adela. — Fanta-slikarja ima in naga stoji pred njim, da jo slika. A vendar je pošteno dekle, Da veš, kako se odreže, če jo prositi ta ali oni njegov kolega, naj mu služi za model. Celo groba zna biti. Da. Radost in čast — a v srcu zavest, da mu tudi v tem pogledu zadostuje ona, da mu ni treba iskati drugih za svojo inspiracijo. Služiti drugemu za model? V Zdeninih očeh je to gnusno, nemoralno. Saj imajo dovolj plačanih modelov na razpolago. Ona je samo za Bedjo, za svojega fanta.

— Da, toda pripovedovala je, kako težak je bil prvi korak, — ugovarja Petruška. — Sicer pa, vse je odvisno od značaja. Ali bi ti stala naga pred svojim fantom? — vpraša Adelo.

— No, veš, mož je inženjer — ne morem si misliti. Se nikoli nisem mislila na to, — odgovori Adela. — Vem pa, da sem morala kot dvanajstletno dekletce nekoč k zdravniku. Bilo je... zelo smešno je bilo. Padla sem in se hudo udarila. No, ne smeja se, sedeti nisem mogla in več noči nisem zatislila oči, tako me je bolelo. Slednjič me je mamica odvedla k zdravniku. No, pa je šlo. Niti ne vem, če me je bilo zelo sram. A zdravnik ni bil baš star.

— Saj to ni nič posebnega, — se oglasi Minda. — K zdravniku bi šla tudi jaz, če bi imela lepo postavo. Sicer pa ne vidim v tem nič strašnega. Pridem k prijatelju v atelje, za špansko steno se mirno slečem in stopim na podij, kjer se postavim v primerno poz. On se zanima za svoje delo in me

skoro ne opazi. Kaj je tu strašnega? — Ali bi res storila to? — vprašata obe hkrati.

— Takoj — in ti tudi, — se odreže Minda lakonično. — In sploh je to napaka, da delata moškim krivico. Saj sta gotovo čitale o nemški kulturi golega telesa. Torej, tam se moški, ženske in деца skupaj kopljejo na prostem, plešejo in telovadijo kot člani visoko moralnega društva.

Adela in Petruška se začudeno spogledata:

— Ne, še nikoli nisva slišali o tem. Toda čui, Minda, to mora biti grozno. Fej! Da ti le more kaj takega ugajati.

Toda Minda vidi, da je s svojo novico imponirala. Zakaj bi ne nadaljevala? In pravi:

— Neumem smo. Jaz postanem takoj članica takega društva, če se le ustanovi pri nas.

— Ne morem ti pomagati, toda v tem ne vidim nič moralnega, — se oglasi Adela ogorčeno. — Svež zrak, telovadba, solnce in voda jim je potrebna. Toda triko ali plavalna obleka jih ne more ovirati. To je prazen izgovor. Zdena, da, to že razumem, toda kultura golega telesa — ne, to mi ne gre v glavo.

— Torej sem tudi jaz nemoralna, — vzdihne Minda. — Priznati moram, da v tem pogledu nisem sramežljiva. Vpričo papana grem mirno skozi sobo, čeprav imam na sebi samo kombine. In če bi bil namesto papana kdo drugi, bi me prav nič ne motilo.

— Inu, to ni nič posebnega, vpričo papana, kakopak, vpričo papana ali brata — se oglasi Adela. — Jaz bi se pa niti vpričo svojega fanta ne sramovala. Seveda če bi imela na sebi kombine, drugače ne.

— Beži no, to so malenkosti, — pravi Minda. — Medicincem Lesni je oni dan razlagal lepoto in telesne dimenzije v klubu. Oboje je demonstriral na meni in na Mani Hubkovi. Zmeril je naju in beležil vsako malenkost na desko. In obe sva imeli na sebi kombine. Jaz sploh nisem sramežljiva.

Tako se pogovor nadaljuje. Minda in Adela skušata na vsak način dokazati Petruški, da je sramežljivost predsodek, ki so ga moderne ženske že davno zavrgle.

Naenkrat, ne da bi kdo potrkal, se odpro vrata dekliške sobe.

— A, dobro jutro, gospodične! — se začuje na pragu glas kleparja. — Zmotil sem se, kad v kopalnici moram popraviti, pa sem zgrešil vrata.

To je povedal že za vrati, kajti čim jih je odprl, so dekleta prestrašeno zakričala in zaloputnila vrata. Ko so bila vrata dobro zaprta in zaklenjena, je sedela Adela zavita do brade v kopalno rjuho v zadnjem kotu sobe, a od Minda se je videl izza zavese samo komolec.

Samo Petruška je stala sredi sobe v dolgi nočni sraciji z visokim ovratnikom, nalik Lotovi ženi. Imela je komaj toliko časa, da si je z rokami zakrila zardela lica.

Ljubljanski sladoledarji

Prvotno smo imeli v Ljubljani samo enega sladoledarja, zdaj jih je pa že vse polno. — Huda konkurenca tudi med sladoledarji.

Pred vojno je bil v Ljubljani samo eden. Može se je menda pisal Gasperotti in je bil doma iz dežele, kjer cveto orauze. Poletni je prodajal po ulicah sladoled, pozimi je pekeli in cvrl maroni. Vojna furija tudi njemu ni prizanesla in nekega lepega dne so ga avstrijske oblasti vtaknile v zapor. Najpreje na Grad, potem pa je izginila vsaka sled za njim.

Med vojno si torej Ljubljanci niso ogledali ježe s sladoledom. Saj končno to ni bilo potrebno, ker ga lažni šolodci itak niso prenesli. Kdo je pač mislil na sladoled, ko se krompirja ni bilo!

Po vojni se je pa sporedno z drugimi panogami razvila tudi sladoledarska industrija, za sladoledarje je nastopila zlata doba. Rasli so iz tal kakor gobe po dežju in v prvih letih po prevratu so delali prav dobre kupčije. Saj so bile prilike za to dane: doba inflacije, dolgoletno pogrešanje sladke smrzline, povrhu so jim bili pa še vremenski bogovi naklonjeni. Saj je bilo prva leta po prevratu, takrat ko so bili tudi zlati časi za verižnike, prekupčevalce in razne špekulante, salamskega vroče, torej za sladoledarje najboljše konjunktura.

Rekli smo že, da so rasli kakor gobe po dežju. Sprva je bil samo eden, ki je pa naglo dobil konkurenta. In če živita dva, zakaj ne bi tudi jaz, si je mislil tretji. V četrtem se je oglašila zavist, našel se je tudi peti, šesti itd. Zdj jih je že toliko, da jih človek že ne more več imeti v evidenci, prav gotovo pa njihovo število prekaša število naših taksijev. Konkurenca med njimi je huda in zato je umljivo, da si skušajo eni kakor drugi pridobiti čim širši krog odjemalcev. Metode, ki si jih v ta namen poslužujejo, so prav različne. Seveda zavisti to v prvi vrsti od kvalitete sladoleda, važno vlogo pa igra pri tem tudi voz, odnosno njega zunanja oblika.

Voz? Da, voz. Cimbolj je estetičen in seveda tudi higijeničen, tembolj privlačen je za Ljubljance, zlasti za mladino, ki menda znosi vse svoje prihranke sladoledarjem.

In dočim so imeli naši sladoledarji po prevratu navadne, priproste, štirioglate vozičke ali »kiste«, kakor so jim rekli Ljubljanci, so se pozneje pojavili elegantnejši vozički. Barke z vsem komfortom in celo streho, ki te varuje dežja ali pa vročine, na drugi strani pa sladoledarju sladoled o pasjih dneh, ko je največja nevarnost, da se spremeni v vodo. In s temi barakami strše po mestu, križarijo od Gmajne pa do Vodmata ali pa jih v vročih poletnih dneh zanese celo doli na Savo. Inače imajo razdeljen prostor. Eni so se utaborili pred ploščo, odnosno na Aleksandrovi cesti, drugi v Prešernovi ulici, tretji pred kinom Matica itd. Gorje mu, kdor pride konkurenci v vas. Takoj je ogenj v strelhi in davi sta se dva huda konkurenta sprla in stepla, ker je eden drugemu kail vodo...

Ljubljanski sladoledarji so res originalni. Njihova sezona začne že zgodaj spomladi. Včas, ko brije še po ljubljanskih ulicah mrzla burja, ko imajo Ljubljanci še ščinkavca na nosu, križarijo po ulicah že sladoledarji in kriče vabijo kupce. Toda nihče se jih ne usmili, nihče se ne ogreva za sladoled, ali »slaboje« in »verdorbenec« kakor pravijo Ljubljanci. V takih dneh znaša ves inkaso kvečjemu en dinar ali pa še tisto ne. Toda sladoledarji junaško vztrajajo. Vztrajajo v mrazu in dežju, pomladi in poletni in celo v pozni jeseni še vedno strše po ljubljanskih ulicah. V tem pogledu so najbolj vztrajni sladoledarji z juga, ki so prišli Ljubljanzanom v zelje. Ti so sploh zelo podjetni, najdeš jih na vseh koncih in krajih, včas kar cele kolone na enem mestu. Zlasti se radi zabirajo pred kinematografi, šolami in na važnih prometnih križiščih.

Sezona sladoledarjev se je sicer že začela, vendar so za kupčijo najbolj ugodni vroči julijevi in avgustovi dnevi, da o pasjih dneh niti ne govorimo. Vsekakor pa moramo priznati, da igrajo sladoledarji v našem mestu važno vlogo in da jih nikakor ne kaže podcenjevati.

Ljubljana pred 30 leti

Zanimive reminiscence na staro Ljubljano, njene prebivalce in njihovo življenje. — Važnejši dogodki v življenju naše metropole pred 30 leti.

Z novim letom 1898 je Ljubljana dobila elektrarno in električno razsvetljavo, ki ju je občinski svet sklenil že leta 1890 in leta 1896 izročil izvršitelju sklepa tvrdki Siemens & Halske. Na čelu odseka občinskega sveta za elektrarno je stal do leta 1896 inž. prof. Vl. Hraskey, za njim pa ravnatelj And. Senekovič; zlasti so sodelovali ravnatelj Iv. Šubic, inž. Fr. Pavlin in inž. Fr. Žužek. Z novim letom 1898 so po mestu prvič zažarele električne žarnice in obločnice.

Tega leta se je na seji občinskega sveta 4. januarja kupilo veliki posestvo Fr. Gestrina na Poljanski cesti št. 17, svet, ki se zazidava šele danes. Prvotno je bilo zemljišče namenjeno za zgradbo šole ali za mestno tržnico, ki pa se nista zgradili, nego se šele zdaj grade stanovanjska poslopja.

Na seji dne 3. februarja je občinski svet na predlog dr. Karla Bleiweisa Trstenjskega, dr. V. Krisperja in dr. L. Požarja sklenil, zahtevati, naj vlada nemudoma stori vse, kar treba, da se v Ljubljani ustanovi pravna in filozofska fakulteta slovenskega vsenčilšča, ki bi imel z bogoslovjem takoj tri fakultete. Ljubljanski občinski svet je leta 1898. ponovil prošnjo Ljubljane za slovensko univerzo že iz leta 1848 in 1849. Idejo sta sprožila takrat dr. Sporer, ravnatelj liceja na ranocelnjske šole ter dr. Janez Bleiweis. Na seji deželnega zbora kranjskega dne 11. februarja 1898 je na poročilo posl. dr. Danila Marajona tudi deželni zbor sklenil prositi vlado, da ustanovi slovensko univerzo v Ljubljani.

Ljubljanski nemški in nemškutarški visokoločil Karniolci so 14. in 15. februarja izživali v sklenjenih topah z velikonomični trakovi in čepicami po ljubljanskih ulicah ter se niso umaknili niti damam. Slovenski akademiki in policija so Nemce ukrotili. V občinskem svetu sta govorila o burševskih zadevah notar Plantan in dr. Požar, ki ju je zato napadlo vse nemško-nacionalno časopisje v državi. Dne 20. februarja so bile viharne demonstracije okoli Zvezde; posredovati sta nameravali dve stotinjji vojaštva, ki ga je poklical deželni predsednik Hein. Stotinjji pa sta se morali na zahtevo župana Hribarja umakniti v vojašnico ter sta napravila red policija in orožništvo. Vlada cenzura pa je prepovedala predstavo Aleševčeve burke »Nemški ne znaok«.

Uradna »Wiener Ztg.« je 22. februarja objavila imenovanje sarajevskega škofa g. dr. Antona Jegliča za knezoškofa ljubljanskega. Sarajevskim Slovincem je na njih pozdrav izjavil novi ljubljanski knezoškof: »Razpor v Slovincih mora prenehati, ker je poguben. Veliko je prenapetega in pretiranega, in to se mora ublažiti in poravnati. Za mir in spravo se že zdaj dela, a meni bo tem lažje za spravo, ker nisem vezan od nobene strani. Staj bom nad strankami in objektivno bom motril stvari. Kar Slovence loči, tega se moramo ogibati, kar pa Slovence veže, v tem moramo biti eden.« Tako je g. dr. Jeglič govoril; kako je nadaljnih 30 let delal, pa vemo in gledamo...

Na seji 3. marca so se oddala obrtna dela za novo veliko poslopje meščanske hišine v današnji Stritarjevi ulici. Istega dne se je ustanovila mestna godba (orkester).

»Slovan« (Fridolin Kavčič) je pred-

lagal, naj se postavi Jurju Vegi v Ljubljani spomenik. »Quidam« pa mu je odgovoril, da »Vega« lahko še par sto let čaka na spomenik v Ljubljani, ker prvi mora priti na vrsto Prešeren, potem Trubar, Valvasor, Kopitar in Miklošič... »Quidam« je bil rajni Fran Levce. Njegova, leta 1898 izražena želja je danes večinoma že uresničena: Ljubljana ima Prešernov, Valvasorjev, Trubarjev in Miklošičev spomenik!

15. marca 1898 se je otvoril prvi slovenski večerni tečaj na gospodinski šoli v Ljubljani na trgu sv. Jakoba št. 3 po zaslugi ljublj. obč. sveta in dež. odbora. Tečaj sta vodili J. Moosova in M. Ravničarjeva in ga je posečalo 70 deklet. To je bil začetek Gospodinske šole na današnjem liceju, ozir. v Mladiki.

Deželna vladna cenzura je prepovedala peti pesem »Bog i Hrvati!«, ki se je do marca 1898 pela že šestokrat v V. Parmova opera »Stara pesem« se je 24. marca pela prvič v Zagrebu.

Slovenski drž. poslanec dr. Andrej Ferjančič je bil kot prvi Slovenec izvoljen v dunajskem parlamentu za prvega podpredsednika poslanske zbornice.

V Ljubljani je umrla pesnica in pisateljica Lujza Pesjakova v 69. ltu starosti.

Obč. svet je sklenil zgraditi novo poslopje deklitške šole pri sv. Jakobu za vsoto 89.885 gld. in gasilski (Mestni) dom za 107.000 gld.

Ljubljanski Nemci in nemškutarji so izkušali priti v občinski svet ter so strastno agitirali, prepelajoč v svoji kazini »Die Wacht am Rhein«, ki jim ni bila prepovedana. Upali so zmagati z denarjem Kranjske hranilnice, turnarjev in socialnih demokratov. Borbo sta vodila Dzimsky in urednik »Laibacher Ztg.«, uradnega dnevnika. Nemci pa so zase nalepili letake v slovenskem jeziku! Toda sramotno so pogoreli v vseh treh razredih.

Dne 3. maja 1898 je zboroval obč. svet prvič v novi mestni dvorani. Dotlej je imel devet mesecev seje v telovadnici na Ledini. Dvorana je bila predelana po načrtih graškega arhitekta Theyerja in viš. inž. Jana Duffeja po ljubljanskih obrtnikih Fr. Staretu, K. Binderju, Fil. Supančiču, J. Spreitzerju, F. Tomanu, V. Vodniku in J. Naglasu. Zanimivo je, da se je zdelo nekaterim Ljubljanzanom preveč razkošna in se je moral župan Hribar braniti očitka, da je oprema dvorane potratna! Sifno skromni so bili tedajni meščanje. Nova dvorana z vsjo opravo je stala okoli 20.000 goldinarjev. Obenem se je izpremenila fasada mestne hiše (rotovža), da je postala zopet taka, kakršno sta zgradila mojstra Bombassi in Mistle. Baš pred sto leti, 1798, je namreč c. kr. okrožni urad ukazal magistratu, da mora 50 stotov težki kamniti balkon odstraniti, ker je zaradi vremenskih vplivov pasantom nevaren. S tištega balkona na rotovžu »wurden grosse und kleine Criminalactus vollzogen, jederzeit aber den zum Tode Verurtheilten an Wochenmarktstagen abgewohntemmassen vom Rathause herab ihr Verbrechen vorgehalten und die Verurtheilten dem Scharfrichter übergeben«. Tu so torej nekaj mestni sodniki razžalali obsodbe in od tod so izročali težke zločince krvnikom. Župan Hribar je dal torej balkon obnoviti, kakor je še danes.

Dne 7. maja 1898 sta izdala Simon Gregorčič in Josip Stritar kot častna predsednika odbora proglas slovenskemu narodu za nabiranje prispevkov za Prešernov spomenik. Predsednik odbora je bil župan Ivan Hribar, podpredsednika pa dr. Ivan Tavčar in prof. Rajko Perušek.

13. maja se je začela pred dež. sodiščem razprava radi protiburševskih demonstracij proti 18 obtožencem; prvi obtoženec je bil 23letni Ivan Steff, upravnik »Slov. Lista«. Obsojeni so bili nekateri na denarne globe ali na zapor 3 do 14 dni, nekateri pa oproščeni. Pri demonstracijah dne 20. februarja proti Karniolcem v burševskih čepicah je bilo pobitih na Kazini par šip in na glavni trafikni na Mestnem trgu eno okno. Sicer se je le kričalo: »Ziviol Perat Carniolia! Ven z nima! Na golažu jih pojemo!«

Obnavljala je trjala tri dni. 16. maja je zapustil Ljubljano nadškof Misala, ki mu je za slovo priredilo kršč. soc. pevsko društvo »Zvon« še seremado. Slovo je bilo povsem mrzlo oficijelno: 20. maja pa je dospel novi knezoškof dr. Anton Bon. Jeglič v Ljubljano. Vse mesto je bilo na nogah, vse ušice, koder se je vozil, v zastavah, pri františkanski cerkvi pa je stal slavolok v mestnih barvah z napisom: Kar nam nebo je dalo mož, mej prvimi si ti!

Po intronizaciji knezoškofovi dne 22. maja in po slavnostnem obedu je pisal »Slov. Narod«: »Obnašanje in govorjenje novega knezoškofa pričalo je tako v cerkvi, kakor tudi pri slovesnem obedu, da ima najboljšo voljo, svoji dieceziji postati v prvem pomenu knez miru in ljubezni... Želimo mu, da bi na poti miru in ljubezni vztrajal vse dni svojega sklovanja, in da bi se sprivil z omejenimi potli.« Te besede je prorokil, kakor v težki slutnji, napisal že blagopokojni dr. Ivan Tavčar...

Sokol

Pokrajinski sokolski zlet v Skoplju

Jugoslovanski Sokolski Savez priredi na Vidovdan 28. junija 1926 v carskem Skoplju velik manifestacijski zlet. Dosedaj je pripravljeno že nad 15.000 udeležencev. Ta zlet bo prava slika sokolske moči in lepa narodna slavnost — slavnost, ki je dosedaj Skoplje še ni videlo.

Skoplje je največje mesto Južne Srbije. Šteje 80.000 prebivalcev in je kulturno, ekonomsko in vojaško središče našega zgodovinskega juga. Skoplje je bilo prestolnica Raške — oziroma srednjeveške srbske države. Na Velikonih leta 1346. je bil v Skoplju kronan carjem Dušan Silni. Tri leta nato je izdal I. del svojega zakona, ki je znan v zgodovini kot Dušanov zakonik. Skoplje ima zdaj moško in žensko gimnazijo, trgovsko akademijo, veliko število ljudskih šol in filozofske fakultete. Skoplje je sedež komandanta 4. armije. Sedanjí veliki župan skopske oblasti je bivši poveljnik našega celjskega polka general Jovan Naumović. Skoplje se deli v dva dela: evropski in turški del mesta, na desni in levi obali Vardarja. Čez Vardar vodijo 3 mostovi: železni, Dušanov in leseni most, med novim impozantnim oficirskim domom in novim gledališčem. Na griču izza gledališča je stari grad carja Dušana (2331-55). Blizu grada je lepa zgodovinska cerkev Sv. Spasa iz časa vladarjev Nemanjičev z znamenitimi rezbarijami ikonostasa.

Sokolski Savez, posebno pa župa Skoplje s starostom polkovnikom Živkovičem na čelu dela že nekaj mesecev na pripravah tega zleta. Na zletu bodo tudi Čehoslovaki, Poljaki, Lužički Srbi in Rusi častno zastopali.

Ta zlet bo pravi pohod Sokolov v Južno Srbijo. Vsaka sokolska župa pride nekaj dni pred Vidovnim dnem v Južno Srbijo, da spozna razmere v teh krajih, razmere, ki se skoraj vedno predstavljajo neresnično. Župa Kranj gre v Veleš, Ljubljana v Prizren Maribor v Ohrid, Novo mesto v Gnjilane in Celje v Aučitru. Vsaka župa priredi v mestu kamor pride sokolsko akademijo s petjem in deklaracijami. Vsi Sokoli pridejo na prečvečer Vidovega dne z »domačini« v Skoplje. Pohod Sokolov bo ob isti uri s Kumanovske, Tetovske in Veleške strani. Takoj po prihodu se bo vršilo veliko zborovanje, na katerem bo približno 15.000 Sokolov. Zvečer priredi skopska sokolska župa »Kraljevič Marko« akademijo v Sokolskem domu. Na tej akademiji nastopi tudi amsterdamska olimpijska vrsta.

Glavne slavnosti bodo na sam Vidovdan. Ta dan bo nastopilo več tisoč Sokolov telovadcev, vajakov, kmetov in dljakov. Tudi Čehi in Čehinje bodo telovadili.

Isti dan slavi Savez svojo 20letnico, zato bo Sokolski Savez tega dne imel slovesno plenarno sejo. Prvi dan po zletu se odpeljejo vsi Sokoli udeleženci zleta na Kosovo, kjer bo priredena velika nacionalna slavnost. Sokoli se poklonijo kosovskemu junakom, ki so padli na Vidovdan 29. junija 1389 v boju s Turki.

Za to slavnost se pripravljajo Sokoli po vsej državi z veliko vneto. Že sedaj se prirejajo povsod večeri »Južne Srbije«. Na teh sestankih se govori o zgodovini, geografiji in razmerah Južne Srbije.

Jugoslovanski Sokolski Savez je sklenil, da se morejso udeležiti sokolskega zleta v Skoplju samo Sokoli, ki poznajo preteklost, zamitjejs in razmere teh krajev. — Upamo, da bodo Slovenci na tem zletu v lepem številu zastopali.

— Seja zbora župnih novinarjev JSS se je vršila 20. t. m. v Ljubljani v Narodnem domu. Udeležili so se seje bratje delegati osemih žup in člani redakcijsko - novinarskega odseka JSS. Vodil jo je savezni sta-

rosta JSS brat E. Gangl. Poedine referate so imeli: br. J. Bajželj o »Sokolici« in »Naši radosti«, brat dr. V. Murnik o »Prednjaku«, brat Sieber o »Sokolskem Glasniku«, o pravilniku novinarskega odseka in zboru župnih novinarjev JSS in o organizaciji izvesteljske službe v Sokolstvu, brat Jeras J. o izdajanju jubilejne knjige ob 10letnici obstoja naše države, brat dr. M. Kovačič o poročanju o Sokolstvu v našem dnevnem časopisju. Vsa našeta vprašanja so se podrobno obravnavala in storjenih je bilo več važnih sklepov, ki se jih je odstopilo poedinim saveznim odsekom v podrobno proučevanje.

— Mladinska akademija Sokola II. Sokolsko društvo Ljubljana praznuje prihodnji mesec 20letnico svojega obstoja. Kot uvod temu praznovanju priredi to soboto, 26. t. m., Mladinsko akademijo ob 8. zvečer v realni telovadnici. Pri akademiji nastopijo moški in ženski naraščaj ter moška in ženska deca s prostimi vajami in na orodju. Bratsko vabimo članstvo Sokola II. in ostalih ljubljanskih sokolskih društev na čim večjo udeležbo pri tej mladinski prireditvi.

— Župni zlet sokolske župe Beograd se vrši v soboto 26. in nedeljo 27. t. m. v Šabcu ob udeležbi vseh v tej župi včlanjenih društev. Z zletom so združene župne tekme.

— Nova sokolska društva so bila ustanovljena v Gornjih Dubravah (župa Sušak) in Priboju (župa Užice).

— Sokolska organizacija lužičkih Srbov je sporočila JSS, da se udeležijo njihova deputacija pokrajinskega sokolskega zleta v Skoplju.

— Za skopljanski zlet na Vidov dan se je prijavilo že 1000 telovadcev. S prijavitelji žup, ki še manjkajo, bo naraslo to število gotovo do 1500 telovadcev, ki nastopijo s prostimi vajami. To bo za pokrajinski zlet jako lepo število.

— Olimpijska vrsta za Amsterdam bo začela s skupnim vsakodnevnim treniranjem 1. junija. Treniralo bo 12 bratov, izmed katerih se bo sestavilo pri izbirni tekmi vrsto osemih najboljših in najsigurnejših. Treniranje bo vodil savezni načelnik brat dr. V. Murnik.

— »Naša radost«, list za jugoslovansko sokolsko dečo ima v 5. številki, ki je pravkar izšla, sledečo vsebino: Albin: Sokolicev dom. — Igor Vidic: Bajke o cveču. — A. Čebular: Ah, kaj bi s pomladjo... B. Lipan - M. K-č: Iz sokolskega življenja. — Albin Čebular: Lastovica ob povratku. — Julij Nardin: Na hrošče. — A. Čebular: Potoček. — Bodimo vlnudni in postrezljivji! — Niko: Neumni Jaka. — Niko: Pav in hrošč. — Zastavice, uganke.

— Narodna odbrana in Jugoslovansko Sokolstvo, Jugoslovanski Sokolski Savez je pristopil kolektivno kot utemeljitelj član s prispevkom 1000 Din. v Narodno odbrano. To je napravilo naše Sokolstvo, ker cení delo Narodne odbrane v smeri kulturnega življenja in obnove naroda in države. Razven tega je bilo delovanje Narodne odbrane in Sokolstva pred vojno in po vojni vedno skladno. Tako tudi sedaj izpolnjuje Sokolstvo, eno od svojih nalog na koncentraciji pokrovetv istih ciljev.

— Občni zbor Jugoslovanske Sokolske Matice v Ljubljani se bo vršil v sredo 30. tm. ob 18. uri v prostorih JSS (Narodni dom) s sledečim dnevnim redom: Poročilo načelstva. — Poročilo nadzorstva. — Volitve. — Sklepanje o likvidaciji zadruge. — Slučajnosti.

— Sokolska akcija za pomoč gladujočim bratom v mostarski župi. Sokolska župa Mostar poroča o prvih uspehih sokolske akcije za pomoč gladujočim na njenem teritoriju. Župa je prejela do zdaj od poedinih sokolskih društev in Sokolov-poedincev v denarju Din 121.711 ter večjo količino živil in obleke. Pomoč je bila razdeljena v 35. vaseh, ki jih je vse prepotoval starosta mostarske župe brat Čeda Milč v 40 dneh in se je osebno preprčil o stanju in življenju tamkajšnjih kmetov. Utiski njegovega potovanja so strašni, ker je glad tako velik, da so le redki oni srečnejši, ki imajo kruha. Tudi higijenske razmere nudijo nadvse žalostno sliko. Zanimivo pa je, da brat Čeda Milč ves čas svojega potovanja ni našel nikogar, ki bi obiskal te mučenike in neosečnike, tako da tamkajšnje selo ne pozna drugih gostov kot orožulke, finančarje, ekselutorje ni pa kakoga meščana, ki pride v vas radi lova ali teterica...

— Sokolska bratska in iskrena pomoč je jako dvignila viteški duh tamkajšnje naroda, ki se manifestira v osnivanju novih sokolskih čet.

— Prvi zlet sokolske župe Strossmayerjeve v Osijeku se bo vršil od 2. do 4. junija t. l. v Vinkovcih. Razven domače župe bo sodelovalo na zletu še 5 sosednih žup in to: Beograd, Zagreb, Novi Sad, Bjelovar, Tuzla. Na zletu bo sodelovalo do 5000 Sokolov in Sokolic. Udeležili se ga tudi zastopstvo JSS; kraljevska vlada bo zastopala po ministrih vojske in mornarice, prosvete in narodnega zdravja. Polex številnih sokolskih čet nastopi pri javni telovadbi tudi vojska (400 mož) s puškami in oddelek vojne mornarice iz Gjenoviča s posebnimi vajami. Župa izda ob tej priliki knjigo »Spomen-spis I. letu Sokolske župe Strossmayerove u Vinkovcima godine 1926«.

— »Vila Sokolica«. Mladi brat Harjundin Čurič, študent filozofije v Ljubljani, je izdal v Mostarju zbrčko svojih prvih pesmi pod naslovom »Vila Sokolica«. Knjižica, ki je polna lepote in sokolskega navdušenja, je posvečena bratu Čedi Milču, starosti sokolske župe mostarske »Aleksa Šantič« ter je najprimernejše darilo našemu naraščaju pri raznih nacionalnih in sokolskih prireditvah. Cena knjižice je 10 Din. in se naroča pri bratu Trifku Dudicu, knjigovodcu v Mostarju.

— Falzifikat članskega znaka. Starešinstvo JSS opozarja vsa društva, da krožijo po državi falzifikat članskega znaka in prosí vsakogar, ki bi opazil nekaj sumljivega, da to prijaví JSS.

Avstrijski gostilničarji, kavarnarji in hotelirji na našem velesejmu

Lansko leto so obiskali slovenski gostilničarji, kavarnarji in hotelirji skupno grški velesejem. letos pa nameravajo njihovi kolegi iz Avstrije vrniti ta obisk. Obisk organizira Zveza gostilničarskih združenj Stajerske v Gradu in je po dosedanjih informacijah za računati na več stoglavno število posetnikov.

Posetniki bodo razdeljeni v tri skupine in bodo ločeno potovali, vendar pa je njih skupni prihod v Ljubljano določen za torek dne 5. junija ob 17.22 uri popoldne, kjer se jih bo slavnostno sprejelo in dodelilo prenočišča. Z godbo bodo nato gostje odkorakali do hotela Union, kjer je razhod. Gostje bodo v skupinah večerjali v raznih ljubljanskih restavracijah, pri svojih kolegih. V sredo dne 6. junija popoldne se vrši skupni ogled Ljubljanskega velesejma, nato sledi kosilo v raznih restavracijah. Popoldne ogled Ljubljane z avtomobili, ogled raznih vinskih trgovin in kleti ter drugih zanimivosti. Zvečer poslovilna slavnost na vinskem oddelku ljubljanskega velesejma.

Avstrijski gostje se bodo deloma udeležili dvodnevnega izleta v Ljubljano po železnici, deloma z avtomobili. Druga skupina pa podaljša svoje bivanje v Sloveniji v svrhu ogleda Blede in drugih prirodnih krašot Gorenjske nakar se povrnejo čez Korosko v domovino.

Obisk štajerskih gostov bo zelo zanimiv in upamo, da se obitvostvo udeleží njih sprejema ter jim je v vsakem pogledu uslužno. Polovanje po naših krajih organizira Jugoslovanska zveza za tujski promet v Ljubljani v zvezi z velesejmsko upravo.

Film

Pat in Patachon brez maske in brk

(Črtice iz njih življenja s ozirom na današnjo premijero v Elitnem kinu Matica.)

Od vseh danes živčih Dancev ni nobeden bodisi v domovini, bodisi v inozemstvu tako znan in nihče, bodisi star ali mlad, ni ljudem daroval toliko zabavnih in veselih ur kakor ravno Pat in Patachon, število njih prijateljev presega danes sto in sto tisoče, da celo že milijone.

Veliki, vedno resni Pat, po poklicu gledališki igralec, s pravim imenom Karel Schenström, je deset let starejši od malega, vedno dobrohotno smehljajočega se Patachona. Rojen je v Kodanju kot sin kleparja, ki se je leta 1890 vsled slabih gmotnih razmer izselil v Ameriko. Pa tudi v novi domovini je rodbino preganjala zla usoda; najhujši udarec jo je zadel, ko je nekega dne oče povozila cestna železnica in je odslej vsa skrb za družino ležala na ramah matere. V tako obupno žalostnih razmerah je potekala mladost našega Pata. Ko je bila pozneje oče izplačana večja odškodnina, se je rodbina zopet vrnila na Dansko in tu se je Karel učil knjigovodstva; toda že od svoje zgodne mladosti je čutil v sebi prav posebno nagnjenje za gledališče, kateremu je posvetil ves svoj prosti čas. Njegova srčna želja postati igralec se mu je izpolnila, ko je prejel za borih mesečnih 50 kron angažmana na Nörrebro - gledališču, kjer je ostal dolgo vrsto let in z uspehom igral zlasti ljubimke vloge. Šele pozneje so odkrili na njem izvrsten talent za komične vloge, v katerih je ustvaril prav sijajne tipe. Njegova slava je tedaj rasla od dne do dne in tako je prišel tudi on kot večina velikih igralcev k filmu.

Mali Patachon, s pravim meščanskim imenom Harald Madsen, je bil star 4 leta, ko so ga starši prvič peljali v cirkus. Vloga klovnova mu je takrat tako ugajala, da je sklenil postati cirkuški klovn in temu svojemu sklepu je ostal zvest. Ko je nekoli v bližnjem mestu gostovalo neko potujoče cirkuško podjetje, je zbežal mali Patachon od doma, se predstavil ravnatelju cirkusa in ga prosil za sprejem. Predvajal je pred njim razne gibe in skoke, se zvril kot kača in ravnatelj, videč v njem izvrstnega akrobata, ga je radevolje sprejel.

Cirkuško življenje je Haraldu izredno ugajalo in šele četrtri ponudbi za film se je isti odzval in dal slovo cirkuškomu poklicu. In tu pri filmu sta se našla nerazdružljiva prijatelja — Pat in Patachon.

Danes živita oba v sijajnih razmerah, oba poročena, veliki Pat kot oče dveh sinčkov, dočim ima mali Patachon par srčkano hčerke. V prostem času predvaja svoj dopust na svojih posestvih, vozita avto, se pečata s sportom in mislita, s kakšnimi novimi dovptli beseda prihodnjo sezono zabavala zvesto kino-publiko.

— Film »Kralj Pelikanjec«, v glavnih vlogah Pat in Patachon, je eden njih največjih produkcij, izredno šaljiv in dovpten, tako da bo naša kino-publika našla ob binoklnih praznikih v Elitnem kinu Matica obilo smeha in izvrstne zabave.

— »Ljudski kinoc« v prostorih kina Ideal predvaja danes in preko binoklnih praznikov znameniti velefilm »Grbavec od Notre-Dame«, posnet po slovitem romanu francoskega pisatelja Victor Hugoa. Glavno vlogo grbovca predvaja v tem veleledu slavni Lon Chaney, umetnik svetovnega slovesa. Radi ogromne dolžine filma se predvaja isti v dveh delih in sicer danes in jutri prvi del, na binoklni ponedeljek in torek drugi del in konec. Predstave danes ob 17. in 21. uri, jutri in v ponedeljek (na binoklne praznike) ob 15. pol 17. 18., pol 20. in 21. uri. Izvrstni spored bo našel brez dvoma pri obitvstvu mnogo zanimanja.

— »Ekspedicija na Mont Everest«. Opozarjamo cenj. obitvstvo na zanimivo in poučno predavanje, katero priredi ZKD na binoklne praznike v prostorih Elitnega kina Matica. Film, posnet po navodilih geografskega inštituta v Londonu, nam prikazuje v krasnih slikah gigantsko borbo človeštva za zavojevanje najvišjega vrha na svetu. Izvrstni spored se predvaja ob ponovni razlagi g. prof. Rado Pavliča na binoklno nedeljo in ponedeljek, vsakokrat ob 11. uri popoldne. Običajna sobotna popoldanska predstava ob 14.30 uri odpade.

Ljubljana in njen pomen za razvoj Ljubljane

Zgodovina regulacije Ljubljane - Razvaline sredi tretje jugoslovenske prestolnice - Važnost regulacije Ljubljane in osušitve Ljubljanskega barja za procvit Ljubljane in gospodarski razvoj Slovenije - Nujnapotreba nove akcije za čim prejšnjo izvršitev regulacijskih del v Ljubljani

Mesto Ljubljana slovi po svoji lepi legi. Razprostirajoča se ob vznožju Gradu, obdana od zelenega hribovja, z lepimi izprehodi in razglednimi točkami na vse strani naše slovenske domovine, zlasti proti našim gorenjskim planinam, se bolj pa s svojimi možnostmi: krajših ali daljših izletov v pester naše kraje ima Ljubljana vse sposobnosti za razvoj v tujsko-prometno mesto. Po zamisli sedanjega župana dr. Dinka Puca naj bi Ljubljana postala središče in izhodišče vsega tujskega prometa v Sloveniji, saj je iz nje na vse strani samo par kilometrov daleč v najlepše in najslavnejše slovenske kraje.

Zal, da kljub nad vse ugodni zemljepisni legi Ljubljani še mnogo manjka, da bi mogla postati v najkrajšem času pravo letoviško mesto, čegar prebivalstvu naj bi povečan dotok tujcev prinesel novega zaslužka in večjega blagostanja. Po vojni se je kljub vsem težkotam pričela tretja prestolnica v Jugoslaviji širiti z novim razmahom in procvitati z novo lepoto. Mestna občina skuša s sv. jimi omejenimi sredstvi storiti čim več za olepšavo, kar se očitno kaže od leta do leta. Razvoj Ljubljane pa ovira v znatni meri dejstvo, da še ni regulirana Ljubljana, ki teče skozi sredo mesta.

Ljubljana sicer ni »bistra hči planine«, vendar pa se lahko reče, da si brez Ljubljane skoraj ni mogoče misliti Ljubljane, kar najbolje dokazuje sedanje žalostno stanje njene glavne struge. Ne samo v lepotnem ali higienskem oziru, temveč tudi iz gospodarskih razlogov bi bili popolna regulacija Ljubljane in dovršitev započetih regulacijskih del nujno potrebni.

NEKOLIKO IZ ZGODOVINE LJUBLJANICE

Ljubljana ima od izvira pri Vrhniku do livna v Savo pri Zalogu na dolžini 43 km značaj javne plovne reke. V najstarejših časih je bila ena najvažnejših vodnih cest na Kranjskem. Ze v 1. stoletju po Kristovem rojstvu sta bila rimski Nauptortus (sedanja Vrhnika) in Emona (sedanja Ljubljana) živahna in bogata trgovska kraja ravno vsteli svoje lege ob tej važni vodni cesti. Najbrž so že Rimljani prvi regulirali tok Ljubljane, kakaj vse kaže, da sedanji njen tok po Ljubljanskem barju ni naravna vodna žila, temveč s človeškim delom narejen prekop.

Po končanem preseljevanju narodov je nastala na kraju nekdanje Emona sedanja Ljubljana in sicer ravno zaradi Ljubljane, ki je vedno bolj postajala najvažnejša cesta za prevoz vsega blaga, prihajajočega iz Italije v srednjo in severno Evropo ali pa v obratni smeri.

LJUBLJANSKI ČOLNARJI

Eno najstarejših poročil iz l. 1092, ki ga imamo ohranjenega o Ljubljani, govori o ljubljanskem čolnarstvu. Plovba na Ljubljani je bila v vsem srednjem veku tako razvita in važna, da so napravili iz nje deželni knezi nekak monopol zase. Imeli so na Ljubljani lastne, zelo velike ladje, ki so jih priti odškodnini prepustili ljubljanskim čolnarjem, predvsem za prevoz cesarskega in tudi drugega trgovskega blaga. Bilo je 9 takih ladij, od katerih so eno po naključju našli l. 1890. na ljubljanskem barju. Dolga je bila 26 m in široka 5 m. Kako pomembna je bila plovba po Ljubljani v srednjem veku, je razvidno iz starih in nenavadno velikih pravnic, ki so jih živili ljubljanski čolnarji. Obliasti in sodstva nad njimi niso smeli izvrševati niti magistrat, niti vicedom, niti deželni glavar, temveč edino poseben cesarski uradnik, vodni mitničar. Bili so torej čolnarji nekak privilegirani stan s posebno gospodsko Razvoj novih cest na kopnem in končno železnice je sicer časoma zmanjšal promet na Ljubljani, vendar pa je še danes plovba precej živahna ter prevažajo po Ljubljani predvsem gradbeni

G. Rytling: Človek brez imena

— Tiho!... Človek se je rodil!... Čemu bi ga strašili? Kaj ima opraviti splošna tišina s trenutkom, ko se loči novorojenček od materinega telesa? Zakaj tiho?... Odkod veste, kdo je ta novi pretendent na pozornost in skledo? Morda se je rodil finančni inspektor. A morda član VAPP. Ali pa sploh kak genij. Za primeri ni treba hoditi daleč. V daljni Sibiriji, v mestu Bjiskju, se je rodilo nedavno čudovito dete. Stara stvar je, da radosti takega srečnega očeta ni mogoče popisati. Zato je sploh ne bom opisoval. Toda po radosti je prišla žalost v hišo srečnega očeta, delavca v livarni, tovariša Merinova. Ne zato, da bi se zaveda sukala okrog alimentov. V nasprotju z drugimi Merinov ni prišel v tabor umirajočih za veliko delo lubezni. Zaveva je bila drugačna. Tašča Siklida, teta Evfrozina, babica Sakerdonija, botra Mitrodora in študent Piramidont s svojo sestrično Pulherijo so zagnali tak krik in vik, kakor da so vsi porodili... Zdej pa imaš »tiho, človek se je rodil!« — Niti slišati nočemo proklete besede.

les in kurivo, kamenje, opeko ter pridelke ljubljanskega barja.

Plovni promet pa bi se zopet povzdignil, ako bi se Ljubljana definitivno uravnala ter bi se odstranile vse zapreke, ki zdaj ovirajo pravičen tek vode in tako tudi plovbo. Gre tu v glavnem za ono naravno bariero v podolžnem profilu Ljubljane, ki se vzpenja na celi progski skozi zazidano jedro mesta Ljubljane in ki že od nekdaj neugodno vpliva na ves režim reke do Vrhniške navzgor. Orogromna pomena bi bila izvedba regulacije Ljubljane tudi za povzdigo kmetijske produkcije na ljubljanskem barju.

PRIPRAVE ZA OSUŠITEV LJUBLJANSKEGA BARJA

in regulacijo Ljubljane so se pričele že pred mnogimi desetletji. Z deželnim zakonom od 23. avgusta l. 1877. je bil postavljen glavni odbor za obdelovanje močvirja kot činitelj, ki naj bi izvršil vse priprave za osuševalna dela. L. 1881. je inž. Podhasky izdelal podrobni načrt, ki je služil za temeljno podlago vsem poznejšim osuševalnim delom. Vsa dela z regulacijo Ljubljane in Grubarjevga prekopa so bila svoječasno proračunana na 4.184.000 kron ter bi se po določenem programu imela izvršiti v petih letih, t. j. od l. 1910. do l. 1915.

Z deželnim zakonom od 1. avgusta leta 1906. se je za izvršitev osuševalnih del ustanovil poseben font, v katerega bi morali prispevati dežela Kranjska 12 odstotkov cele vsote, na račun deželnega posojila z Barjane 33 odstotkov, državnim melioracijski fond 45 odstotkov in mesto Ljubljana 10 odstotkov.

L. 1909. je komisija za osušitev barja oddala vsa dela trdkama E. Czeczowiczki in sin ter Alpenländische Baugesellschaft za 4.250.000 K. Z deli so pričeli v Grubarjevem prekopu meseca julija l. 1909. ter je bila njegova poglobitev končana meseca maja l. 1912.

Ker so strokovnjaki dokazali, da se sota z barja ne sme odstraniti, temveč samo namakati, in da se mora na barju stalno vzdrževati vodna gladina na koti 287,30 metrov nad morjem, je komisija za osušitev barja zaradi pravilne kulture barja sklenila zgradbo dveh zatvornic in sicer ene v Grubarjevem prekopu, druge pa v glavni strugi Ljubljane pod št. peterskim mostom.

OBREŽNI ZIDOVI

Ker bi bila izvršitev obrežnih zidov v Ljubljani po prvotni načrtu inž. Podhaskyga preprosta in v estetskem pogledu nezadovoljiva, je občinski svet ljubljanski 22. marca l. 1913. sklenil, naj se obrežni zidovi nad koto 288 m nad morjem izvrše okusno po novem načrtu inž. Kellera na stroške mestne občine za njihovo arhitektonsko izvedbo. Ti večji stroški so bili proračunani na 440.000 K, dočim bi občina dobila od komisij za osuševanje barja povrnjen znesek 200.000 K, ker bi po tem načrtu odpadla nekatera prvotno projektirana dela. Komisija je temu sklepu mestne občine pritrčila. Svoj določeni prispevek v znesku 425.000 K je mestna občina izplačala, preden so se pričela dela v strugi Ljubljane.

Ko je bila zgradba obrežnih zidov v najboljšem teku in je obstajalo upanje, da bo mogoče končati v glavnem vsa dela, ne da bi se določeni rok znatno prekoračil, je izbruhnila svetovna vojna. V sled abnormnih razmer, pomanjkanja delavcev, težko pri nabavi in transportu gradiva, dragine itd. so se započela dela v Ljubljani na mah ustavila ter so počivala do konca vojne. Mestna občina se je sicer trudila med vojno, da bi dala država na razpolago za regulacijo Ljubljane vojne ujetnike, v tem svojem prizadevanju pa ni imela uspeha.

DELA PO VOJNI

Po osvobojenju je komisija za osuševanje barja nadaljevala dela, vendar pa so

bila preostajajoča sredstva zaradi neprestanega naraščanja draginje v kratkem času popolnoma izčrpana. Komisija se je kmalu razšla in nadaljevanje del je prešlo v pristojnost generalne inspekcije vod (pozneje oblasti hidrotehničnega oddelka v Ljubljani), ki je nato delala v malem obsegu in počasnem tempu z malimi vsakoletnimi krediti, ki so bili na razpolago v državnem proračunu.

KAJ JE TREBA SE IZVRŠITI?

Izvršiti pa je še treba naslednja dela: 1. Poglobiti strugo Ljubljane skozi celo mesto za povprečno 2 m ter betonirati dno, 2. dovršiti obrežne zidove, obrežja in obrežne ceste, 3. napraviti ograje, 4. napraviti zatvornico pod št. peterskim mostom, 5. nanovo zgraditi frančiškanski in Hradeckega most, 6. popraviti in dovršiti Grubarjev prekop.

Ta dela je gradbeno vodstvo za osušitev barja preliminiralo l. 1922. na 40.000.000 Din.

Sedanji položaj regulacije Ljubljane je naravnost obupen in dovršitev regulacijskih del je v dosedanjem počasnem tempu nedogledna, ako ne bo država priskočila na pomoč z velikimi rednimi vsakoletnimi krediti, kakor je bilo to običajno pred vojno in kakor se vrši v naši državi pri regulaciji drugih plovnih rek

Veliki problem osušitve barja, s katerim so se že v srednjem veku bavili naši predniki in ki je bil srečno započet z načrtom inž. Podhaskyga, bo v nasprotnem primeru ostal še nadalje nerešen v škodo narodnega gospodarstva, v škodo barja in njegovega prebivalstva ter ljubljanskega mesta. Tako napol dovršeno delo ne more ostati nadalje.

Ljubljansko barje ne bi doživelo katastrofalne poplave jeseni l. 1923. in drugih poplav pozneje, ako bi bil načrt že v celoti izveden. Zaradi sedanjega stanja ima poleg vsega ozemlja ob toku Ljubljane velikansko škodo zlasti mesto Ljubljana. Plovba v mesto je že od l. 1912 popolnoma ustavljena ter je Ljubljani odvzeta v narodnogospodarskem in prometnem oziru prevozna cesta.

RAZVALINE SREDI LJUBLJANE

Zaradi napol dovršene regulacije so nastale nevarnosti, ki močno ogrožajo interese mesta. Sredi mesta stoji napol raztrti stari in napol dokončani novi obrežni zidovi, struga in obrežja so razdejana in razrita, povsod se vidi razvaline. Struga je sredi mesta skoro vedno popolnoma suha in nastajajo v njej smrdljive mlakuže fekalij, ker se mestna kanalizacija z ozrom na nedovršeno regulacijo Ljubljane ne more dokončati.

Te razmere so tudi v higienskem oziru skrajna nevarnost za ljubljansko prebivalstvo. Tujec, ki prihaja v Ljubljano, se ne more naučiti, ko najde take nevdružne, neestetske in nehigijske razmere sredi evropskega mesta. Silna je škoda, ki jo že leta trpi ljubljansko mesto zaradi nedovršene regulacije Ljubljane in estetskem in higienskem oziru.

Ker so nekateri stari obrežni zidovi na pol podrti, nastaja vedno večja nevarnost, da se deli obrežja in na njih stoječa splotja. V skrajni nevarnosti je tudi Hradeckega most, čegar temelji stoji na mehkih pilotih, ki so že skozi leta na suhem in so zato pričeli trohneti. Obrežne komunikacije so zaradi nedovršitve obrežnih zidov na mnogih krajih zožene in neuporabne.

Provizorna lesena zatvornica pri Gradščici je razpadla ter so jo morali odstraniti. Zato bodo morali zgraditi novo, ko se bodo zopet pričela poglobitvena dela v strugi Ljubljane. Nujno je tudi potrebno, da se v Grubarjevem prekopu zadostno zavarujejo dno in bregovi, da bi ne prišla v nevarnost zatvornica in Poljanski most.

Navedeni higijski, varnostni, estetski, prometni in gospodarski razlogi živo pri-

več. Moči mi pešajo... Deca je ostala brez kruha. Pojdi sam.

Merinov se je poslovil od žene in sinčka, v žep je stisnil krajec črnega kruha in napotil se je v tovarno.

Prišel je v tovarniški svetov... Tako in tako, tovariši, sina bi rad krstil, to se pravi oktobriral. Potrebujem vaše...

Predsednik tovarniškega sveta je bil tako navdušen, da ni dovolil tovarišu govoriti do konca. Potrepljal ga je po rami, rekoč:

— Čestitam, čestitam! Proč z versko gniblo, proč z opijem ljudstva!... Vaša zavednost, sodrug, je najboljši dokaz, da se je delavstvo v devetem letu revolucije otreslo... Skratka, stopite v čitalnico, tam se pomenu in uredimo to zadevo.

Merinov je odšel v čitalnico. A doma mu je sinček raste in je že reagiral na gorečo vžgalico.

Knjižničar pet minut sploh ni mogel spraviti iz sebe glasu, tako je bil navdušen, ko mu je Merinov povedal, da se mu je rodil sin. Slednjič je dobil dar govora in je bogato nagradil z njim Merinova.

— Tovariši! Naša moč raste dan za dnem, a raste tudi zavednost delavstva in utrjuje se njegovo prijateljstvo s kmeti. Vaš primer je vreden pomenjanja tem bolj, ker imperijalisti še niso položili orožja, marveč nadaljujejo s provo-

čaj, da je sedanje stanje neregulirane Ljubljane nevdružno in da je treba storiti vse, da se pred dvajsetimi leti započeta dela nadaljuje in zagotovijo zanje potrebni krediti. Tehnično bi bila njihova izvršitev mogoča v dobi 2 do 3 let.

PRIZDEVANJA MESTNE OBČINE

Doslej so bili zaman vsi ukrepi, da bi se regulacijska dela na Ljubljani na novo začela in pospešila. Zavedajoč se važnosti regulacije Ljubljane za razvoj ljubljanskega mesta je sedanji župan dr. Dinko Puc svoječasn kot predsednik gerentskega sveta poslal vladi v Beogradu obširno spomenico, v kateri je opozoril na vsa navedena dejstva ter zahteval, naj se za regulacijo Ljubljane zagotovijo v državnih proračunih tekom nadaljnjih štirih let zadostni krediti v znesku 40 milijonov Din.

Prav tako je v tisti dobi l. septembra leta 1925 poslala mestna občina ljubljanska obširno spomenico Nj. V. kralju, v kateri prosi za posredovanje, da bi se izvršila nujna regulacijska dela v prospeh Ljubljane in njene okolice. Pri sestavi spomenice je sodeloval tudi znani pospeševatelj tujskega prometa v Sloveniji g. dr. Krisper, čegar zasluge za procvit Ljubljane se splošno priznavajo. Ta spomenica je bila izdelana v izredno okusni obliki ter je opozarjala na ogromno škodo, ki jo trpi zaradi neregulirane Ljubljane mesto Ljubljana s svojo okolico predvsem v gospodarskem, tujsko-prometnem, estetskem in higienskem pogledu.

PROŠNJA NJ. VEL. KRALJU

Med drugim povčarja spomenica, izročena Nj. Vel. kralju, da prihaja v Ljubljano iz zapadnih antantnih držav vedno več odličnih inozemcev, za katere je to prvi korak v našo kraljevino. Na vse potnike napravi zelo slab vtis, ko vidijo v jugoslovenskem mestu, v katerega pridejo najprej, tak nered neregulirane in do skrajnosti nezdrave Ljubljane, ki jo nasprotno obdajajo lepe palače in ponosne cerkvene zgradbe monumentalne umetnosti. Ljubljana je bila pred svetovno vojno letovišče, v katerega so prihajali inozemci iz vseh krajev. Zaradi sedanjega stanja neregulirane Ljubljane so izostali tujci, kar se mora obziralati zlasti zato, ker bi bila Ljubljana za turiste iz južnih krajev naše kraljevine udobno in lepo alpsko letovišče, kakor je n. pr. v nemških alpskih krajih Solnograd, ki mu je naše mesto zelo podobno. Ljubljana nudi potnikom vse udobnosti in krasno okolico. Ako bi se na Ljubljano privadili potniki iz naših južnih krajev, bi se medsebojno spoznanje in pobratinstvo bolj izkristaliziralo, kakor je to mogoče s političnimi sestanki. V sedanjem položaju pa Ljubljana ne more postati letovišče in se ne more pokazati kot lepo in zdravo mesto, dokler se ne odstrani ta rakarna, dokler ne dovrši regulacija Ljubljane.

Spomenica pravi med drugim:

»Običaj je, da se državljani obrnejo v veliki in skrajni potrebi do kraljevskega prestola za milost Nj. Vel. kralja. Tudi mesto Ljubljana je z ozirom na to regulacijo v skrajni potrebi ter si usoja približati se zaščiti odločujoče besede Vašega Veličanstva. Zato se v vdanosti podpisano načelstvo mesta Ljubljane z velikim upanjem obrača na visoko osebo Vašega Veličanstva naj izvoli izkazati temu za mesto toliko važnem vprašanju svojo visoko naklonjenost ter naložiti ministrstvu Vašega Veličanstva, da vam o tej stvari poroča. Vaše Veličanstvo naj milostno izvoli biti prepričano o vdanosti vsega ljubljanskega prebivalstva, v čegar imenu predlagamo z izrazno globoke zahvale to našo ponižno prošnjo. Vaše Veličanstvo! Naše mesto, bela Ljubljana je bila od časov Ilirije Napoleona l. skozi celo stoletje ognjišče jugoslovenske ideje, katero izvršeno idejo ni bila zmogla uničiti nobena, še tako okrutna tuja sila in nobeno trpljenje, ter je Ljubljana

kaj pa so prav za prav generali Ga-zo-lin ali Ubej-Fuč, vas vprašam? Mar niso podkupljeni hlapci kapitala? Toda pride čas... Ah, prišli ste zastran oktobrščine... Kar v komunistično celico pojdite, tovariši. Tam uredite to zadevo.

Merinov je odšel ves obupan v celico. A sinček je doma raste in se razvijal. Kmalu bo odgovarjal na klicanje, toda imena še nima, a po priimku se nekam me spodobi klicati takega piskača.

V celici so hoteli Merinova objemati. Zelo prijazno so ga sprejeli, nekdo ga je pozdravil v daljšem govoru in dejali so mu, naj se obrne na mestni svetov.

Minil je teden. Da, kaj bi človek tarnal za tedni, saj niso bili kupljeni. Minili so trije, štirje tedni.

Merinov se je vrnil domov, vrgel kučmo na klop, obstal pri zibelki in dejal sinčku:

— Ne morem več. Ko dorasteš, poskrbi sam, da te krstijo.

Sinček je zardel in zaplakal v obupu nad tako bodočnostjo.

Ta človek se je rodil v oktobru 1925. Zima je bila huda. Zdej je marc. Solnce že greje in sneg kopni. A o oktobrščini ni duha ne sluha.

Ta državljani leži brez imena in srdito stiska pesti. Grozi birokratom, ki zavlačujejo njegov krst in ne pomislijo, da še pes brez imena ne more živeti.

tudi danes, ko nam je Srbija prinesla zlato svobodo, v vsej Sloveniji zopet prvo ognjišče ljubavi do našega edinstva in zvestobe napram slavni dinastiji kraljev Karagjorgjevičev, kar bo tudi ostala na veke.

POTREBA NOVE AKCIJE ZA REGULACIJO LJUBLJANICE

Kljub vsem prizadevanju ljubljanskih rodoljubov in drugih činiteljev naše javnosti, kakor rečeno, niso dosedanje vlade po prevratu pokazale potrebne zanimanja za važno vprašanje regulacije Ljubljane in osušitve ljubljanskega barja, ki bi bila tudi v narodno gospodarskem oziru ogromnega pomena za Slovenijo. Sedaj se najema v inozemstvu ogromno posojilo za izvršitev raznih javnih del. Potrebno bi bilo, da se poklicani činitelji ob tej priliki zavzamejo z vsemi silami za to, da bi se iz sredstev tega posojila izvršila tudi končna dela za regulacijo Ljubljane, s čemer bi tretja prestolnica Jugoslavije v najbližji poletni rezidenčni naši kralja ogromno pridobila. Na rešitvi tega vprašanja ni interesirano samo ljubljansko prebivalstvo, temveč tudi ostala Slovenija, ki bi ne pridobila samo s povečano kmetijsko produkcijo na ljubljanskem barju, temveč tudi s povečanim tujskim pritokom, ki bi se razlival iz nje-nega kulturnega in gospodarskega središča v vse naše kraje.

Nujno je potrebno, da poklicani činitelji, slovenski narodni poslanci, oblastni odbor ter ljubljanska občina pokrenejo novo akcijo za čim prejšnjo ureditev tega perečega vprašanja.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Državna šola za sestre pomočnice v Zagrebu

je razpisala natečaj za S. kurz, ki se začne dne 1. septembra 1928.

Natečaj traja od 1. julija tek. leta. Šola za sestre pomočnice je institucija za izobrazbo civilnih sester za zdravstvenozgodno in zaščitno službo med narodom, bodisi v zvezi z zdravstvenimi zavodi v mestu, bodisi v zdravstvenih stanicah na deželi. — Naloga sestre je, da navaja narod na zdrav, higijski način življenja, da mu nudi prvo pomoč v nezgodi, da ga uči postopati z dojenčki in bolniki in varovati zdravje ohih, ki so vsled razmer ali poklica zdravstveno ogroženi. Naloga sestre je torej, da spremlja narod v zdravju in boleznih kot njegova svetovalka in učiteljica.

Poklic sestre je eminentno ženski poklic, ker vodi ženo med ljudstvo, med vse one, ki potrebujejo sveta in pomoči. Mnogostranska in odgovorna služba sestre pa zahteva, da stopijo v ta poklic same one deklice, ki so popolnoma zdrave, dovolj resne, ki imajo voljo za delo in ljubezen do ljudstva.

Šola traja 2 leti, a razdeljena je na teorijo in prakso. Praksa se vrši v 1. letu ob bolniški postelji — težko je namreč razumeti dalekosežnost zdravstvenih vprašanj onemu, ki ne pozna trpljenja bolnika, često pa je tudi potrebno, da sestra pokaže, kako se ravna z bolnikom in to more samo, če je temu večja. — V 2. letu šole vrše učenke prakso v socialno - higijskih institucijah; to so razni dispanzerji, zavodi za zaščito otrok in šolske poliklinike. Po dveh letih šole se polagajo diplomski izpiti, nakar se nastavijo kot sestre pomočnice po uradniškem zakonu.

Prve štiri mesece po vstopu v šolo traja pripravljani tečaj, ki je ob enem še poskušnje za učenje. Definitivno se sprejmejo po prestanem pripravljalnem izpitu, ko so s svojim teoretskim znanjem, s svojim praktičnim delom in svojim vedenjem dale neko garancijo, da so sposobne za sestriški poklic.

Pogoji za sprejem v šolo so sledeči:

1. da je prosilka spolnita 18., a ni preko-račila 28. leta. Izjema se dopušta pri učiteljih z večletno prakso, toda tudi v tem slučaju starost ne sme prekoračiti 32. leta. — Priloga: krstni list.
  2. da je državljanka SHS — od drugih se sprejemajo samo deklice slovenske ali srbo-hrvaške narodnosti iz okupiranega ozemlja. — Priloga: domovnica.
  3. da je telesno in duševno popolnoma zdrava. — Priloga: zdravniško spričevalo.
  4. da je z uspehom dovršila vsaj štiri razrede višje dekliske ali srednje šole. Prenost imajo one z maturo ali učiteljskem. — Priloga: zanje šolsko spričevalo.
  5. da je moralno neoporečna. — Priloga: npravnstveno spričevalo.
  6. da je popolnoma vešča slovenskemu ali srbo-hrvaškemu jeziku. — Priloga: krstek, lastnorodno pisani opis dosedanega življenja prosilke.
- Ce je prosilka po končani šoli bila namestena ali doma, priloži še potrdilo poslodajca oz. občine, kje je živela in s čim se je pečala, odkar je zapustila šolo.
- Lastnorodno pisane prošnje je poslati na naslov: Ravnateljstvo državne šole za sestre pomočnice v Zagrebu, Milarska cesta 12 do najkasneje 1. julija tek. l.
- Opozarjajo se reflektantnje, da se vsaka pregleda po zdravniški komisiji pred rešenjem prošnje, za kar dobe kandidatnje poseben poziv. Zdravniške preiskave se vrše po zaključnem natečaju. — Vsaka, ki je slaba, bolna ali ima kako organsko napako, se odkloni.
- Sprejete učenke stanujejo v internatu, ki je spojen s šolo; ravnateljstvo pa more dovoliti, da pobaja učenka šolo kot eksternistka. — Za popolno oskrbo in šolanje plačajo učenke po 700 Din mesečno. Revnejše učenke se sprejmejo za polovično ceno. Uniformo si nabavijo učenke same. Stipendijalna mesta se razdele po končanem pripravljalnem tečaju onim učenkam, ki so najprejnejše in obenem najpridnejše.

Nove ulice in ceste v Ljubljani

Ljubljana je dobila zadnja leta mnogo novih ali prekrščenih cest, za katere niti vsi Ljubljančani ne vedo, ker nimamo novega načrta mesta.

V zadnjih letih je nastalo v Ljubljani nebroj novih ulic, trgov in cest, a nekatere ulice in trgi so bili prekrščeni. Zato, če bolj pa zaradi pomnjenja novega načrta mesta Ljubljane je nastala v mestu precejšnja zmešnjava, pravcati kaos, kar mnogi ljudje in tudi Ljubljančani sami ne vedo, kje se nahaja ta ali ona ulica. Nove ulice in ceste se še vedno grade in zato ni verjetno, da dobimo v bližnji bodočnosti nov načrt Ljubljane. Da temu nekoliko odpravimo, smo sprosili stavbni urad mestne občine, da nam da podatke o novih ulicah in cestah, ki so v načrtu ali v izvedbi. Nove ulice in ceste so: Kocenovska ulica, mala ulica, ki se odcepi od poti v Rožno dolino. Koseskega ulica, pot, ki gre čez Zeleno pot do ceste v Mestni log. Kosovska ulica, pot, ki vodi od Poljanske ceste do Gruberjevega kanala. Kumanovska ulica, pot od Poljanske ceste do Vojvode Mišiča ceste. Kržičeva ulica, pot od bivšega sokolskega zletnega telovadilca do Hrameniške ceste. Lampetova ulica, pot, ki veže Opekarsko cesto s cesto v Mestni log. Levčeva ulica, pot, ki veže Rožno dolino z Večno potjo. Mamova cesta, pot, ki veže Poljansko cesto z Domobransko cesto. Mencingerjeva ulica, pot za kopalniščem Kotezija. Močnikova ulica, pot garnizijske bovnice preko Poljske ceste. Orožnova ulica, cesta, ki se odcepi od Ceste na Rožnik. Praprotnikova ulica, pot, ki veže Karlovske ceste s cesto Na Prulah. Ribarjeva ulica, pot od Marmontove ceste do Ceste v Mestni log. Rutarjeva ulica, mal odcep od Poti v Rožno dolino. Starčeva ulica, pot, ki vodi od Ceste na Loko proti Opekarski cesti. Strupljevo nabrežje, cesta, ki teče ob Gruberjevem nabrežju. Svetičeva ulica, mala cesta, ki se odcepi od Ceste na Rožnik. Strabčeva ulica, pot v Rožni dolini. Strežičeva ulica, mal odcep od poti v Rožno dolino. Tomšičeva ulica, pot od Poljanske ceste do Ceste na Koteziju. Vajlavčeva ulica, pot za Kotezijo. Verstovškova ulica, pot, ki veže Lepi pot s Tobačno ulico. Viška ulica, pot v Rožni dolini. Ziljska ulica, pot, ki teče ob železnici za Večako. Zitnikova ulica, pot v Rožni dolini.

NOVE ULICE IN CESTE V SPODNJI ŠIŠKI. Černetova ulica, cesta od Slovenske ceste skraj do Kavčeve ceste. Goriška ulica, pot, ki teče sporedno z gorenjsko železnico. Gubčeva ulica, pot od Sv. Jerneja ceste do Kosterjeve ulice. Podlimbarskega ulica, pot, ki teče paralelno s Slovensko cesto. Ruska cesta, cesta ob igrišču S. K. Mirja.

CESTE IZ LETA 1926. Apibova cesta, pot za arzenalom. Idriska ulica, mala pot, ki se odcepi od Tržaške ceste. Lavričeva ulica, pot za Bežigradom. Postojnska ulica, pot od Tobačne tovarne do tovarne Golob. Staničeva ulica, pot za Bežigradom. Surovoborska ulica, pot od Kamniške ulice za arzenalom.

Razen tega je bilo lani in letos zgrajenih še nebroj novih cest, ki pa še niso bile krščene. O tem bo še sklepal ljubljanski občinski svet na eni prihodnjih sej.

Prva regulacijska dela Gradašče so se pričela leta 1923 z obnovitvijo jezua na Malem grabnu. Tukaj so zgradili nov betonski jez z zatvornicami, ki uravnava dotok vode. Po tem delu je sledila regulacija struge Gradašče nad Kotezijo leta 1925. V kopalnišču Kotezija so odstranili stari in že v razslu in mahajajoči jez in zvezali dolge serpentine struge z ravnim in globokim prekopom, ki omogočuje hiter in prost odtok vode. Stari jez v Koteziji se je znižal, kar je velikega pomena za močvirno okolico. S tem se bo namreč zboljšal in osušil močvirnati teren nad Kotezijo proti Viču. Staro serpentinasto strugo Gra-

dašče so pa zasuli in tako pripravili teren za bodoča stavbišča na tem kraju. Leta 1927. je sledil prekop nad Kotezijo prekop, ki je zopet vseskal Gradašči ravnino pot z Viča. Struga, ki se je v dolgih ovinkih vila do Tržaške ceste, se je znatno skrajšala. Sedaj se pa izvršujejo nujna regulacijska dela Gradašče v pomeriju občine Vič. Struga Gradašče bo tukaj usmerjena po ravnem, skoraj pet metrov globokem prekopu. Na tem kraju bodo zgradili tudi dva betonska mostička, ki bosta vezala oba bregova, Ljubljano in Vič. Posebno idiličen je že reguliran del Gradašče od Viča proti Koteziji. Ob desnem bregu struge je najpripravniji trossor za šetališče. Gotovo se bo tukaj razvila viška promenada. Seveda bi bilo treba temu primerno urediti cestnišče in obrežje. Lani so se dovršila tudi nekatera regulacijska dela ob izlivu Gradašče v Ljubljano. Povodeni je tukaj porušila obrežja in izpodjedla betonski jez. Zato so porušeno obrežje ojačili z opornimi zidovi ter so restavrirali betonski jez.

V doljem toku Gradašče pod Kotezijo se še nadaljujejo regulacijska dela, tako da bo regulacija to leto končana. Pred vsem se bodo zgradili oporni zidovi od betonskega jez pri g. Zalokarju do trnovskega mostu. V tem delu bodo uredili brežine in jih primerno zasadili. Enako bodo uredili brežine od trnovskega mostu do Kotezije tako, da bo mogla Gradašča v tem

delu odvajati odmerjeno ji vodo po regulirani in zavarovani strugi. V zvezi z regulacijo tega dela Gradašče se bo preuredil tudi trnovski most. Tega bodo prestavili in razširili primerno načrtu, po katerem se regulira Ljubljana in odgovarjajoče arhitekturi. Zgradili bodo tudi most čez Gradaščico na Groharjevi cesti in v zvezi s tem se bo uredila tudi Groharjeva cesta, da bo v pravem nivoju s terenom proti Koteziji. Groharjeva cesta bo zasajena z drevjem ter bo ena najlepših na Mirju. Z mostom čez Gradaščico na Groharjevi cesti bo uredjen tudi ves promet iz Ljubljane po Bleiweisovi cesti preko Groharjeve v Kotezijo. Med Groharjevo in Gorjupovo ulico napravi Gradaščica veliko koleno. Na tem kraju je v načrtu lep moderen park. Strugo Gradaščico bo treba rektificirati, levi breg, ki tvori nekak plato, bodo nasuli in planirali. Ves park z drevesnimi nasadi, gredicami in stezami je projektiral arh. prof. Plečnik in bo gotovo eden najlepših. Pred vsem bo to shajališče vseh Mirjanov. Tudi romantične dogodovščine, ki so se godile ob bregovih in grmovjih tega dela Gradašče, se bodo prenehale. Zato pa bo nov park eldorado starih in mladih, zaljubljenih in nezaljubljenih Mirjanov. V zvezi z regulacijo Gradašče je tudi regulacija potoka Glinščice, kjer so tudi že začeli z regulacijo, in pa regulacija Mateja grabna.

Pasja družina v našem mestu

Koliko psov je v Ljubljani in katere pasme prevladujejo. — Kako imajo Ljubljančanke svoje kučke rade in kakšne preglavice jim delajo te ljubke živalice.

Ljubljančani jim sicer pravijo cučki, kučki, ščeneta, mrcine in še drugi slinili priimki so se jih prijeli, ki pa po našem mnenju niso umestni, kajti ljubljanski kuža je prav fletna živalca, ki ne stori nikomur hudega, če abstrahiramo par raztrganih hlač na leto, kar končno ni tako hudo. Toda ljubljanski kučki so vendar poglavje zase. Delimo jih v več vrst, pasem in tudi kast, kajti je tudi med njimi nekaka stanovska razlika. Preveč bi bilo, če bi naštevati vse pasme in sorte, če bi ocenili vrline in posebnosti vsake rase ali če bi si enega ali drugega bolj podrobno ogledali. Takole vse skupaj bomo dali v en koš in kratko opisali kakšno mnenje imamo o njih, ki pa seveda ni merodajno za naše čitatelje. Mnenje je torej za naše čitatelje povsem irelevantno, ampak utegne jih zanimati, koliko kužkov je v Ljubljani. Nad 1000 jih je in sicer imajo na magistratu zapisanih okoli 1300. Zabeleženi so celo v uradu, kjer se rešujejo tudi socialne zadeve. In če Ljubljančani menijo, da so mestni občini samo v napoto, se zelo motijo. Ti cučki vržejo namreč mestni občini okoli 10.000 Din, kajti gospodarji morajo vsako leto plaševati za pasjo znamko najmanj 100 Din. Te takse so oproščeni samo psi čuvaj, ki jih je v našem mestu okoli 200. Mestna občina sicer med njimi ne dela stanovske razlike, pač pa pokliče. Veak kuža, ki ni čuvaj, je podvržen taksi in zoper to odredbo ni ugovora...

Vsako leto, takole meseca oktobra, napravijo organi mestnega magistrata nekako revizijo. Če gosepar ni prijavil svojega psa, ga obsojijo na denarno globo. Če ima kužka, moraš plačati takso. To je deviza mestne občine. Sicer pa vsak lastnik rad odrine tisti 100 Din, samo da je mir v hiši. Če se se pa buni, ga zarubijo. Radi kužka... Rekli smo že, da jih je v našem mestu okoli 1300. Vseh pasem in sort, počeni od nemškega ovčarja do danske doge ali ruskega hrta itd. Pasji strokovnjaki ali kinolozi jih dele samo v dve vrsti: čisti in nečisti ali križani. Ljubljančani sami jih pa dele nekako stanovsko. V prvo vrsto spadajo taksi in nobelci. Za te je vseeno, kakšne pasme so, če so čisti ali nečisti, samo da je lep. Če je tak pes, ki je običajno dobro rejen, na vrvič, če ga vodi kaka dama ali kak boljši gospod, je pes prav gotovo boljše sorte ali »fin in nobel«. Če je poleg tega bastard ali »siebenwaterhund«, kakor pravijo psi, ki ni čiste rase, Nemci, pri Ljubljančanah ne igra nobene vloge. Poleg »finih« psov razlikujejo še drugo sorto psov in pa potepuške ali klativiteške cučke in ščeneta. Zadnjih je v Ljubljani precej. Če greš ta-

spod. — Zdravje in sredstva mi ne dovoljujejo, da bi jih imel več. Toda godi se nam dobro. Vse tri žene služijo in lahko podpirajo tudi svoje druge može. Prva moja žena Mary ima zelo dobro službo v centrali radiokonzertov. Res, da je njen drugi mož še zelo mlad in začasnno brez službe. Uboaga Mary dela od jutra do večera, da mu more dati ves svoj zaslužek. Pač pa je njen tretji mož delničar Gazolinove družbe in lahko Mary podpira. Moja druga žena, Henrietta, je znana igralka gledališkega kina, t. j. govorečega filma, in ima lepo plačo. Toda njen prvi mož je velik falot. Po cele noči posedava v elektrobarih, vedno je suh in nikakor se noče spametovati. Za Henrietto je to velika nesreča. Prvi mož moje tretje žene, Jeanne, je nedavno propadel z grenlandskimi pomarančami. Zdej je zašel znova zbirati kapital in se hoče lotiti trgovine s severnimi jeleni. Drugi Jeanin mož je za naše razmere velik čudak. Izjavil je kategorično, da bo samo pisal. Vse, kar vidi, zabeleži v zvezek. Pravi, da je treba dogode in ljudi dobro opazovati. Priprčan je, da bodo po njegovi smrti ti zvezki zlata vredni. Dokler živi, ne hrepeni po slavi, ne po bogastvu. Zadoštujeja mu udobnost in popolna svoboda. Stanuje v hotelu »Permanbuco«, vsako leto se mudi dije časa v prvovrstnih letovisčih in že dvakrat je obletel svet v aeroplanu. Vse to je skrbno zabeležil.

Prekrasna Jeanne ga vzdržuje in mirno prenaša njegove primordarije. Njen oče je minister in tako se ji je posrečilo dobiti mesto ravnateljice prekoceaneanske zrakoplovne družbe »Lindbergh«, ki ji plačuje masne dividende. Ona je najbogatejša med nami. In treba je priznati, da igra v naši rodbini vlogo banke in da podpira vso našo prijateljsko družbo, ki predstavlja nekako matematično kombinacijo »tri potpomnoženi s tremi«. Ta sistem se lahko po potrebi in sporazumno z vsemi možni izpopolni. Otroka pa nimamo, pa tudi če bi jih imeli, bi skrbela za nje država. Komaj je elegantni gospod umolknil, sem začul od druge strani pogovor, ki mi je neprijetno dirnil: — Zares, to je velik čudak. Pomisli, ljubi svojo ženo, ona ljubi njega in do groba ji hoče ostati zvest. Sklenil sem napraviti tem zbadljivkam konec. Vstal sem in se obrnil k družbi, rekoč: — Da, gospoda, prav pravite. Res ljubim svojo ženo, ponosen sem na njeno ljubezen in vse življenje ji ostanim zvest. Rad grem sicer z duhom časa, zanimam se za vsako aktualnost, novost in modo in celo v bodočnosti vidim, toda vaši zakonski običaji mi ne ugajajo. Oprostite, toda v tem pogledu mi moralni čut veli držati se stare vere. Poleg tega imam z ženo že štiri otroke, ki jih vzgajam sam. Niti na misel mi ne pride, da bi jih prepustil pe-

često v družbi svojih četveronogih prijateljev. Ljubljanski nimrodi pa so brez pesa skoraj nemogoči. Toliko o ljubljanskih kučkih. Povedati bi se dalo še marsikaj, celo mnogo pikantnega, toda vse se pač ne sme obsesti na veliki zvon. KAKŠNE PSE IMAMO V LJUBLJANI. V Ljubljani je bil pred leti po zgledu zapadnih držav, ker se pes zelo cenil in kjer je pasjereja zelo razvita, kjer je tudi bogata pasjaliteratura, ustanovil Jugoslovanski kinološki savez. Savez vodi rodovno knjigo o psih, v njem so zabeleženi vsi čistokrvni psi. Sedež saveza je v Ljubljani, ker je v Sloveniji najbolj razvito zanimanje za rejo in vzgojo psov, poleg tega pa imajo že več prav dobro uspevaljivih pesarn. V Savezu so včlanjeni posamezni klubi in sicer klub ljubiteljev sportnih psov, to so nelovski psi, klub ljubiteljev pitčarjev (španjelov), klub ljubiteljev brakov in brakov-jazbečarjev in klub ljubiteljev jamarjev jazbečarjev, foksterijerjev in raznih terierjev. Poleg tega obstoje še kinološka sekcija v Zagrebu in kinološka podružnica kluba pitčarjev v Novem Sadu. Največ je v Ljubljani nemških ovčarjev, ki pa žal niso najboljše oblike. Mnogo zanimanja je sicer za kraskega ovtarja, o katerem je pisal že Valvazor, toda pristnega zastopnika te pasme je težko dobiti, ker je njih domovina Kras že pod Italijo. Dalje je opaziti na ljubljanskih ulicah nekaj dobermanov, črnih in rjavih, ki so v formi, boljše kakor nemški ovčarji. Potem imamo tudi par airedalterijerjev v prav dovršenih oblikah, dalje nekaj lepih hrtoev, francoskih bulijev in seveda lepo število foksterijerjev resaste dlake. Med lovskimi psi prevladuje nemški kratkodlaki pitčar, srečamo pa tudi nekaj prav dobrih resavcev, angleških ter irskih setrov. Jazbečarjev ni mnogo, vendar so še precej čistokrvni. Po dvoriščih naletimo tudi na bernardince, v mestu je tudi nekaj dog. Vobče je v Ljubljani med vsemi jugoslovanskimi mesti še najbolj razvit smisel za pasjerejo in v mestu imamo prav lepih eksemplarjev.

Izpred sodišča

KROJAČ HLACAR.

To je bil jezen! Februarja enkrat je maršal v neki zakotni gostilni s svojimi tovaršili in se veselil sreče, ki jo je imel pri igri. A ti ne prisede k njemu nek tujec, kakor bi bil predel čarovnik, saj se je sreča nenkrat obrnila in Hlačar je jel izgubljati. Ko je mož videl, da gre igra vedno slabše, je tuja nahrulil. Slednji je vstal in odšel, a iz kupa denarja na mizi je vzel 10 Din, češ, da je revež in da si ga bo kozarec privoščil drugje.

Hlačar je kmalu vse priigrani denar izgubil in jezen je odšel še v sosedno gostilno na kozarec vina. Ko je šel iz gostilne, je zagledal tuja in ukazal mu je, naj mu vrne onih 10 Din. Ta pa ni hotel. Pred gostilno so prišli tudi drugi fantje, nekaj jih je prišlo iz gostilne, nastal je pretep in tuje je nenkrat obležal na tleh, nekdo ga je udaril po glavi. Obdolžen je bil Hlačar. Pred sodnikom je tajil, da bi se bil on dotakni tuja, češ, da je bilo poleg mnogo drugih fantov. Nobeden ni mogel potrditi, da bi bil videl krojača, pri pretepanju. Bil je oproščen SOVRAŽNA SOSEDA.

Jurij in Tomaž iz Senžurja sta posestnikova sinova. Starši obeh fantov so si sovražni in sovraštvo je prešlo tudi na otroke. Kjer se srečajo, se zbadajo in žalijo. Pred mesecem dni sta se srečala naša dva znanca na cesti in oba sta obstala ter se jela smejati drug drugemu.

Jure, ti si za med kure, ne pa za med poštene ljudi, saj se te vsak boji, tako strahilo si, — je dejal Tomaž. Jur je pa odgovoril: — Tomaž, ti pa samo švedraš, brez dela okoli krevljaš. Tomaž, ki je bolj vročekrven, je zgrabil kol in lopnil Jurja po glavi, da se je fant kar sesedel.

Pred sodnikom je Tomaž tajil, da bi bil svojega nasprotnika udaril. Trdil je, da je samo vrgel vanj kol, ni ga hotel zadeti, temveč samo prestrašiti. Pa je prestrašil Tomaža tudi sodnik, povabil ga je za 24 ur na ričet.

Galanten zobozdravnik.

— Zobje vas bole, gospodična. O, ti vražji zobelj! Tako divna usta, pa še niso zadovoljni v njih. stunjam z medaljami na prsih. Gostje so se molče spogledali in začeli govoriti o vsakdanjih rečeh. Sedel sem in se enkrat sem začul glas madame Natalije: — Oprostite, prosim, našemu gostu. Prispel je iz province, biva stalno v Cevennesu, kjer izdelujejo sir. Zdelo se mi je celo, da malo diši po starem siru. Mož je pač zaostal, kar dokazuje že njegova obleka. Hitro sem stopil pred ogledalo. O groza! Namesto pestrine in lahke svile sem imel na sebi suknenjo, oguljeno obleko po modi l. 1927. Namesto širokih pisanih hlač sem imel dolge, običajne hlače. Namesto čipk in trakov — trdi ovratnik in navadno samoveznicno. Zdelo se mi je, da sem slikar, ki je prišel ves umazan naravnost iz ateljeja na elitni ples, ali sajast dimnikar, ki je zašel pomotoma v damski budoar. Zardel sem do ušes kakor tat, ki so ga zasačili pri tatvini. Srce mi je začelo močno utripati in ves prepoten sem se zbudil. Od tistega časa ne hodim več v kino, ne igram tenisa in ne gledam nogometnih tekem, ne letalskih razstav, ne mitingov. Kamen se mi je odvalil od srca, ko sem vrgel skozi okno radioaparata. Zdej čitam samo Erkmana-Chatriana, Waltera Scotta, Daphnise in Chloe, Ilijado. Čim bolj se pogloblji v preteklost, tem bolj se počutiš v nji, kakor da si v trdnjavi za visokim zidom.

Regulacija Gradašče in nje pomen za Mirje

Regulacija je bila nujno potrebna, ker je nastala na Mirju cela kolonija vil in ker so poplave ogrožale Vič in zapadni del mesta. — Dovršena in projektirana dela.

Ljubljana se širi na vse strani in zato so potrebne predvsem regulacije vodnih strug, ki tečejo skozi mesto. Na zahodni strani je nastala cela kolonija novih vil na Mirju, ki segajo že do potoka Gradašče. Regulacija tega potoka je bila nujno potrebna zaradi novih vil, pa tudi vednih poplav, ki so nastale, ko je ob močnem deževju prestopila voda neregulirane Gradašče bregove in preplavila Vič in ljubljansko zapadno okolico.

Potok Gradašča teče v nadaljnjem toku po majhnem in ozkem koritu dotonega kanala industrijske naprave na Viču, kjer sprejme še potok Glinščico in nekoliko manjših voda. Vije se v dolgih serpentinah po ljubljanskem pomeriju mimo kopalnišča Kotezija in se sledniči izliva v Ljubljano pod trnovskim mostom.

Povod za regulacijo Gradašče so dale, kot rečeno, vedne poplave. Zlasti potok Glinščica, ki je hudournik, je vedno napolnil Gradaščico s svojo hitro naraščajočo vodo. Z regulacijo Gradašče je pa prvi začel glavni odbor za osuševanje Barja, pri katerem sodelujeta še mestna občina ljubljanska in viška občina ter razni vodni interesi. Za mestni gradbeni urad v Ljubljani je regulacijo Gradašče dodeljen inž. Ferdo Klopčar, ki je dal našemu poročevalcu pričujoče podatke. Prva regulacijska dela Gradašče so se pričela leta 1923 z obnovitvijo jezua na Malem grabnu. Tukaj so zgradili nov betonski jez z zatvornicami, ki uravnava dotok vode. Po tem delu je sledila regulacija struge Gradašče nad Kotezijo leta 1925. V kopalnišču Kotezija so odstranili stari in že v razslu in mahajajoči jez in zvezali dolge serpentine struge z ravnim in globokim prekopom, ki omogočuje hiter in prost odtok vode. Stari jez v Koteziji se je znižal, kar je velikega pomena za močvirno okolico. S tem se bo namreč zboljšal in osušil močvirnati teren nad Kotezijo proti Viču. Staro serpentinasto strugo Gra-

Morda pa ne govori o meni, — sem pomislil. Čudno, da bi se Natalija vmešava v tuje zadeve. Soba je bila polna elegantnih gospodov in dam. Prihajali so po dva in dva. Zato sem mislil, da so zakonci in pomirjen sem mirral sam pri sebi: — Kako prijetno je videti, da v Parizu, v tem svetovnem gnezdu pregrešnega življenja, ljudje še vedno spoštujejo zakonski stan.

Toda ves začuden sem opazil, da so se moške obleke izpremenile in postale bolj ženske. Nasprotno je bil pa damski kroj še bolj moški, nego v naših časih. Dame so nosile moške svrtnike, kravate in krila, podobna moškim hlačam. Moške obleke so bile iz pestre svile, hlače so spominjale na krila. Na prsih so nosili pestre svilene trakove. Moški lasje so bili daljši nego ženski. Vili so se v dolgih kodrih od ramen. Ženske so imele kratke, močno nakodrane lase. Zato so bile podobne zamorcem.

Družba je sedla k fivo o'clocku s keksi, kakršnih še nikoli nisem videl. — A vi ste danes sami? — je vprašala moja soseda, starejša dama, svojega vis-à-vis, zelo elegantnega gospoda. — Vse tri so izjavile, da danes ne morejo priti. — je odgovoril elegantni gospod. — Vi imate samo tri žene? — je vprašala dama flegmatično. — Da, madame, — je odgovoril go-

spod. — Zdravje in sredstva mi ne dovoljujejo, da bi jih imel več. Toda godi se nam dobro. Vse tri žene služijo in lahko podpirajo tudi svoje druge može. Prva moja žena Mary ima zelo dobro službo v centrali radiokonzertov. Res, da je njen drugi mož še zelo mlad in začasnno brez službe. Uboaga Mary dela od jutra do večera, da mu more dati ves svoj zaslužek. Pač pa je njen tretji mož delničar Gazolinove družbe in lahko Mary podpira. Moja druga žena, Henrietta, je znana igralka gledališkega kina, t. j. govorečega filma, in ima lepo plačo. Toda njen prvi mož je velik falot. Po cele noči posedava v elektrobarih, vedno je suh in nikakor se noče spametovati. Za Henrietto je to velika nesreča. Prvi mož moje tretje žene, Jeanne, je nedavno propadel z grenlandskimi pomarančami. Zdej je zašel znova zbirati kapital in se hoče lotiti trgovine s severnimi jeleni. Drugi Jeanin mož je za naše razmere velik čudak. Izjavil je kategorično, da bo samo pisal. Vse, kar vidi, zabeleži v zvezek. Pravi, da je treba dogode in ljudi dobro opazovati. Priprčan je, da bodo po njegovi smrti ti zvezki zlata vredni. Dokler živi, ne hrepeni po slavi, ne po bogastvu. Zadoštujeja mu udobnost in popolna svoboda. Stanuje v hotelu »Permanbuco«, vsako leto se mudi dije časa v prvovrstnih letovisčih in že dvakrat je obletel svet v aeroplanu. Vse to je skrbno zabeležil.

Petr Koževnikov: Bodočnost

Eden mojih prijateljev, pisatelj, je bil prepričan, da morajo biti moderni pisatelji zelo »sodobni«. Skrbno morajo loviti razne aktualnosti in se ozreti včas tudi v bodočnost, da povedo ljudem, kakšno bo življenje čez dve ali tri leta. No, in ta moj prijatelj mi je pripovedoval oni dan, kaj se mu je nedavno sanjalo. — Spal sem sicer, — je pripovedoval, — toda zdelo se mi je, da sem se zgodaj zjutraj zbudil in stopil k oknu. Odprl sem okno in zagledal mesto. To je bil stari, davno znani Pariz, ki se je pa vendar že nekoliko izpremenil. Tu in tam so se vzpenjala kvišku deset- in dvajsetnadstropna poslopja. V višini četrtega nadstropja so bile položene v zraku jeklene tračnice, po katerih so drveli vagoni mestne nadzemne železnice. Na hišah so se videle široke, ravne strehe. Na njih so pristajali aeroplani s potniki. Takoj sem spoznal, da me je zaneslo v bližnjo bodočnost. Za kakih 50 do 70 let lem se pomaknil naprej. Istege dne sem bil povabljen na čaj k madame Nataliji, kjer sem mimogrede slišal, kako je gospodinja zašepetala svojim znancom: — Veste, to je velik čudak. Ljubi samo svojo ženo. O drugih ženskah niti slišati noče in sklenil je vztrajati v niotogamitju do smrti.

Modni atelje Marija Šarc

Obleke - Kostumi - Plašči

Ljubljana, Kongresni trg

Telefonski aparati

za automatično telefonsko centralo so dospeli.

IVAN BOGATAJ

konc. elektro-tehnično podjetje

Ljubljana, Kongresni trg št. 19

(poleg Nunske cerkve).

1049

Kavarna - slaščičarna

Jakob Zalaznik

Ljubljana

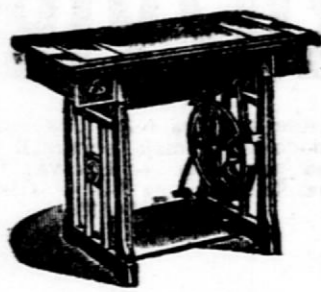
Stari trg št. 21

priporoča

1030

s.l.a.d.o.l.e.d

Od dobrih so najboljši šivalni stroji **KOLESA** znamke **GRITZNER in Adler** za dom, obrt in industrijo — Istotam švicarski pletilni stroj **DUBIED**

Samopri **JOSIP PETELINCU**

Tudi na obroke.

LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika ob vodi

Pouk v voženju brezplačen

15 letna garancija

Cene nizke

Mag. št. ad 20.813/28, rel. IX.

1043

Razpis.

Mestni magistrat ljubljanski razpisuje

oddajo kamnoseških del

za dvorano nove palače „Delavske zbornice“ na Miklošičevi cesti v Ljubljani. Vsi potrebni razpisni pripomočki in podatki se dobe počeni s 26. majem 1928 med uradnimi urami v mestnem gradbenem uradu, Solski drevored 2/II. Ponudbe je vložiti najkasneje do 1. junija 1928 do 11. ure v imenovanem uradu.

Mestni magistrat v Ljubljani

dne 25. maja 1928.

Kdor se zanima!

da kupi solidno zajamčeno trepno pohištvo, si lahko ogleda vsak dan v novih lokalih nasproti kolodvoru št. Vid-Vižmarje. Sprejemajo se naročila po danih načrtih (risbah). Istotam si ogledate najmoderneje pohištvo, ki bo razstavljeno od 2.—11. junija v ljubljanskem velesojmu v paviljonu E št. 53-54.

Se priporočam in vabim na ogled.

Tvornica pohištva **Andrej Kregar, St. Vid nad Ljubljano**
Avto promet vsako uro. Cene primerne. Cenik na zahtevo.

Št. 18908/rel. IX.

1044

Razpis.

Mestna občina ljubljanska razpisuje

oddajo del za adaptacijo Nušakove vojašnice.

Ofertalni pripomočki se dobe v mestnem gradbenem uradu med uradnimi urami in sicer:

za zidarska in tesarska dela od dne 29. maja 1928; za mizarska, ključavničarska, kleparska, krovna, steklarska, pleskarska, vodovodna dela od dne 1. junija 1928 dalje.

Oferte za zidarska in tesarska dela je vložiti do dne 6. junija 1928 do 11. ure, za ostala dela pa do dne 9. junija 1928 do 11. ure v zgoraj imenovanem uradu.

Mestni magistrat ljubljanski

dne 24. maja 1928.

Prodaja košnje

L. KNEZ in Ljubljana bo prodal na Binkoštni posejki dne 26. maja t. l. svojo travo za obe letošnji košnji. Prodaja se prične ob 2. uri popoldne pri Anđelčevem kosolcu v Spodnji Siki. 966

Hišo

s gostilno, krasnim stavbiščem, mnogo prostorov, sposobno za manjšo trgovino, trgovino in vsako obrt, ceno prodam Gustav Vakič, Zagreb, Antanovac ul. 8. 1008

Zobotehnik

asistent se sprejme. Ponudbe s zahtevno plačo in podatki o dosežanih praktičnih poslih na „Otroški urad za savarovanje delavcev v Ljubljani.“ 1004

Spalnico

mehki les, dobro ohranjeno, ter lezno posteljo zaradi sešitve ugodno prodam. Ponudbe na upravo lista pod „Spalnica 1056.“

Služkinjo

zmožno tudi nemškega jezika, 8-9 letna družina. Nastop lahko takoj. Ponudbe na upravo lista pod „Služkinje 1058.“

TERROT

najnovejši, najmodernejši z originalnim JAP motorjem

Večkratni šampijon Francije

GENERALNO ZASTOPSTVO MOTOR IMPORT Cie. LJUBLJANA, Vegova ulica 8.

Motocikli TITAN

350 ccm, 8 HP. Zastopstvo za Slovenijo: FRAN BATJEL, Ljubljana, Karlovska c. Oglejte si razstveni paviljon na sejmu.

Naznanjam potujočemu občinstvu, da sem s 5. t. m. prevzel

kavarno in restavracijo „Srbski kralj“ v Subotici.

Obenem dajem na znanje vsem trg. potnikom, da imajo v moji restavraciji 10% popust.

Restavracija in kavarna je novo opremljena ter garantiram za dobro in solidno postrežbo.

Z odličnim spoštovanjem 1026

MAVRO FRIEDMAN
Kavarna in restavracija „Srbski kralj“ Subotica

Najcenejše

1027

in najsolidnejše si napravite električno inštalacijo, ako se obrnete na

Koncentrirano elektrotehnično podjetje

Ioan Mihelčič

Ljubljana, Lepi pot št. 12

(Telefon št. 2704)

ki izvršuje tudi vsa v njegovo stroko spadajoča dela: hišne telefone, napeljave za električna zvonila, strelovode itd.

Modni salon

1035

F. Seljak

Wolfova ulica 10.

Najnovejši kroji in žurnali vedno na razpolago. Točna postrežba.

Srečko Potnik in drug

parna destilacija esenc, eteričnih proizvodov, eterov ter izdelovanje sadnih sokov itd.

Ljubljana, Metelkova ulica št. 13

priporoča naravne sadne soke, arome za nealkoholne pijače, sadne etre za kandite, esence za rum in žganje.

1037 Pravi malinovec, limonov sok.

Električne instalacije:

telefonske centrale, hišni telefoni, zvonci in električna razsvetljava 1028

IVAN BOGATAJ

konc. elektroteh. podjetje

LJUBLJANA, Kongresni trg 19

(poleg nunske cerkve)

Cek. račun št. 12619

Telefon št. 2003.

Trgovina in tovarniška zaloge:

inštalacijski material, motorji, telefonski aparati, moderni lestenci in svetilke.

Modni salon

Modni salon

ZDENKA RODIČ

Ljubljana

Palača Gospodarske banke.

Palača Gospodarske banke.

Posetniki velesojma - interesentje!

Ne zamudite prilike, oglejte si našo zalogo zadnjih novosti!

„ELEKTROLA“

najnovejši in najpopolnejši gramofon.

Kolosalna zvočna jakost presega vse dosedanje proizvode.

Brez konkurence!

Za dvorane, kino, restavracije, kavarne in zabavišča nadomestuje popolnoma dober večji orkester.

S prospekti radi postrežemo.

Velikanska zaloga električno posnetih prvovrstnih

GRAMOFONSKIH PLOŠČ

samo iz svetovno znanih veletovarn, s posnetki celemu svetu znanih pevcev in drugih umetnikov, klasične in moderne godbe — slovenskih napevov — humoristike, zamorskih pevcev in njih glasbe itd.

Vse v gramofonijo spadajoče predmete, posamezne dele dobite samo v naši trgovini, v naši delavnici za montažo gramofonov se izvršijo tudi vsa popravila ceno in strokovno.

A. Rasberger, Ljubljana, Tavčarjeva ul. 5.

Edina specijalna trgovina modernih, na višku tehnike stoječih brezhibno delujočih gramofonov in gramofonskih plošč, koočegastih aparatov, gramofonautomatov.

Za vsak prodani aparat dveletno jamstvo. — Ceniki razstoj.

Razstava aparatov, predavanje samo v Tavčarjevi ul. 5

Ne kupujte drugje, dokler ne slišite naših umotvorov.

Mi ne prodajamo papir, lepenke, marele, predpasnike, pečatnega voska, ampak samo gramofone, plošče in k temu spadajoče predmete.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica 50 (v lastnem poslopiju)

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, horzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkasno menic ter nakazila v tu- in inozemstvo sale - Deposits Ltd. Ltd.
Brazjavke: Kredit, Ljubljana - Telefon št. 2040 2457 2548 - Interurbna 2706 2808

Specialna mehanična delavnica

za popravo vseh pisalnih, računskih, kopirnih, razmnoževalnih strojev in blagajn po konkurenčni ceni

Lud. Baraga

LJUBLJANA

Selenburgova ulica 6/1

Telef 2980

Flobert-puške

Lovske puške, browninge, pištole za straženje psov, samokrese, topiče, zaloga lovskih in ribskih potrebščin ter umetnih ogenj.

F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana.
Selenburgova ulica št. 6.

Mnogo lahko zasluži

kdor prevzame v svojem kraju zbiranje naročnine za „Jubilejne Zbornike“. Ponudbe naj se pošljejo „Matici živih in mrtvih SHS“, Beograd, Miloša Vel. 17.

2 leti kredita!
VSEH VRST
mizarski in kolarski stroji
posamezni in univerzalni z vgrajenimi motorji ali brez njih
Polnojemniki
Welker Werke I. Wachstein, Wien X/II,
LAXENBURGERSTRASSE 12

Telefon **379 Ivan Zakotnik** telefon **379**
mestni tesarski mojster,
LJUBLJANA, Dunajska cesta 46
Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrejša za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike. — Stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje itd.
Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.
PARNA ZAGA. 16 L TOVARNA FURNIRJA.

Ni zdravja brez dobre prebave!
Ali čutite pritisk in napetost v želodcu po jedi, kisel okus v ustih? Ali trpite na zaprtosti, omotičnosti in pomanjkanju spanja? Ali vas muči glavobol, bolečine v želodcu in dimljah? Ali imate izpuščaje, mozolje, nastale zaradi slabe prebave? — Prepričajte se tudi vi, da preizkušena zdravilna specialiteta «FIGOL» eliksir ureja prebavo in vam vrača zdravje. «FIGOL» se dobiva po vseh lekarnah, izdeluje ga pa in razpošilja po pošti s povzajem z navodilom vred lekarna dr. Z. SEMELIČ, Dubrovnik 2.
Izvirni zaboječ s 3 steklenicami 105 Din, z 8 steklenicami 245 Din. Ena steklenica z omotom in poštino 40.— Din.
Številne zahvalnice o uspešnem delovanju «Figol» dosepevajo dnevno.

Občni zbor
Posojilnice za Stari trg - Lož in sosodstvo
r. z. z. o. z. v STAREM TRGU
bo v nedeljo, 3. VI. 1928 ob 10. uri dop.
v prostorih posojilnice.
DNEVNI RED:
1. Potrjenje letnih računov za l. 1927.
2. Volitev enega odbornika načelstva.
3. Volitev nadzorstva.
4. Glede izstopa Zadrugne zveze v Celju in pristopa k Zvezi slovenskih zadrug v Ljubljani.
5. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
6. Prememba pravil.
7. Raznoterosti.

Ivan Genussi

pisarstvo in tiskarstvo
Igriška ulica 10
Za delo se jamči. — Cene nizke!
59-T

Za stavbe

po znižanih cenah vsakovrsten suh, tesan in žagan les vsako množino v zalogi. Žaganje, odpadki od lesa, drva. Dostava tudi na stavbo.

FRAN ŠUSTAR,
lesna industrija in trgovina, parna žaga
Ljubljana, Dolenjska cesta

Specialna tovarna strojev za obdelavo lesa
KLEIN & STIEFEL, Fulda
Na velesejmu v Ljubljani
bomo razstavili najnovejše in najboljše stroje za obdelavo lesa v polnem obratu.
Novost! Pogon brez jermena!
Obiščite naš prostor **208 Paviljon F.**
Zastopnik za S. H. S.:
Peter Angelo,
Ljubljana, Gledališka ulica 4/I.

Ustanovljeno 1860
Kamnoseška industrija
ALOJZIJ VODNIK
LJUBLJANA
poleg gl. kolodvora.
Cerkvena umetna dela:
altarji, prižnice, obhajilne mize itd.
Marmornate plošče
za mobilije, elektro monterje, strojarje, trgovske pulte, mesnice, kopalnice, stopnišča in veže v vseh barvah.
Nagrobni spomeniki,
mavzoleji, rodbinske grobnice, kapele.
Marmornati kamini
za salone in elegantna stanovanja.
Kameniti lijaki za kuhinje.

KLIŠEJE
VSEH VRST, ČRTNE IN AVTOTIPIJE, IZDELUJE PO PREDLOŽENIH RISBAH, PEROPISIH IN SLIKAH ZA NAVADEN TISK ALI ZA FINEŠO IZVEDBO V ENI ALI VEČ BARVAH TOČNO PO NAROČILU IN V NAJKRAJŠEM ČASU PO NIZKIH CENAH
JUGOGRAFIKA, LJUBLJANA
TISKOVNA IN ZALOŽNA DRUŽBA Z O. Z. SV. PETRA NAS. 23

Ocarinjenje

vseh uvoznih, izvoznih in tranzitnih pošilk oskrbi hitro, skrbno in po najnižji tarifi RAJKO TURK, carinski posrednik, LJUBLJANA, Masarykova cesta 9 (nasproti carinarnice). Revizija pravičnega zaračunavanja carine po meni deklariranega blaga in vse informacije brezplačno 51-T

Za poletno sezono

se priporoča trajno kodranje, vodna ondulacija. Separirani oddelek za specialno barvanje las v vseh niansah.

M. PODKRAJŠEK, frizer za dame in gospode,
Ljubljana, Sv. Petra cesta. Telefon 3385.

50.000 Din

raznih nagrad prinese svojim naročnikom prihodnji
Razgled
ki izide 31. maja 1928, toda je onim ki bodo do 31. maja poravnali celoletno naročnino. — Uprava: Ljubljana, Selenburgova 7-11. — Cekovni račun št. 14.589

Pozor! TRGOVCI! Pozor!

Radi pomanjkanja trgovskih prostorov sem primoran opustiti delno svojo bogato zalogo raznega GALANTERIJSKEGA IN KRATKEGA BLAGA NA DEBELO, vsled tega ODPRODAJAM razno blago po ZNIZANIH cenah.

OSVALD DOBEIC
veletrgovina galanterije in pletenin, LJUBLJANA, Pred Skofljo št. 15.
Ne zamudite prilike!

Za dom!
za šivilje, krojače, čevljarje itd.
STOEWER
šivalni stroj
Le ta Vam poleg šivanja entla (obšiva), veže (šitka), krpa perilo in nogavice. Brez vsakega preminjanja plošč in drugo je stroj v minuti pripravljen ali za vezenje in ravno tako hitro zopet za navadno šivanje. — Poleg vseh prednosti, ki jih zavzema šivalni stroj STOEWER, je tudi najcenejši.
Ne zamudite ugodne prilike in ogledite si to izrednost pri
Lud. Baraga,
Ljubljana, Selenburgova 6. I.

A. d. „Eternit“ Zemun SHS
v likvidaciji
Likvidacijski odbor bo prodal potom prostovoljne javne dražbe, ki bo dne 2. julija 1928 ob 3. popoldne pri kr. okrajnem (kotarskem) sodišču v Zemunu
tvornico asbestnega cementnega škriljca
Tvornica je v popolnoma dobrem stanju, takoj pripravljena za delo. Letno se lahko naredi okoli pol milijona m².
Objekt leži na Dunavu in ob železnici ter v središču države SHS. Na ogled vsak dan v Zemunu, Kej 5. novembra št. 9 od 8.—12. in 14.—18.
Kavcije je Din 100.000.— v gotovini ali državnih papirjih po borznem tečaju.
Natančnejša pojasnila daje likvidacijski odbor A. d. «ETERNIT», Beograd, Karadjordjeva ul. br. 63.

ZADRUŽNA HRANILNICA

reg. pos. in gosp. zadruga z o. z. v LJUBLJANI, Sv. Petra cesta 19

Podeljuje vsakovrste kredite, eskomptira menice, inkasira fakture ter izvršuje razen deviznih in valutnih vse v bančno stroko spadajoče posle
Sprejema hranilne vloge na knjižice ali v tekočem računu ter jih obrestuje po dogovoru najugodnejše.
Kot pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije vodi poseben oddelek za njih prodajo, poleg tega prodaja tudi srečke Ratne štete na obroke pod zelo ugodnimi pogoji